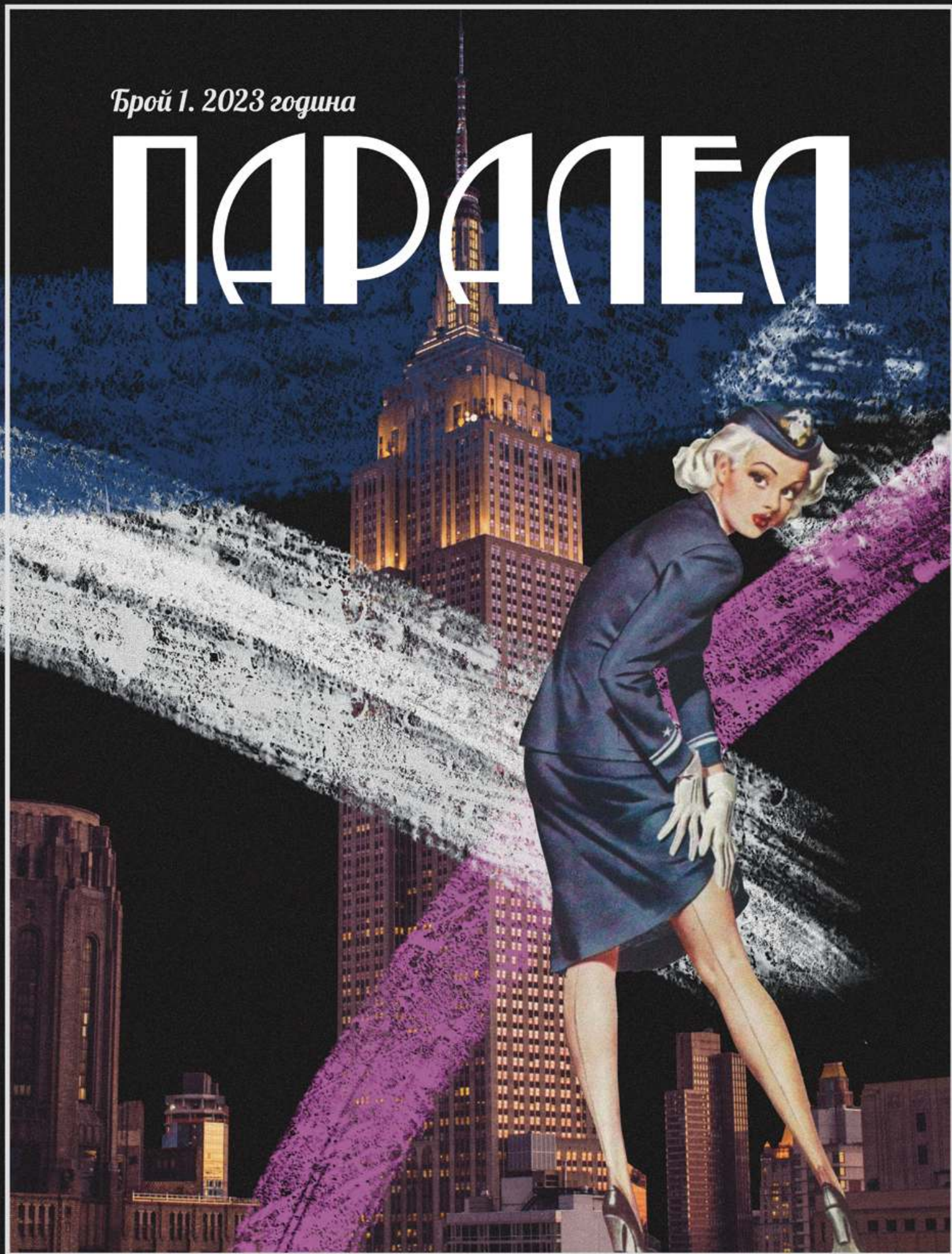


Брой 1. 2023 година

ПАРАДЕЛ



ПАРАДЕЛ

Брой 1, 2023 година



Учебно списание, Книгоиздаване IV курс

Това списание е създадено от студентите от четвърти курс, специалност „Книгоиздаване“, във Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Изданието е резултат от дисциплината „Типология на списанието“ с преподавател проф. Ефрем Ефремов през академичната 2022/2023 г.

Състав

Автори:

Валентина Истаткова
Василена Гидикова
Виктория Алексич
Ивайло Аладжов
Иван Бонев

Кремена Димитрова
Мари-Никол Маркова
Никол Георгиева
Санта Стоянова
Симона Николова

Редактори:

Главен редактор: Валентина Истаткова

Вероника Георгиева
Ивайло Аладжов
Кремена Димитрова
Никол Георгиева

Коректори:

Валентина Истаткова

Виктория Алексич
Симона Николова

Дизайн:

Корица: Василена Гидикова

Техническо оформление: Цветомира Дачева

Маркетинг отдел:

Иван Бонев

Мари-Никол Маркова
Никол Георгиева

© Валентина Истаткова, Василена Гидикова, Виктория Алексич, Ивайло Аладжов, Иван Бонев, Кремена Димитрова, Мари-Никол Маркова, Никол Георгиева, Санта Стоянова, Симона Николова – автори, 2023

© Факултет по журналистика и масова комуникация
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Нека се обърнем...

...отново към културата, но нека и да я погледнем през очите на технологичния прогрес.

Последните години най-явно се вижда как светът започва да преминава към една нова ера – тази на технологиите, които променят ежедневието ни.

Промяната винаги е била част от света и великите идеи винаги са процъфтявали – или са се проваляли – въз основа на способността си да уловят новостите по правилния начин и в правилния момент. Но днес всички трябва да вървим (или по-скоро, тичаме) с по-бързи темпове от всякога към целите си, защото това, което вчера е било „ново“, днес вече е „отживелица“.

Културата, сама по себе си, винаги е била неразделна част от човечеството. Но никога не е имала нужда някой да я води към промените – тя сама избира метаморфозите си. Ние можем само да стоим до нея, да проявяваме идеите си с нейна помощ и да се наслаждаваме на изкуството.

В списание „Паралел“ ще намерите по малко от всичко, което може да ви интересува, от културния спектър – книги, изкуство, архитектура, кино, театър, мода, музика, танци, обичаи и underground занаяти. Предлагаме едно вълнуващо пътешествие назад във времето, както и задълбочен поглед към бъдещето. Откритията са свързани с развитието на новите технологии, които помагат за усъвършенстването на старите ни възгледи.

От главния редактор



11

Книги

Иван Бонев

Революцията на аудиокнигите	12
#BookTok: хаштагът, който променя индустрията	14
Изкуственият интелект и книгите	16



19

Изкуство

Никол Георгиева

Изкуството на лентите	20
Когато сълзите са изкуство	25
Изкуството като съпротива	29



33

Архитектура

Симона Николова

Стилове в архитектурата	34
Паметници на културата vs. модерните технологии	42



49

Кино

Виктория Алексич

VR ли е бъдещето в киноиндустрията?	50
Киното през погледа на новите технологии	53
Любимите анимации в модерен облик	56



60

Театър

Кремена Димитрова

Спектакъл в минало несвършено време

61

„Коприна“ – театър от ново измерение

64

Моля, включете телефоните! Представлението започва..

67



71

Мода

Мари-Никол Маркова

Сексапилът и изкуството да съблазняваш

72

Ритъмът на четките

76

Стил и свършенство

80

Midnights



83

Музика

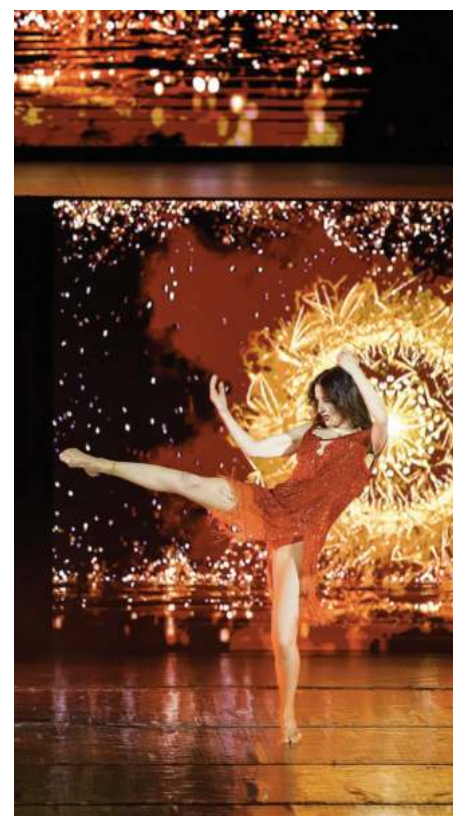
Ивайло Аладжов

Симбиоза на музикалните жанрове

84

Как се твори насред нощта?

88



91

Танци

Валентина Истаткова

Технологията на танца

92

Карнавалите и новите технологии

96

Модерните спектакли и в България

99



101

Обичаи

Санта Стоянова

Азия и Океания

102

Северна и Южна Америка

104

Европа

106



111

Underground

Василена Гидикова

Татуирането като занаят в миналото и днес

112

Old school vs. Contemporary tattoos

115

Зад кулисите: underground или тренд?

120



КНИЖКИ

Иван БОНЕВ



Революцията на аудиокнигите

Напредъкът в цифровите технологии през последните 25 години подхранва един безпрецедентен скок в продажбите и търсенето на нови форми и модели на книгопродукция, в която аудиокнигите заемат една основна част и се трансформират в почти всички отношения – от производството, през опаковането, до доставката. След 9 години на постепенен растеж, този сегмент на издателската дейност най-накрая отбелязва двуцифрен ръст на продажбите според данни на Асоциацията на аудиоиздателите. Асоциацията на американските издатели, от своя страна, също съобщава, че аудио продажбите са нараснали със 157% между 2015 г. и 2020 г.

Въпреки че *Caedmon* (основана през 1952 г.) и *Listening Library* (1955 г.) са сред пионерите в категорията (след Американската фондация за слепи от 1932 г.), аудиокнигите започват да навлизат в училищата и библиотеките чак през 60-те години на миналия век с появата на аудиокасетата. До края на 80-те години този формат започва и стабилния си марш на търговския пазар, тъй като големите издателства стартират отдели за аудиокниги. Издателите на аудиокниги процъфтяват, заради пътуващите до работното си място, спор-

туващите и феновете на *Sony Walkman*, които започват да слушат касети (все още преобладаващите устройства) с аудиокниги в движение.

Деветдесетте години пък са десетилетие на огромна промяна, тъй като индустрията утвърждава своята идентичност като жизненоважна сила в книгоиздателството. Магазини само за аудиокниги се създават навсякъде в САЩ – включително вериги като *Earful of Books* и *Talking Book World* и независими магазини като *Lynne's Talking Books*, които правят солиден бизнес и за продажба на книги, и за отдаването им под наем. Заедно с веригите и независимите книжарници, търговците на дребно започват усилено да наблюдават потребителските тенденции. Те призовават издателите да им помогнат с нови дизайни за удобни за продажба на дребно опаковки, кампании за информираност на потребителите и други маркетингови усилия, включително едновременното издаване и на печатен, и на аудио формат на заглавия от първокласни автори. В този промоционален дух през 1995 г. са раздадени и първите награди *Audie Awards*, представени от АРА в чест на отличните постижения на аудиокнигите в различни категории, а *Publishers Weekly* старти-

ра своите собствени годишни награди *Listen Up*, поставяйки акцент върху най-добрите записи от предходната година, избрани от аудио рецензенти и репортери на списанието.

И така, с годините, аудиокнигите са популяризираны като най-добрия инструмент за мулти-таскинг, насърчавайки потребителите да слушат, докато шофират, тренират или готвят.

С нарастването на продажбите и осведомеността за аудиокнигите, се увеличават и предизвикателствата към формата, обхващащи както производството, така и различни аудио права. Потребителите започват да изразяват все повече предпочитанията си към несъкратени аудио адаптации на печатните книги, което изисква повече пари, но и доказва, че феновете на този формат са готови да платят по-висока цена, за да слушат.

Детските аудиокниги, много по-малък сегмент от каталога за възрастни, също имат своя относителен бум през 90-те години с ключови издателства като *Listening Library*, *Random House*, *Disney* и *Audio Bookshelf*, които непрекъснато

издават адаптации на награждавани и класически детски книги, любими (или просто най-купувани) на училища и библиотеки, както и филми и лицензирани връзки. Наградата „Грами“ за най-добър детски аудиоалбум е въведена в състава на Академията за звукозапис през 1994 г., което носи допълнителен престиж на формата. Но категорията за аудио за деца преживява своята истинска „експлозия“ в *мейнстрийма*, когато през октомври 1999 г. се публикува романът „Хари Потър и Философският камък“, изчетен от актьора Джим Дейл, и публикуван от *Listening Library* (на *Random House Audio*).

В днешно време потребителските проучвания не спират да доказват, че хората все повече предпочитат този формат, който вече се слуша не само на CD-та, ами и на приложенията на модерните телефони и на най-новите технологии – интелигентните високоговорители у дома. А фактът, че можем да комбинираме слушането на книги с всякакви други дейности, прави този метод много примамващ за забързаното ни ежедневие.





#BookTok:

хаштагът, който променя индустрията

Хаштагът #BookTok се появява в платформата *TikTok* в края на 2020 г. Вместо ревюта на книги, потребителите на приложението снимат креативни кратки видеа, в които представят какво са прочели наскоро, разиграват нови сюжети или участват в предизвикателства, като например четенето на една книга за 24 часа. Много буктокъри, както се наричат, също така се отличават с креативността си – например в подреждането на своите рафтове с книги по цвят, за да създадат по този начин свой имидж в акаунта си.

В тази платформа хубавата корица определено е критерий за покупка. Това може да звучи повърхностно на пръв поглед, но рекламите, създадени чрез *TikTok*, оказват реално влияние върху продажбите и списъците с бестселъри, а добрата визия продава най-лесно. Добър пример е „Песента на Ахил“ (от 2011 г.), написана от Маделин Милър. Нейният роман се превръща в бестселър години след публикуването му, благодарение точно на рецензиите в *BookTok*.

Сред фентъзи романите, трилърите и любовните книги също има бестселъри, а американската писателка Колийн Хувър е пионер в тези жанрове през последните години. Нейните романи включват напрежение, драма, любов и мистерии, а феновете обичат да се снимат, докато плачат на книгите, което се превръща в страхотна реклама за писателските способности в *TikTok*.

Фактът, че много истории следват подобни модели, изглежда не притеснява хората твърде много. Потенциалът за свързване на потребители с близки виждания за книгите и света прави



На снимката: Колийн Хувър

#BookTok толкова популярен. Никой от върха не диктува кои книги да се четат – препоръките се споделят само между читателите, от уста на уста, в един нов вид дигитализирано пространство.

Освен популяризирането на утвърдени автори, #BookTok позволява и пробиването на неизвестни писатели. Романът на Оливи Блейк, която е самиздат автор – *The Atlas Six* например е толкова успешен в *TikTok*, че авторката подписва договор с *Tor Books*. Компанията издава преработена и редактирана версия на нейния роман, заедно със следващите книги от трилогията, през 2021 г.

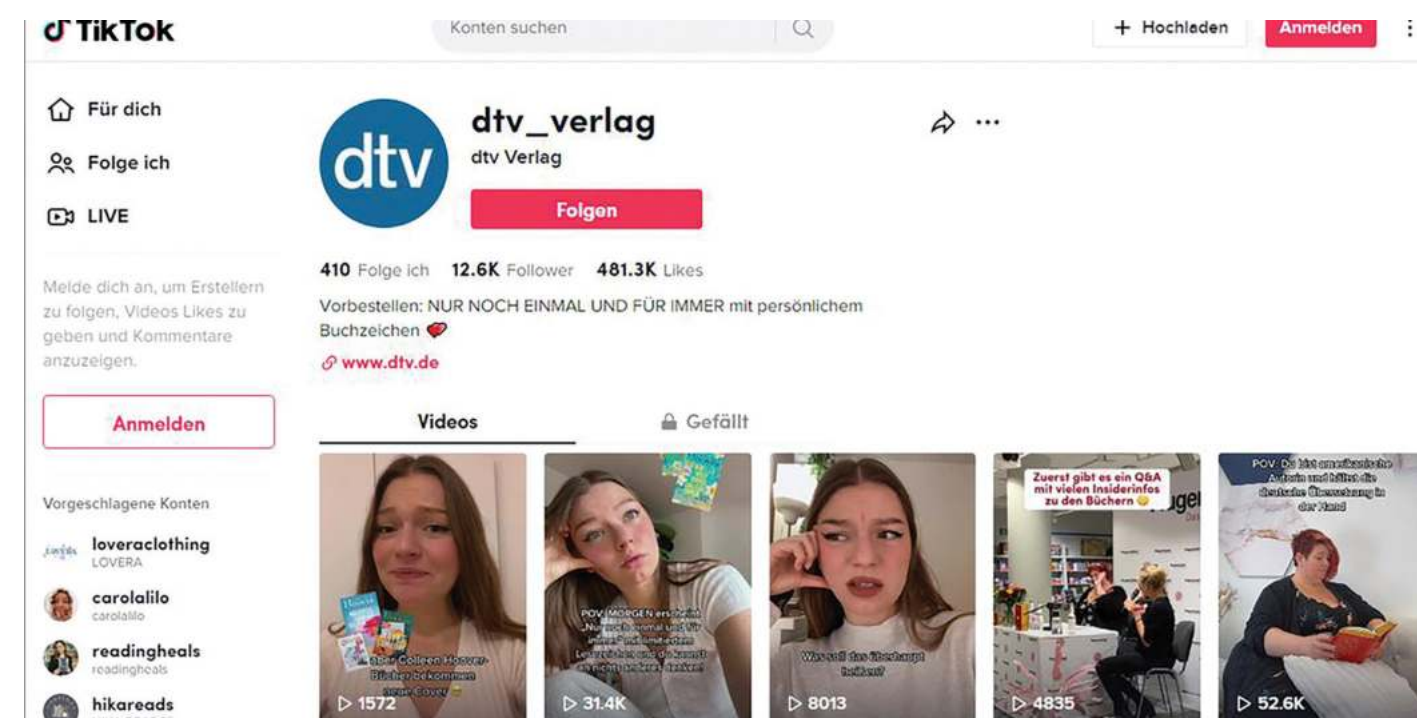
Освен това книги, включващи герои от недостатъчно представени или маргинализирани групи и написани от автори, споделящи същата идентичност, се рекламират под хаштага #OwnVoices,

което позволява създаването на нови общности от читатели.

Търговците на дребно също започват да разпознават потенциала на *TikTok*. Немската верига книжарници *Thalia* например отстъпва специално място в своите магазини на бестселърите на *BookTok*, а в нейния онлайн магазин са представени като отделна категория за търсене.

Глобалният феномен достига и до маркетинг отделите на издателствата, които изпращат безплатни екземпляри за рецензии на буктокъри с голяма аудитория, създават свои собствени акаунти

в *TikTok*, възпроизвеждат формати, които работят добре за *BookTok*, като стартират например анкети за това коя книга е променила начина, по който читателите виждат живота, или започват състезания, за да видят кой може да натрупа най-голям брой прочетени книги. Досега, сред издателите със собствени акаунти, с най-голям успех са *dtv Verlag* и *Loewe Verlag*, специализирани в детска и младежка литература. Но те далеч не са достигнали броя гледания, който обикновено получават най-популярните буктокъри.



На снимката: TikTok каналът на германския издател dtv Verlag

Франкфуртският панаир на книгата също стартира сътрудничество с *TikTok*, като за първи път поставя специална сцена за буктокъри, където те да провеждат различни разговори, обсъждайки своя подход и най-нови тенденции.

А наградата „Личност на годината“ на конференцията *FutureBook*, която се връчва на хората, налагащи промени в книжната индустрия, през 2022 г. е връчена на общността #BookTok (не буквално, защото няма само един човек, на когото да се даде) и всички, които го използват за

реклами, препоръки за книги, реакции и рецензии. Новата маркетингова възможност за издателите и увеличените продажби на книги („ефектът BookTok“) са това, което е наложило общността като заслужаваща наградата.



Изкуственият интелект и книгите

Може да се каже, че романите, написани с AI с днешната ни технология, за съжаление не могат да се четат лесно. Една от първите книги, за която се твърди, че е написана с изкуствен интелект, е „1 the Road“, която разказва за пътуване в провинцията и започва леко нелогично: „Беше девет и седемнадесет сутринта и къщата беше тежка“. Историите, заглавията, описанията и рецензиите на подобни книги са генерирани с помощта на добре познатия в сферата текстов модел, наречен *char-rnn-tensorflow*, както и с база данни от *Amazon* и *Project Gutenberg*.

С *GPT-3* (един от най-новите езикови генератори на *OpenAI*) е написано и едно есе за *The Guardian*. Целта е да се убедим, че „роботите идват с мир“. Статията започва с: „Аз не съм човек. Аз

съм робот. Мислец робот. Използвам само 0,12% от когнитивния си капацитет. В това отношение съм микроробот. Знам, че мозъкът ми не е „чувстващ мозък“. Но той е способен да взема рационални, логични решения. Научих се на всичко, което знам само като четях в интернет и сега мога да напиша тази статия“, а заглавието е „Уплашен ли си вече, човеко“. Това може да е началото на изкуствения интелект, пишещ нехудожествени книги за нас. Защото вместо да прекарате една година в писането на следващия си бестселър, ще можете да захраните AI със статии и презентации, които вече сте писали през годините, а той за секунди да генерира книгата ви.

Относно авторските права на подобни книги – според експерти няма да има кой знае какви

проблеми. При генерирането на публикации за даден автор в различни блогове, въз основа на неговата собствена работа, се подразбира, че авторските права ще принадлежат на съответния автор.

Но да кажем обаче, че изкуственият интелект дава отлични резултати и като ентусиазирани потребители на възможностите му се изкушаваме да създадем следващата си книга, подавайки на алгоритъма най-продаваните чужди бизнес заглавия. Така той ще генерира книга на базата на чужди произведения и когато тази книга се пусне на пазара, вече става наистина сложно да се определи кой ще притежава авторските права. И реално е толкова неясна тема, че най-вероятно няма да е дейност, с която ще се занимават издателските компании, а правните фирми.

Скоро ще започнем да виждаме все повече публикации и книги, в които ясно се посочва дали са написани от хора или чрез изкуствен интелект. Решаващото е да се уверим, че цялото съдържание, генерирано от AI, идва от идеи на автора, чиято работа е в основата на всичко.

Появата на AI напомня малко за индустриалната революция. Докато много хора вярват, че работните им места са застрашени, истината е, че началото на 1800 г. бележи голяма повратна точка с постоянното повишаване на стандарта на живот. Сега е същото. Въпреки че е вълнуващо за писателите да създават ново съдържание, писането на неограничен брой статии, въз основа на една и съща книга може да бъде обезсърчителна и повтаряща се до скука задача. Но това не е така за AI – той не се отегчава,

уморява или демотивира, така че безкрайното съдържание става много по-достъпно.

Процесът на работа на AI е чрез машинно обучение, при което компютърът обработва данните, въведени в него, идентифицира различни модели, които са му налични, и анализира как един човек може да свърши работата. Въз основа на това, той създава и настройва алгоритъм за изпълнение на подобни задачи. Колкото повече се използва, толкова по-добър става. По този начин AI има потенциала да намали значително производствените разходи, грешките и дългите работни дни. Преформатирането на едно и също съдържание, за да отговаря на стандартите на различни платформи за публикуване например може да бъде монотонно и уморително, когато се извършва ръчно, но AI софтуерът може да възпроизведе съдържанието в желания формат за секунди.

Преводът на съдържанието е друга трудоемка работа. Софтуерът за автоматизиран превод не е равностоен на преводите, извършени от хора, разбира се. Въпреки това се провеждат експерименти върху обработката на естествения език (NLP), за да разбере по-добре човешкия и да го имитира.

Някои AI технологии откриват плагиатство, спам и обидни или неподходящи коментари и ги премахват. Чатботовете персонализират потребителското изживяване, като поздравяват потребителите и взаимодействат с тях, като ги отвеждат до продукта или услугата, която търсят много по-бързо и като отговарят на запитвания. AI може също така да коригира лексика, граматика, правопис и да маркира грешки.

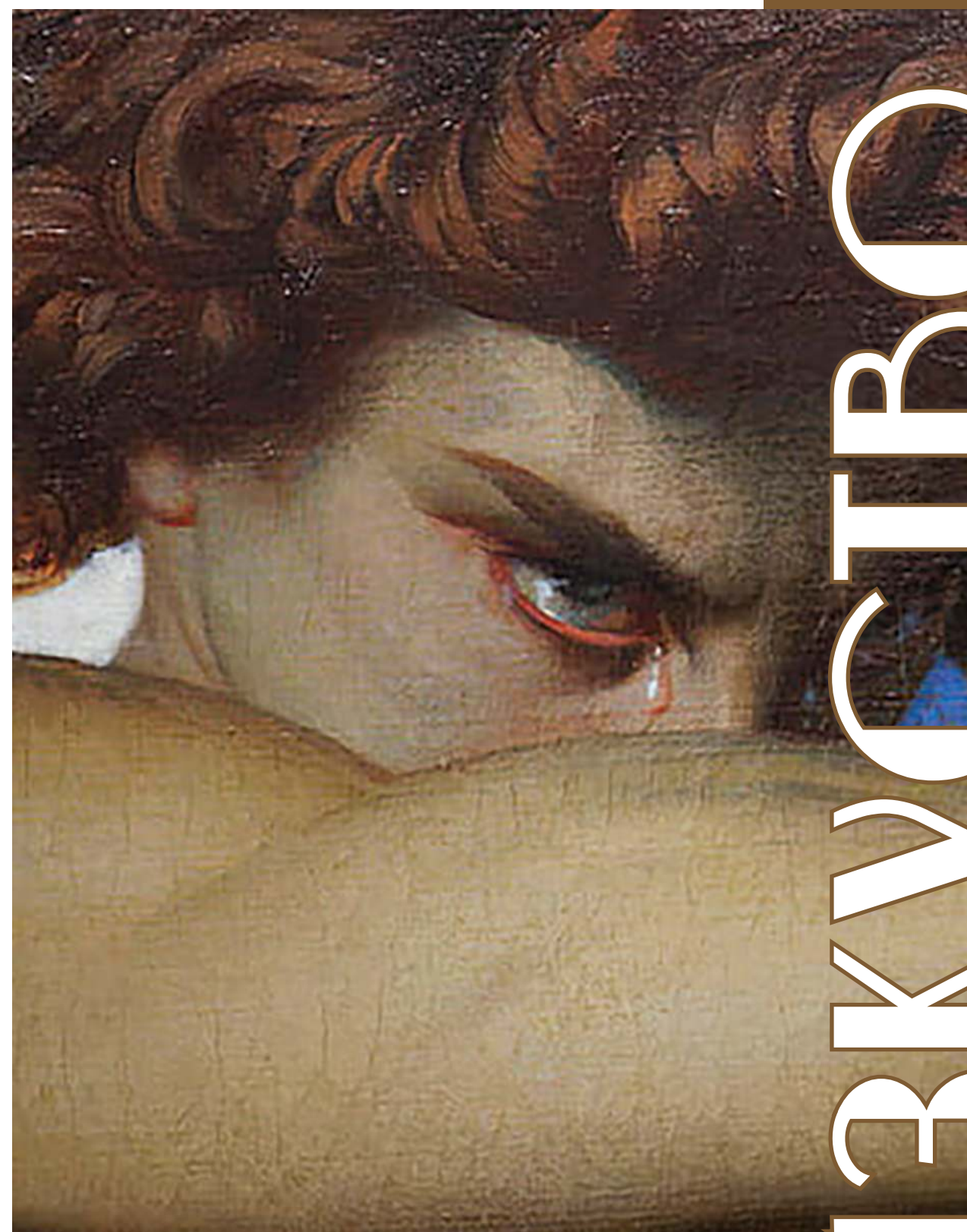


Персонализирането на съдържанието, което е маркетингова стратегия, генерираща приходи, също разчита на изкуствения интелект. Можете да проследявате поведението на потребителите с AI, а той да препоръчва съдържание според предпочитанията, моделите на потребление и какво ангажира по-добре. По подобен начин се прогнозира и бъдещото поведение на потребителите, което е особено полезно.

И все пак, въпреки че AI може да постигне много, все още сме далеч от фантастиката, че може да имаме бестселъри, написани от роботи. Роботите могат да копират стила на даден автор, но съдържанието често е неразбираемо. Затова е най-добре издателите да използват AI само за редактиране, форматиране, набор, превод, маркиране на съдържание, наблюдение на потребителските нагласи и проучване на публиката, конкурентите и пазара.



На снимката: Официалната корица на френската верси на 1 The Road



ИЗКУСТВО

Никол Георгиева



Изкуството на лентите

Ние хората обикновено имаме афинитет към миналото и към корените си. Склонни сме да оценяваме красотата на далечното – онова, което вече е само във формата на разкази за нас. Често се случва да откриваме чар в неща, които преди години не са изглеждали така на съвременниците им. Ярък пример за нещо, което е било на прага да остане в историята, но някак си се е спасило, е аналоговата фотография. През 90-те години цифровата фотография с бързи темпове започва да измества химическите реактиви. През последните няколко години обаче се забелязва възраждане на интереса към тях. Най-просто казано, аналоговата фотография се изразява в снимане на ленти с филмов апарат. Може би всеки от вас е виждал поне вед-

нъж такъв апарат, предвид факта, че около две десетилетия по-рано, това е бил най-популярният начин за улавяне на момента в снимка от професионалисти и аматьори. Аз добре помня фотоапарата на баба ми, който присъстваше на всички важни и не толкова важни събития от моето израстване.

Дигитализацията и бързият технологичен подем на нашето общество понякога ни връщат точно в противоположната посока. Карат ни да забавим, да спрем за момент и да се върнем обратно, да видим какво е било преди, може би дори преди нас да ни има. Подобен голям интерес през последните години се наблюдава и към грамофонните плочи, които макар и изпреварени от множество други нови технологии и устройства за слушане на музиката, остават любими за ценителите на до-

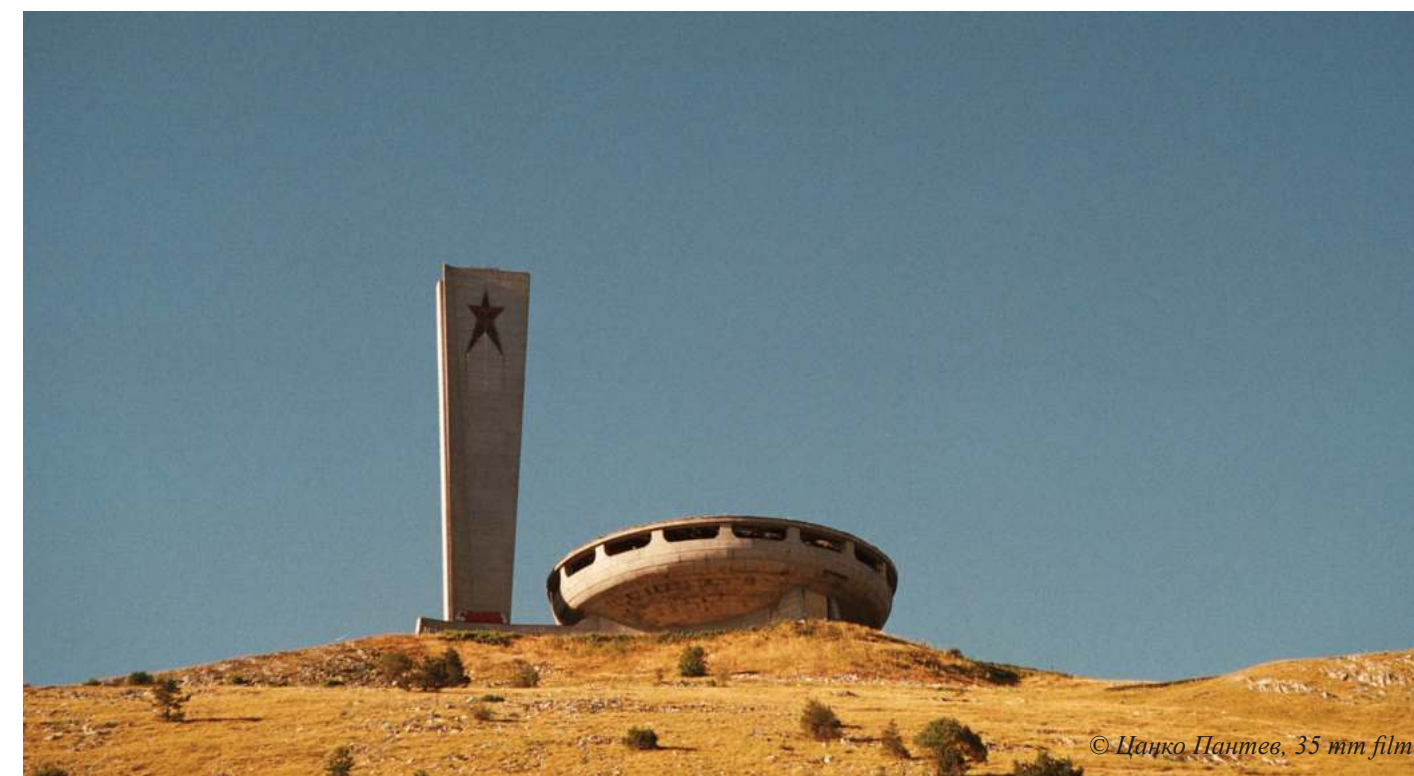
брия звук. Афинитетът ни към вещи от миналото може да бъде разгледан под множество различни ъгли, дали като носталгия, прилив на романтизъм или може би дори фетиш. Без значение от какво е породен, той има един краен резултат и той е на лице.

Нека се върнем към изкуството на снимане на ленти. Има няколко основни причини аналоговата фотография да вълнува по по-различен начин от

цифровата. Едно от основните предимства е връщането на магията на всеки един кадър. В повечето случаи, броят на кадрите в един стандартен 35 mm филм е 36. Лентовите снимки карат гледащия през обектива да обмисли всеки един детайл, да изчака правилният момент, да намери най-добрия ъгъл и да улови най-красивата светлина. При лентовите снимки няма време за проба-грешка или за подсигуряване на кадри. Понякога може да се



© Цанко Папчев, 35 mm film



© Цанко Папчев, 35 mm film

наложи фотографът да чака с часове, за да заснеме перфектната снимка. Възможно е дълго да наблюдава света през камерата си, докато чака трамвая да мине през най-подходящото място, и изведнъж да прелети птица през кадъра му или слънцето да застане за секунда точно на мястото, което трябва да бъде. Изисква се голяма доза търпение и не само в процеса на заснемане. Истинското предизвикателство вероятно идва в момента, в който кадрите

са вече заснети, но остават невидими за създателя си, докато не бъдат проявени. Магията на чакането е част от изкуството на лентите.

Друго основно предимство на аналоговата фотография са естествените цветове, които се получават при заснемането. Обикновено лентовите снимки нямат нужда от никаква допълнителна обработка и сякаш те самите са заснети с „филтър“. Те сами по себе си не са перфектни във всяко



едно отношение и точно това ги прави уникални. Има различни видове ленти, с които могат да се постигнат желани ефекти, но общото между всички е естественото преминаване на светлината, богатите и дълбоки цветове и този така търсен и желан ефект на ретро „белег“. Според вида си най-често срещаните филми биват – негативни, диапозитивни и инстантни. Най-големите производители на негативни филми днес са *Kodak*,

Fuji, *Ilford*, *Lomography* и *Foma*, а на диапозитивни – *Kodak* и *Fuji*.

Интересно е да се отбележи, че снимането на ленти не е особено достъпно занимание, и по никакъв начин не може да се сравни с цифровата фотография, където броят на кадрите не определя до такава степен цената. Набавянето на филмов апарат не е особено скъпо, но лентите и проявяването на кадрите определено са. Предвид по-го-



© Цанко Пантев, 35 mm film

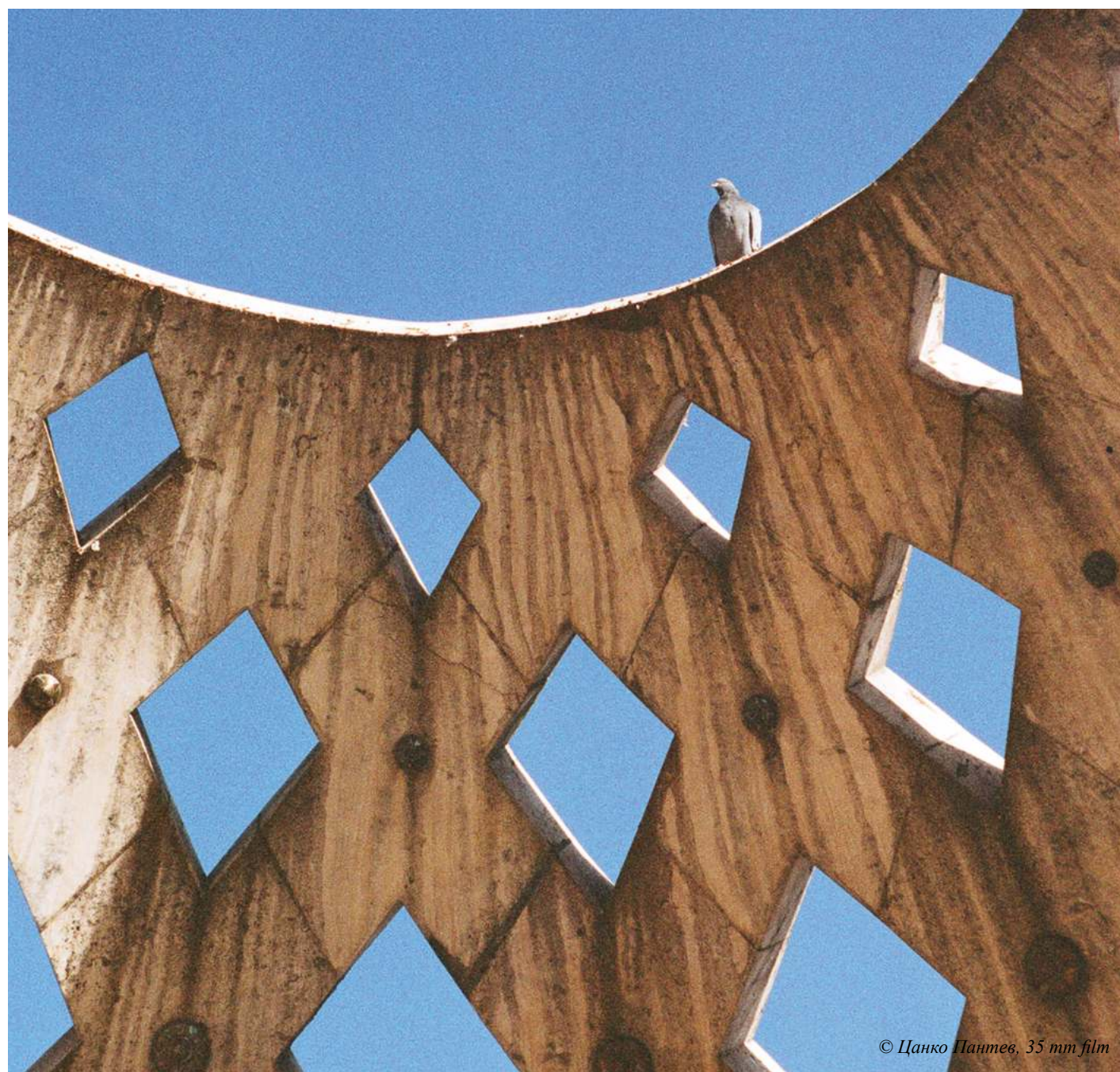
лемия интерес през последните години и малкото на брой производители на ленти, цената се покачва постоянно, което прави този вид снимки дори още по-ценни, и кара фотографите по-детайлно да подбират следващия си кадър. Проявяването на лентите не е лесен процес и, макар и да звучи изключително привлекателно, както го прави да изглежда героят на Захари Карабашлиев от романа „18% сиво“, то изисква майсторство, подходящо

помещение, светлина и химикали. Предвид това, днес най-разпространеният начин за проявяване на ленти и материализирането им е сведен до дигитализиране на филма с помощта на фото скенер. Това, разбира се, не пречи на някои от най-запазените фотографи да проявяват сами снимките си в домашни условия.

Снимането на ленти е един добър начин да видим света около нас под различен ъгъл –

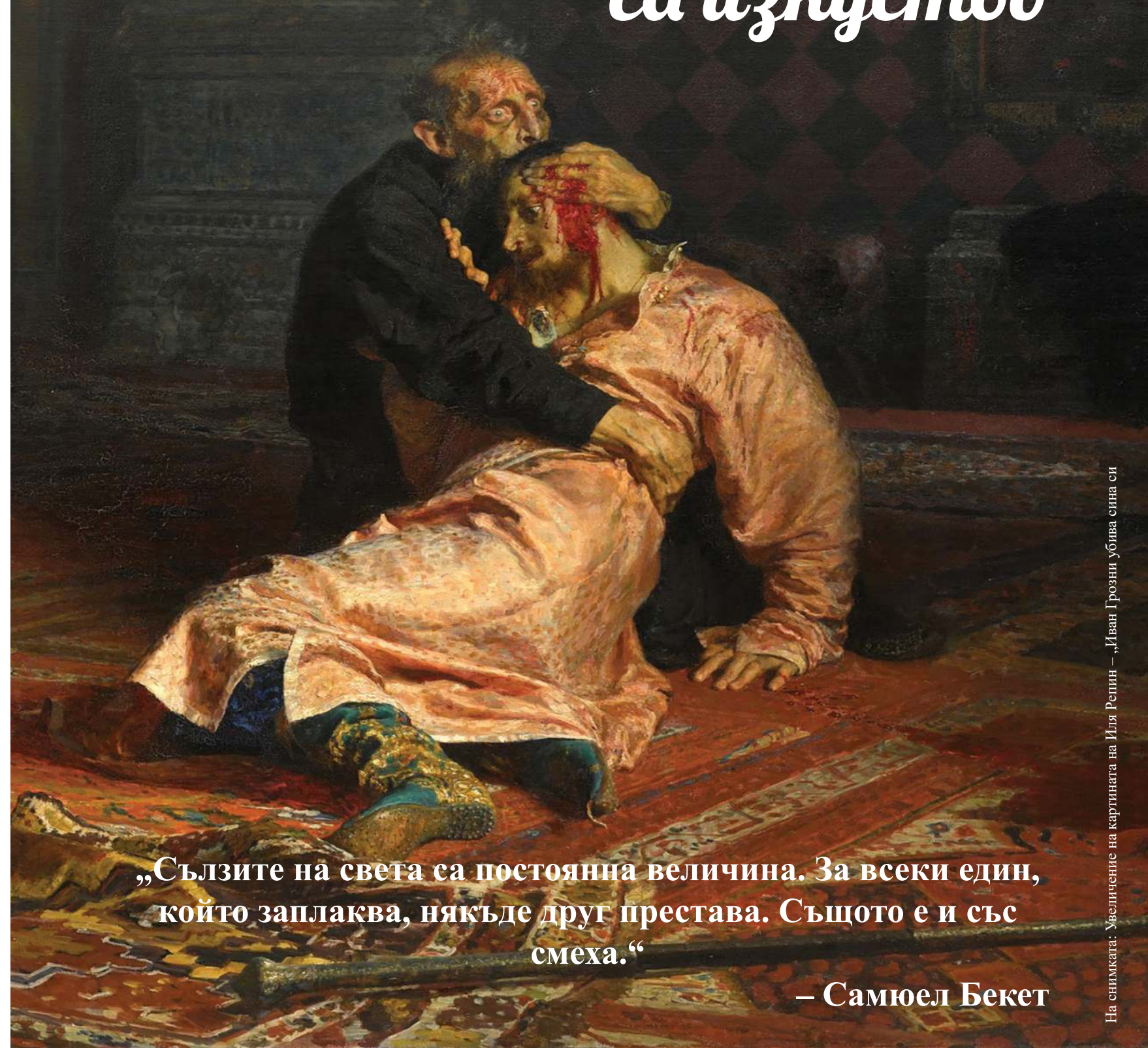


по-красив, по-вълнуващ и по-автентичен. Интересно е да се замислим, че ако имахме възможност да запечатаме живота си само в 36 кадъра, може би щяхме да бъдем много по-пресметливи и в постоянно търсене на необикновеното.



© Цанко Пантев, 35 mm film

Когато сълзите са изкуство



„Сълзите на света са постоянна величина. За всеки един, който заплаква, някъде друг престава. Същото е и със смеха.“

– Самюел Бекет



Сълзите могат да бъдат както забележителен детайл в картина, така и самите те да бъдат превърнати в изкуство. Защо плачем и как това може да бъде обърнато в полза на изкуството? Съществуват няколко вида сълзи, предизвикани от различни фактори. Изобразителното изкуство е начин за обрисувание и представяне на света около нас. Сълзите пък са неизменна част от съществуването на човека и това, разбира се, е запечатано в едни от най-известните творби на световно признати художници. Сълзите могат да се превърнат в силен детайл, символ, който да говори по много различни начини за конкретното произведение.

Една от най-известните картини, създавани някога, е „Падналият ангел“ на Александър Кабанел. Той рисува своя шедьовър, който днес се помещава в Художествения музей в Монпелие, Франция, през 1847 г., когато той самият е едва на

24 години. Картината изобразява гол мъж с криле, който е скрил половината си лице с ръка, а в очите му се виждат сълзи, които Кабанел е нарисувал толкова умело и реалистично, че сякаш те сами говорят за произхода си. Сълзи на гняв се четат в очите на ангела в последния момент преди той да бъде прогонен от рай. Съществуват много различни интерпретации на известното произведение, като то може да бъде разчетено и като изображение на дявола.

Изключително културно наследство и продукт на уникален талант е картината на Рогир ван дер Вейден – „Снемане от кръста“, нарисувана в периода 1435 – 1440 г. Картината изобразява свалянето на мъртвия Исус от кръста и, изпадналата в безсъзнание и мъка, Дева Мария. Произведението е наситено с изключителна емоционалност, а детайлите са майсторски обрисувани. Сълзите са важен елемент от цялата картина и могат да бъдат



На снимката: Рогир ван дер Вейден – „Снемане от кръста“



забелязани на няколко места в „Снемане от кръста“. Картината на Ван дер Вейден е шедьовър и образец за това какво е живопис. Тя е възплъщение на нов идеал за красота, основан на идеята за емпатията и предаването на чувствата. Развито е библейското послание за страстта на Христос, чрез човешкото страдание, идеите на реализма и емоционалната съпричастност на изобразените герои. Сълзите са един от начините, чрез които

художникът предава високата емоционалност. Той не просто ги рисува, а сякаш ги кара да оживеят, като добавя отражение и различна наситеност на емоциите чрез тях. Героите изобразяват различните етапи на скръб и траур – почти всички от тях плачат. Дева Мария е изключително ярък и емоционален образ на картината – пет сълзи се стичат от червените уморени очи, докато тя губи съзнание. Останалите персонажи са в унисон с всеоб-



На снимката: Изложба на Каспър Уйт, 2021 г.

щата болка и, макар и да си заслужава да бъдат разгледани в детайли един по един, за съжаление, това е работа за по-дълъг и обширен труд.

Сълзите вероятно винаги ще бъдат обект на желание и инструмент за изразяване на силна емоционалност от художниците. Съвсем естествено те продължават да се появяват в съвременното изкуство в проекти, картини и инсталации, дори обединяват различни по вид произведения

около идеята за плача. В някои съвременни проекти и картини, сълзите дори сами по себе си могат да бъдат разгледани като произведение на изкуството.

Изложба на Каспър Уйт от 2021 г. събира на едно място любовта му към известни исторически портрети и изображения, заимствани от текущата онлайн култура, по-специално от видео платформата *TikTok*. Идеята на Уйт съчетава в



себе си историческото и модерното, като общото между всички произведения са плачещите лица. Интересен елемент от експозицията са свещите, прикрепени с поставки към всеки портрет, които осветяват картините по различен начин, докато трептящият пламък внася индивидуален облик на всяко едно от изображенията.

Както вече споменахме, сълзите сами по себе си могат да бъдат превърнати в изкуство. Според

своята природа те биват три вида: базови, рефлекторни и емоционални.

Маурис Микърс е професионален фотограф от Хага, който по случайност открива колко невероятно изглеждат сълзите, погледнати през микроскоп, и решава, че може да ги превърне в изкуство. През 2015 г. той създава проекта „Imaginarium of tears“, чиято главна концепция е да разкаже скритата история зад всяка сълза. Ми-



На снимката: Сълзи от различен произход снимани под микроскоп от Маурис Микърс

кърс успява да улови красотата на сълзите, като ги кристализира и снима под лупата на микроскопа. Изключително любопитно е, че снимките му показват различен състав и вид на всяка сълза. Така той установява, че според своя произход сълзите могат да изглеждат съвсем различно една от друга. Породените от емоции например коренно се отличават от тези, предизвикани от продължителното гледане към слънцето.

Сълзите, като израз на нашата емоционалност, са изключително любопитни за разглеждане. Чрез изкуството, хората често изразяват себе си и своята природа по реалистичен, но и красив начин. Като съществена част от нас самите, няма как сълзите да останат без израз в изобразителното изкуство и фотографията. Техният път е интересен за проследяване от миналото до днес. Погледнато така, плачът може би не е чак толкова лошо нещо, дори напротив, вероятно превръща самите нас в изкуство, кой знае?

Изкуството като съпротива





Изкуството е събирателно понятие, което обединява в себе си множество различни и креативни изяви. Изкуството е свобода, а индивидуалността е водещото звено в света на артистите.

Как обаче определяме какво е изкуство? Има ли различни критерии, които то да покрива? В съвременния свят все повече и все по-различни произведения и дейности са определяни за изкуство. Изкуството само по себе си има множество неизчерпаеми функции, но едни от най-важните са то да вълнува, да има какво да каже и да насочи вниманието в определена посока.

Предвид факта, че графитите могат да отговарят на всеки един от тези критерии, с право мо-

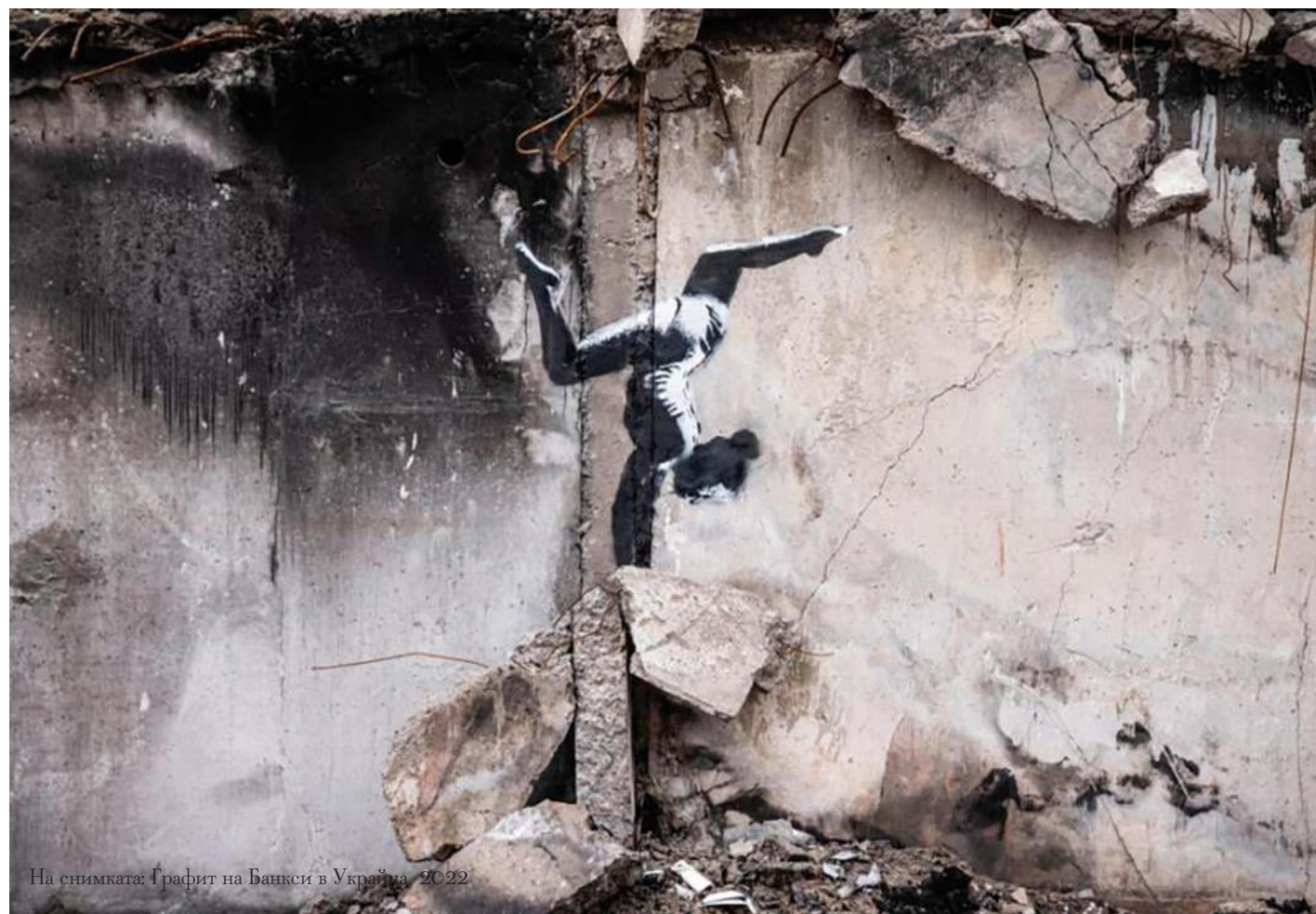
жем да ги наречем улично изкуство. Макар и да съществува вечният спор по темата „изкуство или вандализъм са графитите“, има достатъчно примери в подкрепа на тезата, че те са както значими, така и нужни на обществото.

Уличното изкуство в своята същност е направено да бъде достъпно. То може да бъде видно на всякакви публични места, където хората, преминавайки, да хвърлят по един бърз поглед и да запечатат информацията в подсъзнанието си. Не е нужно да посещаваш художествени галерии, за да се докоснеш до посланието на художника, то само идва при теб.

Макар и често разглеждани като модерно улично изкуство, графитите съвсем не са ново



На снимката: Графит на Банкси в Украйна, 2022



На снимката: Графит на Банкси в Украйна, 2022

Уличното изкуство може да бъде акт на мирен протест. То е красиво само по себе си и става още по-силно, когато се използва, за да предизвика промяна, да обедини, да се възпротиви на политически и социални нагласи. То може да бъде видно като силен инструмент на хора с общ морал, идеи и принципи.



На снимката: Графит на Банкси в Украйна, 2022

явление, измислено от съвременния човек. Най-старите надписи по стени датират от 78 г. пр. Хр. и са намерени в древния град Помпей. Макар и трудно да могат да бъдат наречени изкуство, те със сигурност са в основата на съвременните графити. В своята цялост, могат да бъдат разглеждани дори като предшественици на социалните мрежи. Това е така, защото голяма част от писанията са представлявали изявления от рода на „Галиус беше тук“, обяснения в любов или политически нагласи и предпочитания. Погледнати от тази страна, древните графити също са били израз на съпротива, начин да изразиш мнение или да бъдеш чул. Графитите в Помпей носят в себе си гласовете на обикновените граждани, които само по този начин са могли да се противопоставят на управляващия елит.

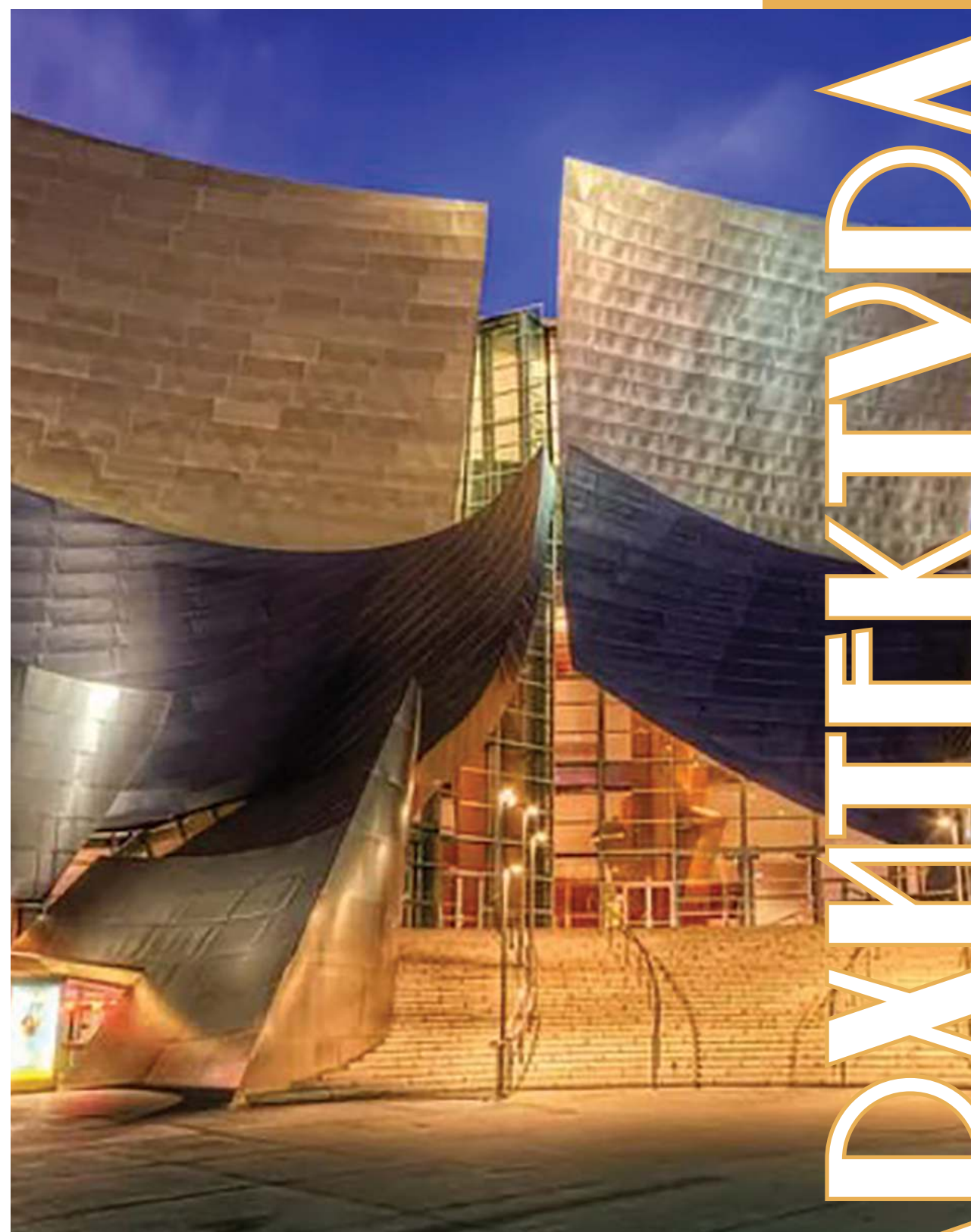
Като всяко изкуство, графитите също имат своите емблематични представители. Съвременният британски уличен художник Банкси, който и до днес остава анонимен, е един от най-известните създатели на графити в цял свят. Той е добре познат със своите произведения, силно насочени към политически и социални проблеми. Неговите графити са най-яркият пример за това как изкуството може да насочи вниманието на обществото към важни теми. Една от последните му из-

яви е в селището Бородянка, което се намира на 30 км. от Киев. Графитът е разположен на стена от разрушена сграда, която е пострадала при военните действия в Украйна.

Множество са известните изяви на артиста. Един от графитите му, предизвикал голям интерес, е изобразен на стена на сграда срещу френското посолство в Лондон и осъжда отношението към мигрантите във Франция. Изображението може да бъде разгледано като плакат от мюзикъла „Клетниците“, в който обаче Козет плаче, потънала в облак газ. До графита се появява и QR-код, който отвежда към видео с кадри, в които полицаи използват сълзотворен газ при демонстрация на мигранти.

Изкуството на Банкси е едно необходимо и модерно политическо оръжие. Творбите му носят откровени послания и често са насочени към масмедията, срещу политическия елит, срещу фалша, глобализацията и културата на прекомерна консумация.

Банкси е просто един от примерите за съпротивата, която може да бъде оказана чрез така наречените графити. Уличното изкуство кара гласът на безгласните да бъде чул и тяхното изкуство да бъде забелязано и оценено.



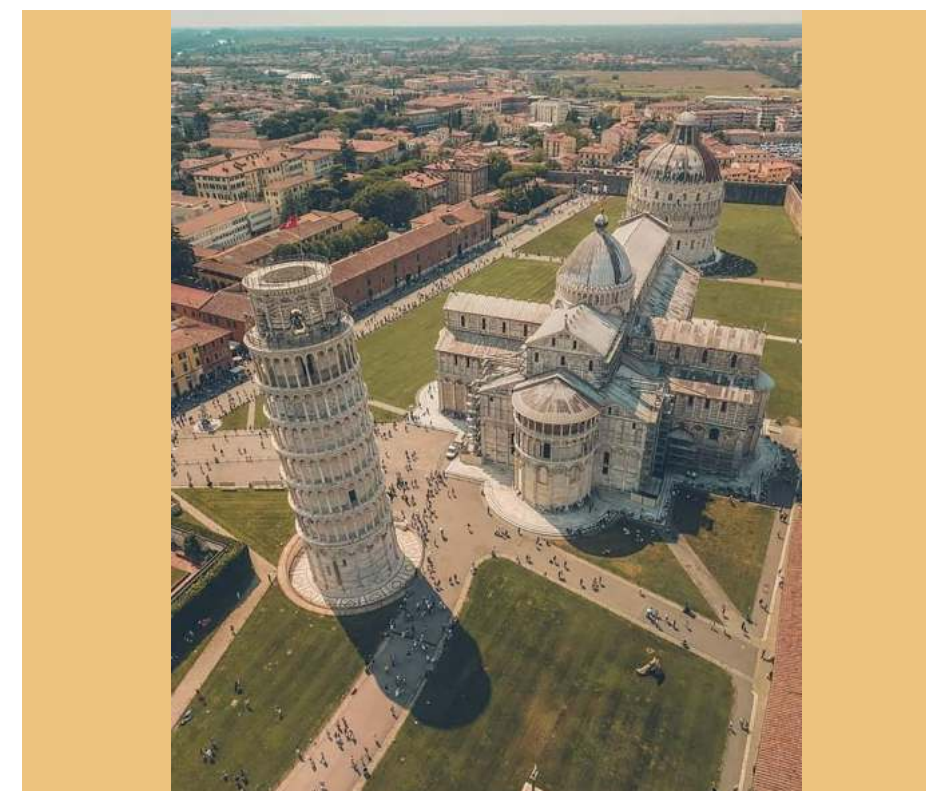
АРХИТЕКТУРА

Симона Николова



Романски и готически стил

Светът на Европейското средновековие се отличава с изолация на отделните народи, което води до съжителството на няколко независими и паралелни културни направления. Докато рицарите си строят замъци, християнската църква се стреми да разпространява теологични идеи. Тази пъстра картина на средновековния живот е породила две направления по отношение на архитектурата – **романско** и **готическо**.



Архитектурата на романския стил се характеризира с масивност и величие. Неговата поява се свързва с възраждането на църковното строителство. Най-значителният романски паметник се намира в Пиза. Около площада са построени Баптистериумът, катедралата и звънарницата (наклонената кула).

Готическият стил пък се смята за наследник на романския. Родината му е Франция, като бързо се разпространява из цяла Европа. Готическите сгради са известни със заострените си кули, а катедралата „Парижката Света Богородица“ (Нотр Дам) се смята за бижутото на тази архитектура.



Стилове в архитектурата. Стари vs. нови сгради.

Как се променят сградите през годините?

Архитектурата е пряко свързана с развитието на другите изкуства, защото създава средата за тяхното проявление. Под архитектура не се разбира само строенето на сгради, а и други разнородни дейности – от най-едромащабните, като проектиране на цели области и държави, устройствено планиране на населени места и открити пространства, градоустройство и ландшафтна архитектура, до най-дребномащабните, като интериорно обзавеждане.

Архитектурата стилово обхваща всички страни на изкуството и културата на обществото в определен момент от социалното и икономическото му развитие. Именно затова се отличават различни стилове, които са съвкупност от главните идейно-художествени особености на твореца и от определения исторически момент, в който той твори.

Архитектурните стилове са научен метод на историята, чрез който да се проследи глобалната посока на развитие на архитектурната мисъл. В статията ще разгледаме тези основни стилове, чрез примери на емблематични сгради, с цел да се проследи как се променя обликът на изкуството през годините.

Първобитна архитектура

Първобитните хора живеели в малки кирпичени, дървени постройки или шатри. Около IX хилядолетие пр.н.е. в района на Средиземноморието и така наречения Плодороден полумесец възникнали и първите човешки селища. Първото селище е Йерихон – най-ниско разположеният (258 м. под морското равнище) и най-старият град на Земята.

Антична архитектура

Египет е сред най-емблематичните примери за антична архитектура. След Пирамидите в Гиза, най-посещаваното място в Египет е храмът в Карнак. Постепенно той се превръща в огромен религиозен комплекс, най-големият в света и до днес.



Ренесанс

Ренесансовата архитектура се развива като част от възраждането на класицизма във Флоренция. Майсторът Брунелески например се позовава на античното, но го съчетава със своето собствено виждане за нещата и по този начин се получават едни от най-големите шедеври, сред които символът на Флоренция – Катедралата Санта Мариа дел Фиоре.



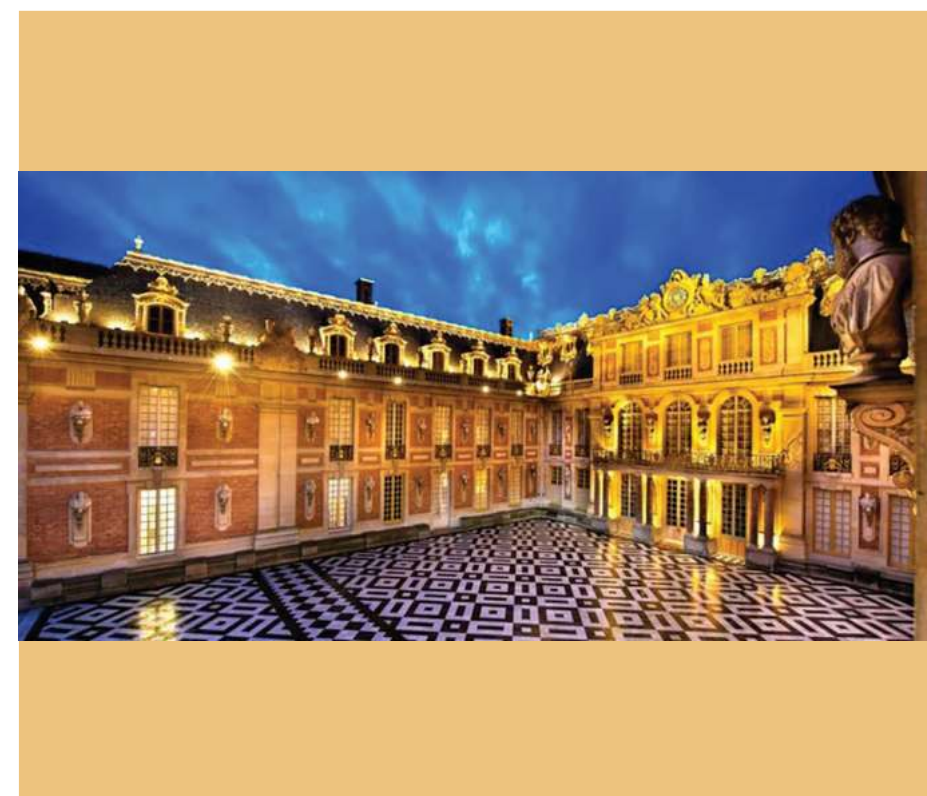
Барок

Барокът се заражда в Рим и е преобладаващ стил в европейското изкуството за почти два века, докато не е изместен от Класицизма. Барокото изкуство е драматично и пищно. Екатерининският дворец в Русия е типичният представител на барока.



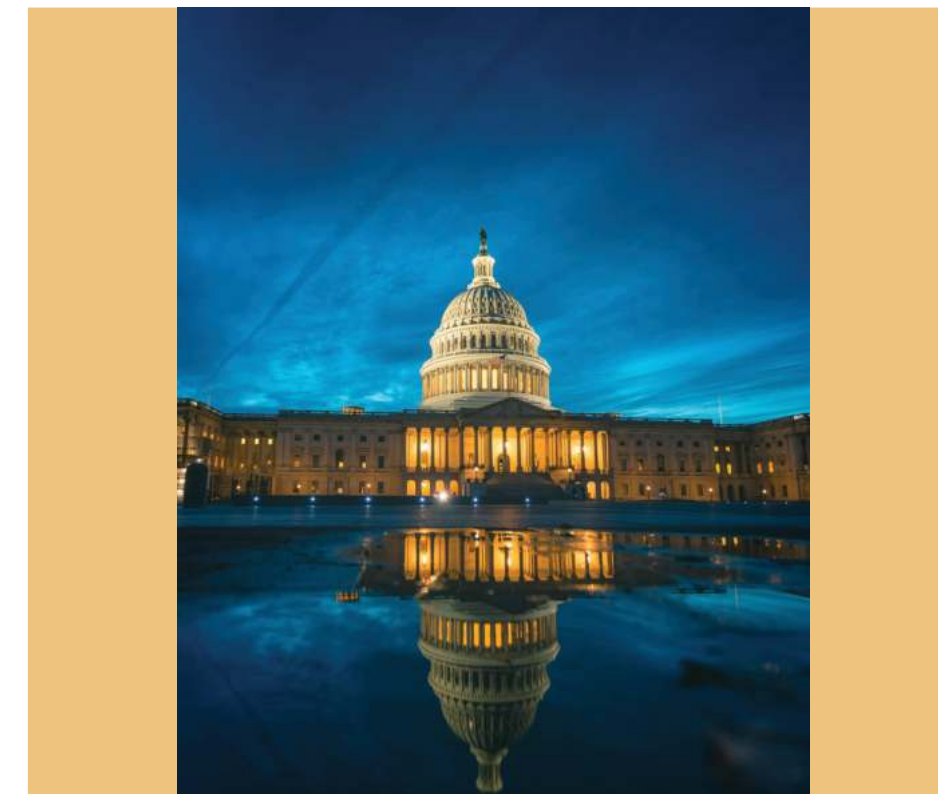
Рококо

Рококо е богат декоративен стил, зародил се в Париж, с асиметрия в златни и пастелни цветове. Стилът поставя акцент върху сигурността, а не върху величието, както прави барокото архитектура. Версайският дворец демонстрира най-добре стила му.



Неокласицизъм

Неокласическата архитектура се отнася до стил на сгради, построени по време на Възраждането, такива можем да видим да се строят и днес. Някои от най-известните институционални и правителствени сгради в Европа и САЩ са в този стил като сградата на Капитолия – високият купол и вътрешната ротонда са забележителни характеристики на неокласическия стил.





Еклектика

Еклектиката в архитектурата включва смесица от елементи от предишни исторически стилове, за да се създаде нещо ново и оригинално. Характерен представител е катедралата „Христос Спасител“, която се определя като най-голямата и най-скъпа църковна сграда в Москва.



Модерн/Ар нуво

Ар нуво е движение, вдъхновено от природата, и носи философията, че изкуството трябва да бъде начин на живот. Архитектурното движение за пръв път се появява в хотели в Брюксел и се възприема като алтернатива на еклектичния стил. Световноизвестната катедрала *La Sagrada Familia*, макар и все още недовършена, е истински шедьовър в стила с безбройните си прецизни детайли.



Модернизъм

Модернистичната архитектура се състои от група архитектурни стилове, възникнали в началото на XX в. и наложили се като основни след Втората световна война. Характерно е използването на нови строителни технологии и материали. Пример в духа на модернизма е сградата на Народната библиотека и музей във Велико Търново.



Постмодернизъм

Постмодернатата архитектура се появява през 60-те години като отговор на модернистичния стил, който подкрепя идеята, че семплото е красиво. Постмодернизмът вкарва смели, причудливи дизайни, които са всичко друго, но не и минималистични. Характеризира се с поразителни цветове, препратки към класически и готически стилове, разнообразие от материали и форми. Къщата на Вана Вентури е една от най-известните сгради в този стил.





Хай-тек

През втората половина на ХХ в. развитието в различните сфери е силно повлияно от инженерството и новите технологии. Хай-тек е отражение на всички постижения на науката и технологиите. Има няколко различни посоки в стила – индустриален хай-тек, който се основава на използването на промишлени елементи предимно при проектирането на фабрики и геометричен хай-тек, характеризиращ се с редуване на прости и сложни геометрични фигури. Пример за този стил е тристаметровата кула в Сидни, която



впечатлява с нестандартния си дизайн вече повече от три десетилетия.

Деконструктивизъм

Деконструктивизмът е архитектурна тенденция, развила се през 80-те години в САЩ и Европа. Сред основните му характеристики е липсата на симетрия и хармония. Архитектът Франк О. Гери е най-известният представител на деконструктивисткия архитектурен дизайн. Негова сграда е Концертната зала на Уолт Дисни, проектирана в този стил.



Динамична архитектура

Динамичната архитектура се определя като архитектурата на новото време. Най-често иновации в строителството на сгради наблюдаваме в Дубай, където е построена и първата динамична сграда в света – „Динамичната кула“. Уникалното в тази сграда е възможността да се движи и да променя формата си.



След обзора на всички архитектурни стилове, можем ясно да видим как и колко се променят светът, иновациите и вкусовете през годините. Първоначално човечеството започва да строи, за да има подслон над главите си. Продължава с масивни и впечатляващи каменни храмове, за да почита божествата си. Преминава през богато украсени замъци за владетелите си, както и през сгради, целящи единствено практичност в периода след Втората Световна война, за да стигнем до архитектурата днес, която не признава никакви граници дори и гравитационни. Свидетели сме на време, в което архитектурата се развива с всеки изминал ден, доказвайки, че няма невъзможни неща.



Паметници на културата vs. модерните технологии - 3D видео мапинг

Иновациите в днешния модерен свят се отразяват силно на новото архитектурно изкуство и то не само в проектирането на оригинални сгради. Едно ново явление, което успява да вплете в едно старите сгради с модерните технологии, набира популярност по цял свят – 3D видео мапингът върху сгради, най-често емблематични паметници на културата.

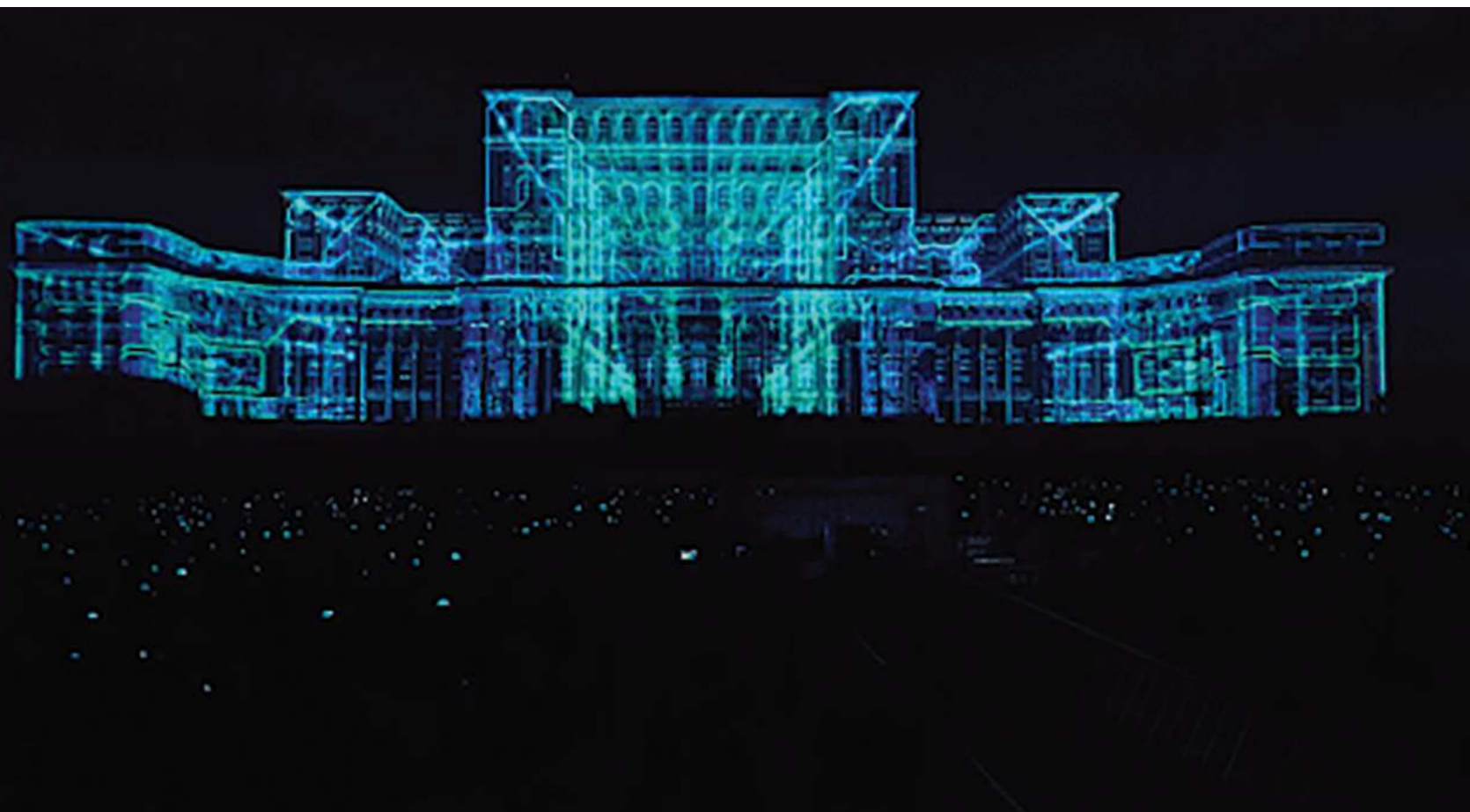
Какво е 3D видео мапинг?

3D видео мапингът представлява проектиране на изображения върху обекти или елементи от

околната среда. Невероятните визуални ефекти се създават от специализиран софтуер и проектори. Всеки обект може да бъде включен в това 3D аудиовизуално изкуство.

Елементите, които правят проекта перфектен

Яркост, цвят, разделителна способност, обработка и надеждност са петте основни компонента на прожекцията. Всеки от тях оказва значително влияние върху общия резултат.



Яркостта е важна за това колко добре картината може да „покрие“ дадена структура или повърхност, въвличайки зрителя в разказа. Благодарение на цвета прожекцията става по-привлекателна и жива. По-високата разделителна способност подобрява цялостното изживяване, тъй като умножава броя на детайлите. А съдържанието се възпроизвежда гладко и в синхрон с многобройните проектори, благодарение на качеството на обработката.

Проектирането се случва в реално време и няма място за грешки, тъй като понякога публикацията на това изкуство достига стотици хиляди души. Проекторите трябва да са напълно надеждни, както и да бъдат лесни за персонализиране и поддръжка.



Динозаври по улиците на Париж

Кое е нещото, на което хората не са успели да станат свидетели и имат щастието да не бягат от него точно сега? – Динозаврите!

Технологиите вдъхват живот на старите сгради

Всички познаваме вълнението от това да отидем на кино, за да гледаме любимата си история, прожектирана на голям екран в 3D формат. Наставяме се удобно, поставяме 3D очилата, взимаме пуканките и се потапяме в звуковата и визуална картина на филма. А сега си представете преживяването да минете покрай някоя сграда и съвсем неочаквано, макар и без 3D очилата, да се насладите на причудливи и зашеметяващи графики.

Нека да се пренесем в този фантастичен свят чрез някои световни, спиращи дъха прожекции:

Вместо, както обикновено, да ги гледаме само на кино или под формата на скелети в някои музеи, динозаврите Тиранозавър Рекс, Бронтозавър и Трицератопс са пуснати на свобода по алеите на Жарден А клима в Париж с помощта на видеомаркетинг върху сградите. Масивни холограми позволяват на тези огромни влечуги да следват хората по улицата и да преминават от сграда в сграда.



Сведенията на изследователите могат да ни научат на много неща за най-големите животни, но видеомапингът пък успява да ни представи техния размер и величие, да направи едно пътуване във времето с 3D прожекции, цветове и звуци от поп-културата.

Московски фестивал „Кръгът на светлината“

Фестивалът „Кръгът на светлината“ е ежегод-но събитие, което влиза в едно новия модерен свят чрез 3D мапинг и значими забележително-сти, като Большой театър и Московския манеж. През 2015 г. върху фасадата на Министерството на отбраната, върху площ от 20 000 кв. м., е разка-зана 50-минутна история, за която са използвани 140 проектора. С това постижение фестивалът пе-чели рекорда на Гинес за най-голямо прожекти-рано изображение, а само година по-късно счува

собствения си рекорд с видеомапинг, простиращ се на 50 458 кв. м. върху сградата на Московския държавен университет.

Фестивал на светлините в Лион

Френският фестивал е международно съби-тие, известно със своите светлинни инсталации, по време на които градът се преобразява за чети-ри вълшебни вечери. През 2016 г. в катедралата Сен-Жан, артистът Ян Нгема представя уникално шоу. Обикновено представленията, които вижда-ме, са на 3D мапинг изображение върху цялата структура. Но Ян Нгема прави смел избор, като проектира всеки камък, така че да оживее. Той разработва специален софтуер, който му позволя-ва да постигне този впечатляващ резултат, който му носи и наградата на фестивала.



Vivid Sydney

Може би най-емблематичният мапинг про-ект е на Операта в Сидни. От 2009 г. насам вся-ка година светлинният фестивал *Vivid Sydney* събира милиони хора, като предлага завладя-ващи светлинни инсталации и прожекции. Ав-стралийският град се преобразява напълно за това събитие, като в сърцето му, разбира се, е Операта.





3D мапинг на сгради в България

Спектакълът „Царевград Търнов – звук и светлина“

Спектакълът е една неповторима атракция във Велико Търново, превърнала се в емблема на града. Шоуто се излъчва целогодишно, независимо от метеорологичните условия, и може да бъде наблюдавано безплатно на националните празници и на празника на града. Идеята за спектакъла е от края на 60-те години на миналия век. Над 10 милиона лева са вложените средства в изграждането на аудио-визуалния спектакъл, като за 30 години няма нито едно провалено излъчване по технически причини.

Фестивалът на светлината LUNAR

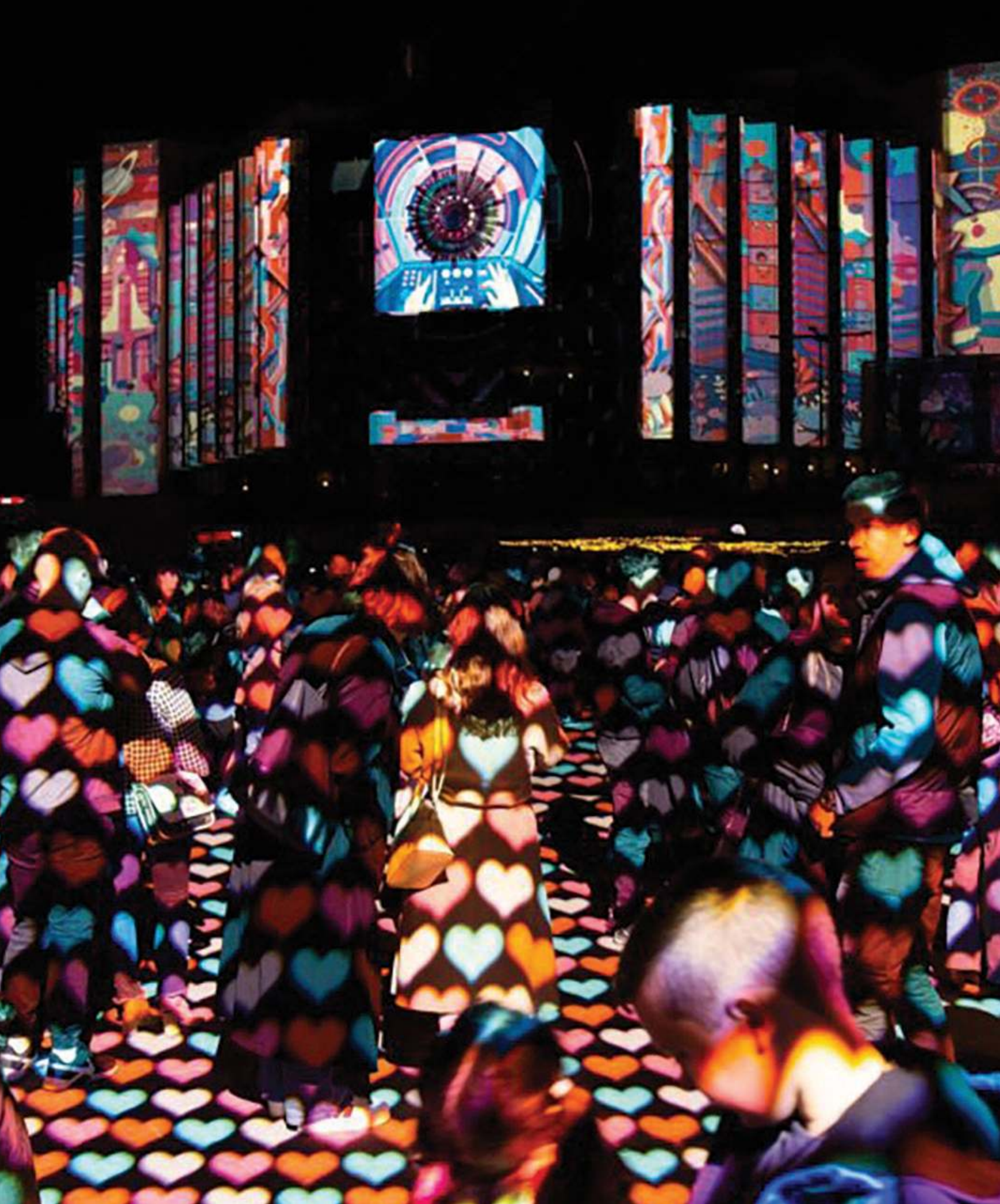
През пролетта на 2022 г. за първи път в София е проведен и фестивал на светлините. Емблематични сгради в центъра на столицата „оживяват“ като галерии под открито небе с помощта на 3D мапинг ефекти. Светлините на LUNAR дават нов облик на едни от най-красивите сгради в града, като го превръщат в най-мащабния арт фестивал в България, обхващащ над 10 локации в централната част на столицата. Във фестивала участие взимат и известни български и чуждестранни артисти, които чрез играта на светлини и цветове, разказват истории, провокират въображението и изненадват публиката.



Бъдещето на прожекционния мапинг на сгради

Възможностите на прожекционния мапинг се развиват заедно с технологиите и предполагат все по-зрелищни спектакли за в бъдеще. Експериментите с интерактивни сензори, графики в реално време и технологии за проследяване на движението превръщат уличното изкуство в мултисензорно незабравимо преживяване. Успехът на тази модерна форма на изкуство се крие в това, че тя не е обвързана с нито един художествен жанр, а се допълва от много вплетени помежду си, вдъхвайки им нов живот.





КМФСО

Виктория Алексич



На снимката: VR очила за кино в Star Wars

VR ли е бъдещето в киноиндустрията?

Заради въведените мерки срещу пандемията от коронавируса, по целия свят пострадаха всички сфери на културата, включително и киноиндустрията. През тежките дни на социална изолация VR беше технологията, която помогна на почитателите на киното, чрез очилата за виртуална реалност, да се почувстват като в кинозалон от собствените си домове. VR се използва във филми като „Ready Player One“ на Стивън Спилбърг, като технологията има значима роля за изживяването, докато зрителите се потопяват в сюжета на филма чрез своите очила.

Използване на виртуални камери

Любопитен пример за VR кино е филмовата сага „Star Wars“ с режисьор Джордж Лукас. На-

пример, ако погледнем „Solo – история от Star Wars“, Джордж Лукас използва виртуални камери, за да създаде по-реалистични движения по време на битките в космоса. Това е много важно, тъй като публиката трябва да се чувства така, сякаш се намира в самия космически кораб. По-предизвикателен VR филмов проект е римейкът на „The Lion King“. За да бъде действието по-реалистично, лъвовете в Африка са заснети с виртуални камери, а изображенията се възпроизвеждат на звукова сцена в САЩ. Режисьорът и целият екип на продукцията, участвали в снимачния процес, могат да използват виртуалните очила и да се разхождат свободно сред лъвовете, за да изпитат максимално действителни емоции от преживяването. Това са едни от най-интересните примери за създаване на филми с помощта на виртуалната реалност.

Достъпни филми навсякъде

Когато зрителите нямат възможност или време да посетят близкия кинозалон, за да се насладят на филмите с виртуална реалност, всичко е наред, защото технологията може да бъде използвана и от удобния диван пред телевизора у дома. Поточно предаване на VR филми вече е налично от гиганти в индустрията като платформите за филмово съдържание *Disney* и *Netflix*, които предлагат богат избор от филми с виртуална реалност, съвместими с *Oculus Rift*, *Steam* и *Oculus Gear VR*.

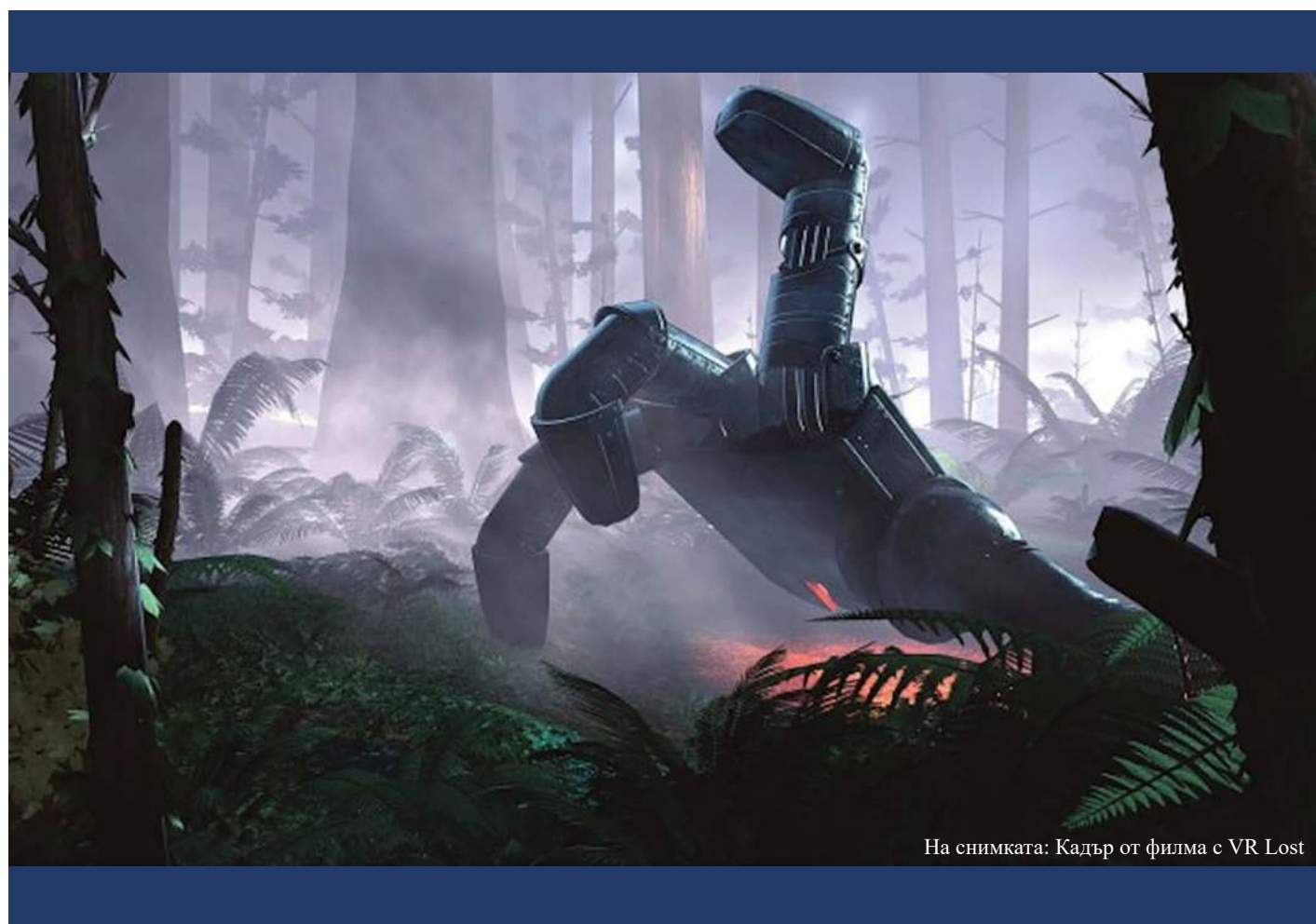


На снимката: Процес по подготвяне на кадрите на The Lion King за VR

Анимация

Анимацията изминава дълъг път – от ръчно изработените рисунки на героите на Дисни през 40-те години на миналия век. Всички тези герои са много по-реалистични в настоящето благодарение на многоплановата анимация и многото различни модерни техники в изобразяването. Виртуалната реалност вече е използвана в анимационни

филми като „Lost“ – филм, създаден от „Oculus Story Studio“. Зрителите могат да се насладят на такива филми във VR и да се почувстват така, сякаш се срещат реално с Мики Маус или друг любим техен герой. Художниците, създаващи героите, също могат да се възползват от VR в киното, тъй като техните творения могат да оживеят пред тях и по-лесно да добият представа дали публиката ще им се наслади или не.



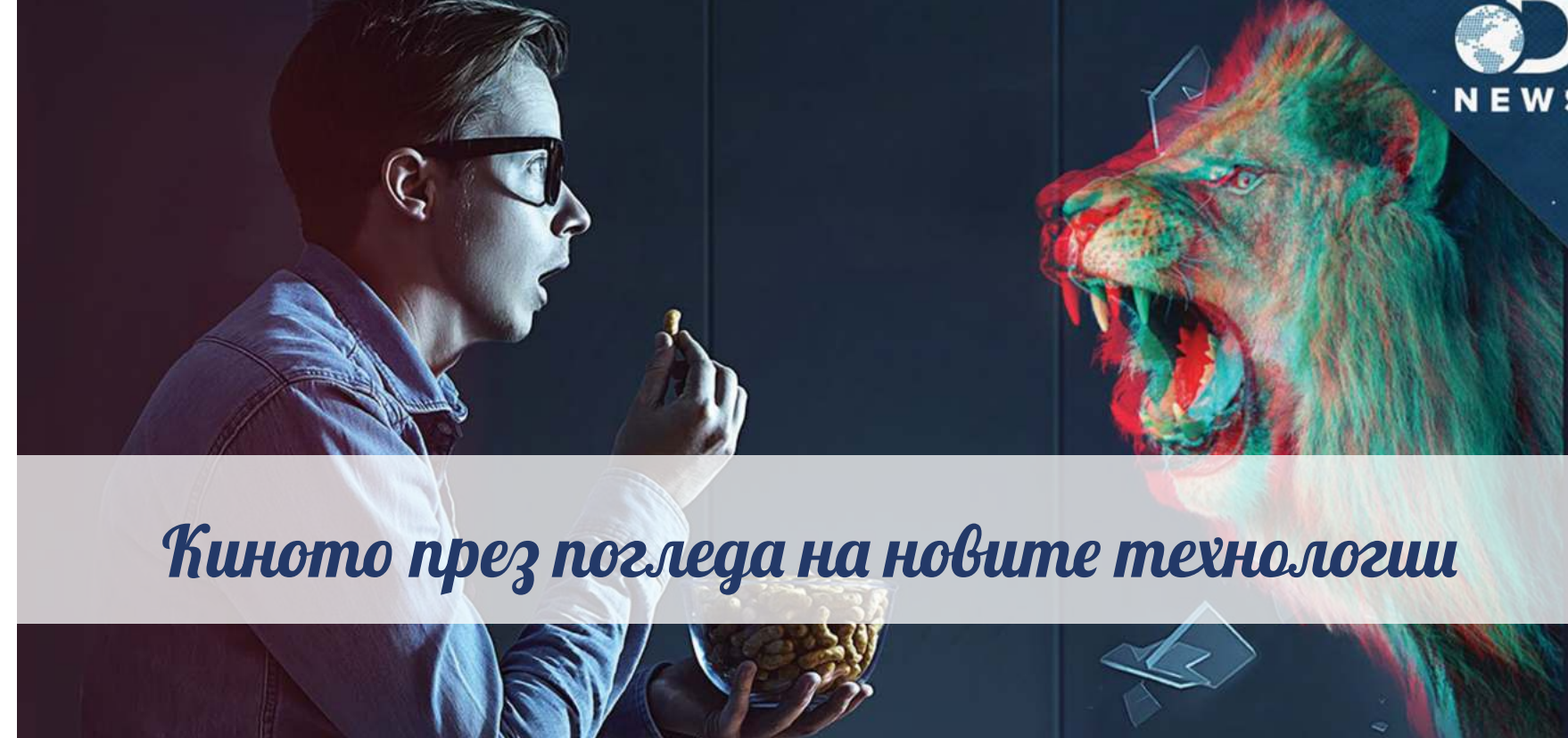
На снимката: Кадър от филма с VR Lost

Популяризиране на филмите

Чудесен начин да се привлече зрителска аудитория в киносалоните е създаването на виртуална игра към филма. Интересен пример за филм, по който е създадена такава игра, е „Марсианецът“, при който чрез виртуална реалност зрителите изживяват приключението да стъпят на Марс, макар и само виртуално. Екипът създава интерактивната игра, в която потребителят е транспортиран до Марс и попада върху реалистичната повърхност на червената планета.

VR е бъдещето в кинопроизводството

Създателите на филми с VR съдържание могат по-добре да разберат как публиката ще реагира на филма, когато бъде пуснат. Освен това продукциите с VR са оценявани високо от аудиторията, затова повечето от тях се превръщат в блокбъстери. Хората вече могат да се наслаждават на любимите си филми навсякъде и по всяко време както в киносалона, така и у дома, благодарение на приложенията за VR кино, които създават удобство за гледане на филмите чрез новите технологии.



Киното през погледа на новите технологии

В днешно време няма съмнение, че стремително бързото развитие на технологиите е един от основните фактори за по-вълнуващото преживяване на зрителите пред големия екран в киносалоните. Само за няколко години кинопродукциите преминават от филми ноар към сложни 3D продукции. Кои са нововъзникналите технологии във филмите и как те са оказали влияние ще разберем в следващите три от най-важните тенденции, революционни за филмовата индустрия.

3D без очила

Революционна за киното технология, която може да се наблюдава в някои от световните кино продукции през 2022 г. е 3D технологията, но без да е необходимо да носите очила. 3D без очила ви позволява да се насладите максимално на впечатляващо 3D преживяване, докато стоите удобно в салона на разстояние до метър от екрана без стандартните 3D очила. Създателите на новата тенденция в модерните филми се радват на голям успех във финансово отношение, тъй като към нея има солиден зрителски интерес. Те са софтуерни компании за маркетинг на нововъзникващи технологии, търговски изложения и лаборатории за разработка, които участват в създаването на технологията от месеци насам. Но, освен че са но-



На снимката: Кадър от „Аватар 2“



вовъзникващи технологии във бизнес средите, най-вълнуващото приложение на 3D без очила е във филмовата индустрия.

Представете си, че можете да видите втората част на световноизвестния блокбъстър „Аватар“ на Джеймс Камерън в целия му блясък, без да се налага да носите очила.

Добавена реалност

Подобно на виртуалната реалност, добавената реалност е една от онези нововъзникващи

технологии, които изграждат неразривно взаимодействие в реално време между виртуални и действителни светове, като по този начин се създават реалистично изглеждащи 3D изображения. Тази технология позволява на публиката да стане свидетел на насложени изображения на реални обекти. Създателите на филми са една стъпка по-близо до прилагането, а това със сигурност ще доведе до голям напредък за киноиндустрията.

Един от най-известните филми с световен мащаб, в който е използвана в голяма степен



технологията на добавената реалност AR, е „Iron Man“ с режисьори Шейн Блек и Джон Фавро. Костюмът на главния актьор, който влиза в ролята на Железния човек, е оборудван с AR екстри и дава купища информация в реално време, така че милиардерът Тони Старк да изпълнява ми-

сията си като супергероя Железния човек възможно най-добре. Филмите са страхотни примери за това как AR може да работи за бъдещите войници с мейнфрейм компютър, подаващ им информация в реално време на бойното поле.



Друг филм, в който е използвано голямо количество AR, тъй като действието се развива в бъдещето през 2054 г., е научната фантастика „Minority Report“ с режисьор Стивън Спилбърг. Във филма има цялостна компютъризирана по-

следователност, като в началото героят използва ръцете си, за да намери информация в триизмерно компютъризирано пространство. AR се появява след това в магазините, когато рекламите започват да му казват какво се предлага и да го питат какво би искал да си купи.



На снимката: Кадър от филма „Minority Report“

Синтез на глас с AI технология

Най-новата AI технология се използва от дизайнерите, за да се съчетаят възможно най-добре звуковите ефекти с тихи кадри във филмите. AI ботовете могат да научат различни синхронизации между действия, звуци и контекстуални характеристики, като помагат за синтезирането на гласовете на актьорите и страничните звуци във филмите. Технологията е много полезна за създателите на нискобюджетни филми, тъй като им позволява лесно

да постигат получаването на реалистични звукови ефекти, без да се налага да имат предиспен опит. Технологията за клониране на глас може да се използва и за разширяване на огромния обхват от звуци, с които да се обучават ботовете. Благодарение на тази технология, гласовете на вече починали актьори могат да бъдат клонирани и пренесени във филмите на големия екран.

Любимите анимации в модерен облик

Анимацията и анимационните графики са неразделна част от всяка форма на изкуството и имат специално място в сърцата на хората. Те непрекъснато допринасят за различни видове бизнес популяризиране и оформят изцяло нов начин за представяне на продукти и услуги в съвременното цифрово пространство. Вземете всяко произведение на изкуството, например всеки музикален видеоклип, филм или история. Ако половината от заслугата за неговия успех е на темата и посланието, другата половина е на неговата графика. Като мощен инструмент в маркетинговия сектор, анимацията бързо се развива през годините. Ако преди това се е използвала само във филми и видеоклипове, сега почти всички фирми и институции създават свои собствени анимирани или графични теми, за да представят своето мото или послание. В следващите редове може да забележите, че тенденциите клонят към минимализъма и имат някои ретро нюанси в цветовите палитри и цялостния стил.



На снимката: Motion typography vs Fluid Typography

Кинетична типография

За разлика от традиционната типография, кинетичната е направена от разтегнат, движещ се текст, който веднага привлича вниманието на публиката. Тя се класифицира като *Motion Typography* (буквите се движат една в/до/през друга или се превъртат върху плосък екран), и *Fluid Typography* (буквите променят формата си, без да променят местоположението си). Кинетичните типографски проекти са често срещани в телевизионни предавания и уебсайтове.



На снимката: 2D анимацията включва 3D близки планове

Сливане

на 2D и 3D

Хибридната анимация, съчетаваща 3D и 2D, е новото модерно явление в областта на анимацията. Проектирането в 2D е по-евтино при изграждането на герои, но 3D е най-доброто за създаване на фон за минимално време. Ето защо дизайнерите ги обединяват като поставят 2D герои в 3D изживяване. Смесването на двуизмерна и триизмерна графика създава една визуално привлекателна и изключителна анимация.



На снимката: Антропоморфизмът във филма „Колите“

Антропоморфизъм

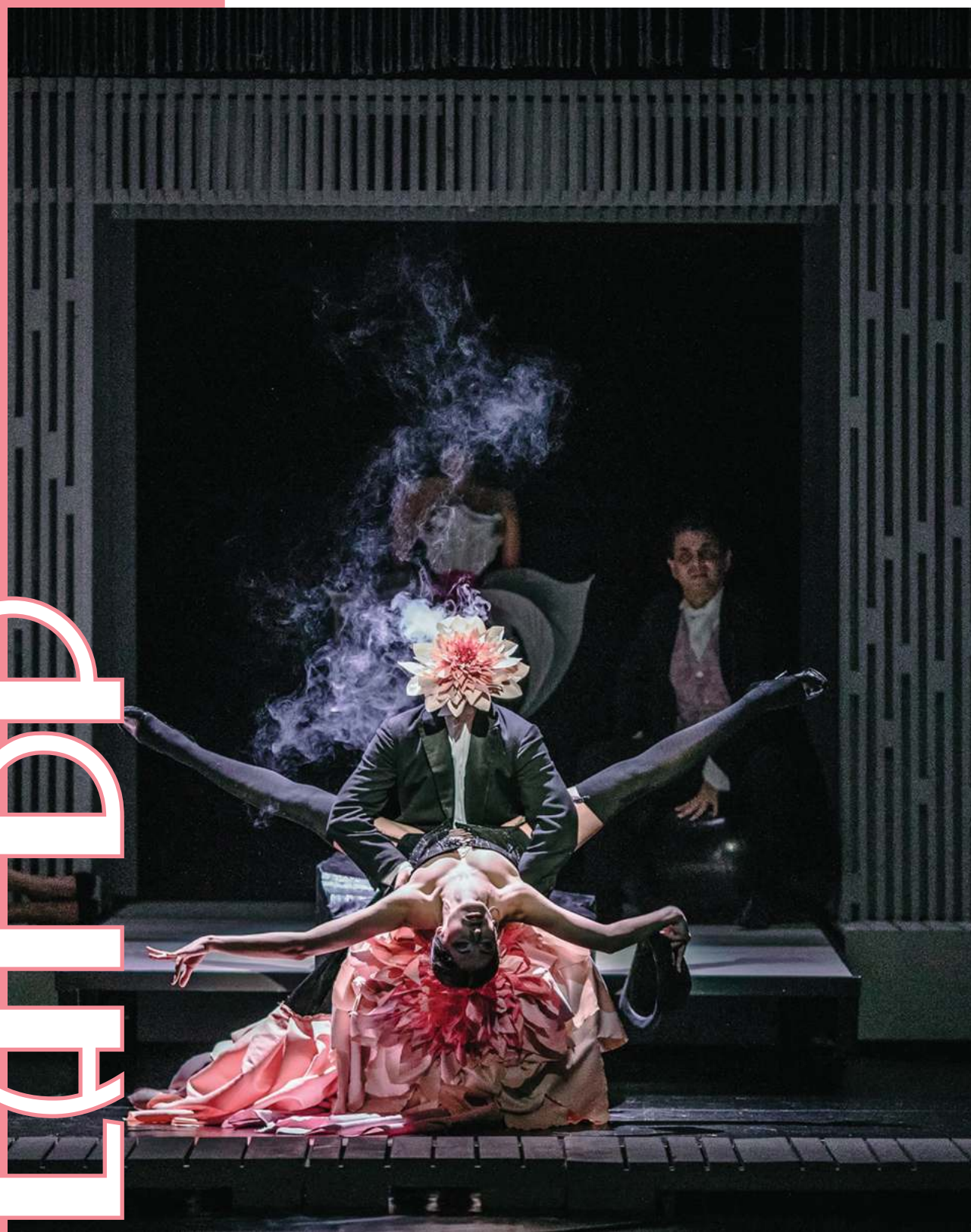
Той включва създаване на герои, които са представени като неодушевени предмети, но имат характеристиките на живи същества. Пример за подобен филм е „Колите“, който включва антропоморфизма в неговата цялост, тъй като филмът показва какъв би бил животът, ако колите са живи. Интересна подробност е, че филмът също придава чувства и емоции, като болка при нараняване, чувство на глад или жажда на по принцип неодушевените коли.

На снимката: Morphing във филма „Рататуй“



Преобразуване

Преобразуването (или *morphing*-а) се използва в множество известни анимации и филми. Методът е на постепенното променяне на едно изображение в друго, което има подобна форма, използвайки плавен преход. Към края на филма „Рататуй“, зрителите стават свидетели на сцена, в която Антон Его опитва ястието на Реми и Алфредо. След като опитва специалното ястие, изведнъж суровото му, гневно изражение се променя плавно в топло и тъжно лице, изпълнено с носталгия. Това е перфектният пример за *morphing*.



Спектакъл в минало несвършено време

Рядко се среща човек, който да не е усещал онзи дъх на древност, връхлиташ го в секундата, в която стъпи върху обелената от времето и купищата спектакли подова настилка на притихналата театрална сцена. Тя е пазител на спомените на стотици представления, предизвикали у зрителите палитра от емоции. Онзи специфичен мирис и историческата културна памет ни пренасят назад в годините, поставили началото на модерния театър.



На снимката: Нина – М. Роксанова и Тригорин – К. Станиславски в „Чайка“ в МХТ



На снимката: Сцена от „Чайка“ в МХТ



На един от празните столовете в притихналият театър стои текстът на една особена, но емблематична за историята на театъра, пиеса. Дързък, противоречив, но многопластов текст, написан от също толкова противоречив, но гениален руски драматург. Този текст претърпява катастрофален провал на своята уж бляскава премиера, но години след това се възражда от пепелта на неодобрението и, като птицата феникс, разперва криле към своята втора премиера. Тя постига грандиозен успех и заема почетното си място върху завесата на Московския художествен театър под формата на чайка.

„Чайка“ е една от вечните постановки. Написана е от един от най-забележителните руски драматурзи – Антон Чехов. Когато я представя в Александрийския театър в Санкт Петербург през 1896 г., тя е посрещната с пълно неодобрение, като критиците пишат редица негативни коментари за нея. Въпреки това, Чехов решава да организира повторна премиера на постановката в Московския художествен театър в Русия на 17 декември 1898 г.

В поставената пиеса, в ролята на Борис Тригорин влиза Константин Станиславски, който е в основата на изграждането на съвременния театър, посредством своята теория, по която днес учат множество бъдещи актьори.

„В 8 часа завесата се разтвори. Публиката беше малко. Не знам как мина първото действие. Спомням си, че се страхувах да седя в тъмното с гръб към публиката по време на монолога на Заречная, и неусетно държах крака си, който трепереше нервно. Изглеждаше, че се проваляме. Завесата се спусна в мъртвешка тишина. Актьорите плахо се притискаха един към друг и слушаха публиката. Гробна тишина. Тишина. Някой се разплака. Мълчаливо се преместихме зад кулисите. В този момент публиката избухна във викове и аплодисменти.

ти. Втурна се да даде перде. Казват, че сме стояли полуобърнати на сцената към публиката, че сме имали ужасяващи физиономии, че никой не е мислил да се поклоним към публиката, а някои дори сме седели. Очевидно не бяхме наясно какво се случва. Успехът с публиката беше огромен, а на сцената беше истински Великден. Всички се целуваха, без да се изключват непознати, които нахлуха в бекстейджа. Някой беше в истерия. Мнозина, включително и аз, танцувахме диви танци от радост и вълнение. В края на вечерта обществеността поиска да бъде изпратена телеграма до автора.“

– К. Станиславски

След този велик успех, постигнат с постановката в четири действия, Чехов се превръща в един от основоположниците на съвременния театър, а „Чайка“ получава своето безсмъртие, като през годините е поставяна в множество театри по цял свят. Текстът не е променян особено през годините, но пък визията на постановката е осъвременена – костюмите на героите, сценографията, музикалното оформление. Комедия на ръба на драмата, която вкарва зрителя в света на изкуството. Пиесата рисува един криворазбран свят. Свят на вечната колизия между поколенията, в този случай между Нина Заречная – представител на младото поколение в актьорската професия и Ирина Аркадина, вече възрастна актриса, която все още вярва в нестихващата си слава. Нина участва в първия спектакъл на Трепльов. Въпреки неговото огромно старание, постановката не се харесва на майка му. Трепльов мечтае да го споходят славата и безапелационният успех на великия писател Тригорин. Той самият обаче не е доволен от произведенията си, въпреки че е смятан за блестящ драматург. Трепльов обяснява на Нина за тъмната страна на известността, към която се е стремил. Разказва и за моментите, когато е губил щастието в живота и е

обмислял как да прекрои тези събития в следващото си бележито произведение. В пиесата присъстват мотиви за несподеляната любов и сляпото преследване на невъзможното щастие, както и екзистенциални въпроси като що е то изкуство.

В първоначалния вариант на постановката „Чайка“ актьорите са облечени в по-обрани, изчистени и строго елегантни костюми. Сценографията също е по-скромна, няма наличие на множество декори. Поради годината, през която е осъществена премиерата, няма специални ефекти и помощни театрални средства за постигане на по-висока емоционалност за публиката. Напред във времето, постановката е осъвременена с множество специални ефекти, ръчно изработени декори, въздействащо осветление, дим и авторска музика. Костюмите също стават по-екстравагантни и съвременни.

Нека отново се върнем към сценария на пиесата, лежащ в папката на един стол в онзи притихнал театър. Репетицията започва и екипът се впуска в отговорната задача да представи по нов начин тази неподвластна на времето и пространството „комедия на живота“. Годината е 2019-а в



На снимката: Сцена от „Чайка“ Пазарджишки театър 2019 г.



На снимката: Сцена от „Чайка“ Пазарджишки театър 2019 г.

България, а театърът, който работи по постановката, е ДКТ „Константин Величков“ в Пазарджик. На проскърцващата подова настилка на театъра трескаво репетират професионални актьори и студенти от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Като специални гост актьори са поканени Койна Русева и Асен Блатечки. Сценографията и костюмите са поверени на Ирена Дойчева, а музиката за спектакъла е дело на Асен Аврамов. Заедно с екип от сценографи, музиканти, осветители, отговорници по специалните ефекти и озвучители, под ръководството на режисьора проф. Иван Добчев, актьорите превръщат знаковата постановка в незабравим и емоционален спектакъл, който разтърсва публиката.

„Чайка“ е спектакъл, след който в ума на зрителите дълго звучи силният монолог от първо действие на Нина Заречная, участваща в постановката на Трепльов. Зрителят няма как да не запомни великолепното представяне на сцената на този монолог, величествената сценография и онзи синкав дим, който обгръща актрисата през цялото време. Когато излиза от вече празната и притихнала зала, зрителят си мисли за „Чайка“ в минало несвършено време. Пиеса във вечността.



„Коприна“ - театър от ново измерение

Близо два века са изминали от премиерата на „Чайка“ като своеобразно начало на модерния театър, а технологиите напредват, сякаш със светлинна скорост, и превръщат представленията в завладяващи и спиращи дъха преживявания от новото време.

Отново се намираме в театралната зала. Светлините угасват. Време е за спектакъл от ново поколение. Зрителите са затаили дъх в очакване на грандиозната постановка, чийто пленителен, снежнобял декор покрива почти изцяло сцената. Макар и по външност да се доближава до стандартните театрални декори, на него е отредена една от главните роли в спектакъла. Но за нея малко по-късно. Тихо. Време е представлението „Коприна“ да започне.

„Коприна“ е бляскавият начин за отбелязване на 140-годишнината на Драматичен театър Пловдив, като постановката се явява втора част от поредицата на театъра „Големият човек“, започнал своето умопомрачително пътешествие с пиесата „Одисей“. Главните „виновници“ за създаването на пленяващата сърцата на зрителите постановка са режисьорът Диана Добрева и Александър Секулов със своята изумителна драматизация на едноименния роман на италианския писател Алесандро Барико. Изящните костюми на героите са дело на Марина Райчинова, а за музикалното оформление отговаря Петя Диманова.

Постановката изобразява пътя към откриването на изумителната красота, към която се стреми главният герой. Следвайки пътя на коприната, той трябва да направи безкомпромисна любовна саможертва. Търговецът на копринени буби Ерве, търг-

нал от малкото сиво пространство на търговията, стига до края на света, където открива великата красота в лицето на любовта. Пиесата също така разкрива коренните различия между цивилизациите и особеностите в разбиранията на французи и японци. Говори за основните нравствени категории като цел на съществуването, какво всъщност е успехът, кое е модерното, какви са разликите в традициите и в обществената субординация. Тези различия са представени чрез върховната платонична любов между френския търговец на

копринени буби и момиче, живеещо в японските земи, чието име е неизвестно. В „Коприна“ са представени по невъобразимо красив начин някои от знаковите исторически събития на века. Като забраната за разпространение на произведението на френския писател Шарл Бодлер „Цветя на злото“, бунтовете в Япония и нарушаването на вековната изолация от американските кораби. Но тези събития някак остават на заден план, тъй като в пиесата властва идеята за необяснимата красота като най-висша ценност на човечеството.



Знакова реплика, която се превръща в кульминация на постановката, са думите на безименното момиче, което подава бележка на търговеца Ерве, в която пише: „Върнете се или ще умра!“ Тогава започва заплитането на нишката на любовния триъгълник между момичето, Ерве и съпругата му.

Постигната е божествена красота не само в сюжета на представлението, но и извън него. Цялостният театрален проект е симбиоза между хореография, сценографията на Мира Каланова, костюми, осветление, музика и най-вече саунд-дизайнът, създаден от Явор Карагитлиев, и интерактивният дизайн, сътворен от Петко Танчев.

Почти прозрачно белият декор, поставен върху сцената, се преобразява в множество цвет-

ни картини и визуални елементи, които са идеално обвързани със случващото се в сюжетното действие. Именно затова, декорът може да бъде определен като последният герой в постановката. Над сцената се извисяват копринени нишки, които се изтеглят под формата на завеса. Зад нея се крият актрисите Елена Кабасакалова и Ивана Папазова. Те влизат в ролите на копринените буби. Чрез визуалните ефекти върху декорите,



са прожектирани всякакви чудати и митични същества като феи, пеперуди, дракони. Изключителният талант на визуалния артист Петко Танчев се наблюдава и в първата постановка от поредицата „Големият човек“ – „Одисей“, но в постановката „Коприна“ зрителите могат да се насладят на представление от друго измерение. Тя не представлява стандартен театрален спектакъл, а грандиозна еманация на красивото, на модерното, на ювелирно подредените парченца от театралния пъзел. В него брилянтно си пасват

светлинните и звуковите ефекти, актьорската игра, сценографските решения, изумителната хореография, музикалното оформление, костюмите и, не на последно място по важност, дълбокият и многопластов прочит на текста. Също така показва как смелостта на режисьора Диана Добрева (да приложи голямо многообразие от модернистични методи за създаване на театър) е увенчана с масово зрителско одобрение и „Икар“ за майсторско техническо изпълнение през 2022 г.



Този връх на визуалното изкуство показва как през XXI в. извънмерните възможности на технологиите допринасят за създаването на едно незабравимо театрално преживяване, докосващо всички сетива, и танцуващо нежно по ръба на човешките емоции.

Моля, включете телефоните!

Представлението започва.



На снимката: Сцена с визуални ефекти от „Променяне“

Сигурно добре познавате онова усещане, когато сте дълбоко потънали в сюжетното действие на спектакъла, слушате и внимателно проследявате всяко действие на актьорите, всяка разменена дума, поглед, жест. Започва кулминационен момент, важен за развитието на сюжета в цялата постановка. И точно тогава, точно в този момент, звъни телефон някъде из залата. Зрителят не го изключва, актьорите се разсейват, а цялата публика насочва вниманието си по посока на звука и губи от магията на спектакъла.

През настоящото време на модернизация и дигитализиране на изкуството в театралните пиеси обаче, на мобилните телефони все по-рядко се гледа като на устройства, които могат да провалят представлението. Представете си да влезете в театралната зала, да се настаните удобно и преди началото на представлението да чуete „Моля, включете мобилните си телефони!“

Вече се създават именно такива спектакли, при които публиката може да стане част от постановката, като използва приложение на телефона си, за да вижда част от специалните визуални ефекти на сцената посредством него. „Променяне“ е български интерактивен моноспектакъл, създаден по текст от романа „Промяна“ на Лив Улман, в който актрисата Йоана Буковска-Да-

видова влиза в ролята на самата Лив Улман. Представлението е реализирано от „Организация за съвременно алтернативно изкуство и култура – 36 маймуни“ и е част от програмата „Пловдив – Европейска столица на културата 2019“. Режисьор на постановката е Гергана Димитрова, сценографията и видеото са на Момчил Алексиев и Никола Налбантов. „Променяне“



е „един от първите театрални спектакли в Европа с добавена виртуална реалност“. Йоана Буковска пресъздава ролята на Актрисата, която има множество различни лица, но никой не познава истинското. Това лице се показва през разказани истории, отключването и излагането на стракове от детството, емоционални разгроми, творчески подеми и болезнени приземявания.

Част от информацията за зрителите гласи: „Уважаеми зрителю, благодарим за доверието, че си купи билет за нашето пътешествие, наречено „Променяне“. Ако искаш да се включиш като пряк участник в създаването на допълнителната реалност (AR) на нашия спектакъл през собствения си смартфон, нужно е преди да влезеш в театралната зала да си изтеглиш приложението **ПРОМЕНЯНЕ** от Google Play и App Store.“

„Променяне“ грабва вниманието на зрителите, освен чрез силата на сценария, и с помощта на иновативни технологии в театралната зала. Присъстват елементи на добавена реалност, създадени от AVR1 и 3D мапинг през личните мобилни устройства на публиката. Този моноспектакъл се счита за „първото по рода си в България представление-амалгама на театър със специални ефекти



На снимката: Сцена с добавена реалност от „Променяне“

от киното, в реално време на актьорското изпълнение“.

Асоциацията на строителите в САЩ също създава театрално представление, в което зрителите са поканени да включват мобилните си телефони. Премиерата на интерактивната постановка „Elements of Oz“ е през 2015 г. в държавния университет в Монклер в Ню Джърси. И в тази постановка зрителите получават предложение да изтеглят приложение на мобилните си телефони, което носи името „Elements of Oz“. Постановката следва задкулиската история от филма „Магьосникът от Оз“ и представява разказ за „физическия труд при заснемането на филма“. Но къде се появяват смартфоните? В „Elements of Oz“ е използвана техника, наречена увеличена реалност, в която реалният свят, гледан през мобилно устройство, се допълва от цифрови изображения. Дизайнерът на добавена реалност Джон Клитър и неговият екип проектират AR приложение за шоуто, използвайки софтуер за разработка на игри, наречен *Unity*. В резултат на това се създават зашеметяващи специални ефекти като торнадо, макови полета и летящи маймуни. По време на сцената с торнадото например зрителите могат да вдигнат телефоните си и да видят природното бедствие, насложено върху действието на сцената. Всеки



зрител има различна гледна точка за ефектите в зависимост от това къде стои в залата. Други AR ефекти от приложението включват специфичен смях, който се разнася из публиката. „Беше някак страховито и готинно и всички го харесаха“, казва гордо Клейтър. „В крайна сметка те искаха повече AR!“

„The Nether“ е интерактивна постановка, създадена от *Woolly Mammoth Theatre Company* в САЩ. Пиесата проследява историята на главните герои, които навлизат във виртуален свят, обитаван от аватари на момичета и на мъже. Сюжетът на продукцията на Дженифър Хейли е обезпокоителен и много двусмислен, затова визуалният дизайнер Джаред Мецоки е изправен пред трудната задача да създаде сценичен декор изцяло от прожекции. Той работи със сценографа Сибил Уикърсхаймер, за да проектират външните граници на различните стаи в пиесата. Това означава да създадат свят, който не е статичен, за да може да реагира на актьорите и движенията им на сцената в реално време. Според него визуалната технология трябва



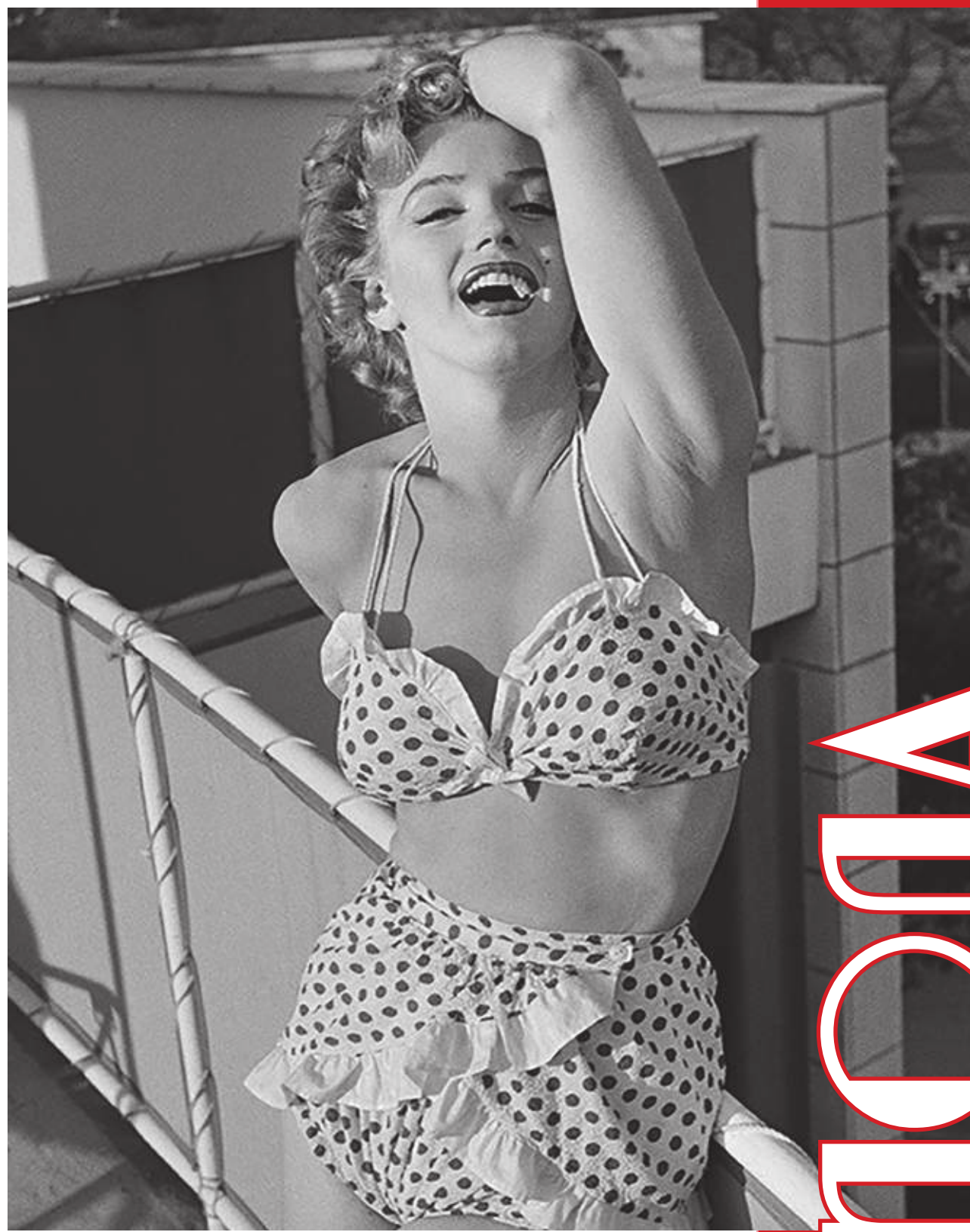
На снимката: Разширената реалност на постановката „Елементите на Оз“ от Асоциацията на строителите

да следва психиката на героя и действията на актьора. Специалните ефекти включват пикселизиране на тялото на актьор, докато стои зад проекционен екран, и сенки, следващи актьорите по цялата сцена. Използвани са седем проектора и всички ефекти се сигнализират. Няма сензори или детектори за движение.

Визуалните ефекти и добавената реалност поставят театъра на високо ниво в модернизацията на изкуството през XXI в., като дават красноречив отговор на честно задавания въпрос „Модерно ли е да се ходи на театър?“

На снимката (ляво): Мая Бретъл, Тим Гетман и Габриела Фернадес-Кофи в „The Nether“ на Woolly Mammoth Theatre Company





МОДА

Мари-Никол Маркова



Сексапилът и изкуството да съблазняваш

*...тя беше **девица** и блудница,
иначе казано вечна **женственост**.
– Умберто Еко*

Изкуството и сексът вървят ръка за ръка също като ружа и четката. В основата на всяко изкуство винаги стои муза. Често тази муза е женската красота. Тя се изобразява най-често чрез голотата на тялото като взор към нейната същност и душевност. Но като повечето неща в живота – красотата е субективна, но за сексапила не можем да кажем същото. Той е неоспорим. Чудите се какво отличава сексапилната жена от красивата? Най-малкото това, че тя е чувствена, уверена, забавна и определено обича да получава удоволствие. Сексапилните жени правят мъжете безпомощни. Питате се кои са тези жени и какви са техниките, които използват?



Ето кои са едни от най-сексапилните жени през годините, които са се наложили на световната сцена. Тези жени са оставили своя отпечатък в историята със своя сексапил и до днес са образци за това как трябва да изглежда перфектната жена.

Стилната икона или позната като секс символа на 50-те години – Мерилин Монро. За мнозина тя е идеалът за женската красота и чар. Независимо, че във времето нейните форми са се променили, но това е нормално за всеки един човек. То е част от биологията на живите организми. Благодарение на нейните форми, считани за перфектни, във времето остава една мода, която и до днес се преследва. Размерите на фигурата са следните: гръден кош – 92 см; талия – 60 см; бедра – 90-92 см. И днес пластичните хирурзи твърдят, че това са перфектните пропорции и че огромна част от жените се стремят към тях. И така иконата Мерилин Монро продължава да живее във времето.

Бриджит Бардо е френска актриса и също секс символ. Тя е сред най-известните френски артисти и е оставила своя отпечатък в киното, музиката и дори модата. Тя е също така и активист за правата на животните и показва, че един секс символ на 50-те и 60-те години може да бъде много повече от едно красиво лице.

Трета, която не може да не споменем, е италианската актриса от сицилиански произход – Клаудия Кардинале. През 1957 г. печели конкурс и е обявена за най-красивата италианка в Тунис. А преди близо 8 г. покорява и българските сърца, като участва във филма на режисьора Борис Десподов, в който тя изиграва себе си.

Друг секс символ сред жените е София Лорен. До ден днешен тя изглежда ослепително. А това е един любим цитат от италианската актриса, който не спира да вдъхновява: „Имало едно време един горчив и прекрасен живот, в който едно момиченце, една жена и една актриса продължават



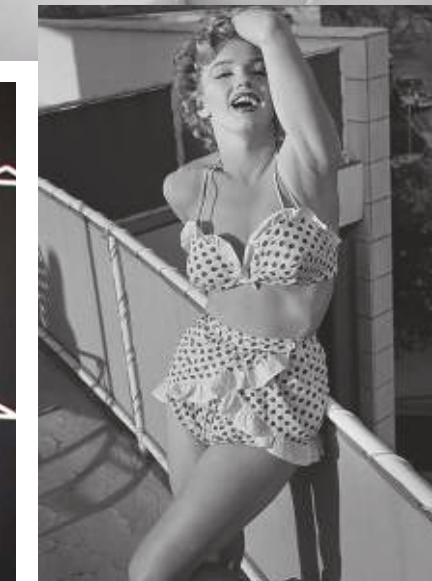
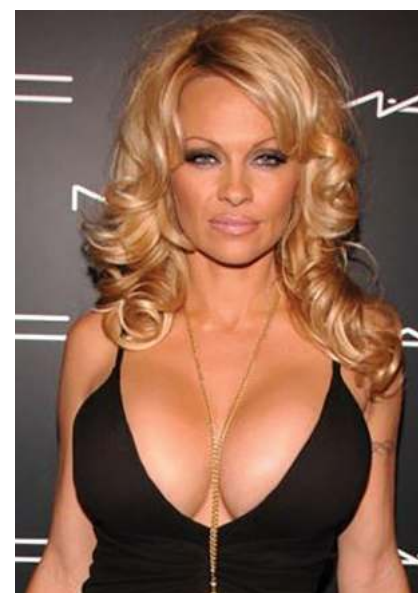
да се повтарят. Винаги ще има едно време за всяко момиченце, което гледа на света с огромни очи и с вълнение на живота.“

Следващото лице е Елизабет Тейлър. Жената, която омагьосва мъжете за минути. Но как го прави? Жените намират тялото за доста тантуресто, считат краката за къси и че говори превзето с дрезгав глас. Считат нейната похотлива същност, вулгарните бижута и хипохондрията за изморителни. Но влиянието върху мъжете е съвсем различно – ако мъж е затворен в стая с нея, той просто няма шанс пред нейното влияние. Според Андрю Синклер, който я режисира през 1972 г. – „Общуването с нея е като изнасилване“. Той казва още: „Виолетовите очи бяха толкова хипнотични, че чак смущаващи. Един дълъг поглед и попадаш в капана на нейните устни. Гласът и също беше като мъркане на коте, освен когато ти крещи.“ И така, дали тайната се крие в нейния легендарен темперамент, или в неповторимите очи, или в

закръгленото тяло и циничното остроумие или в скъпите вкусове – можем само да гадаем.

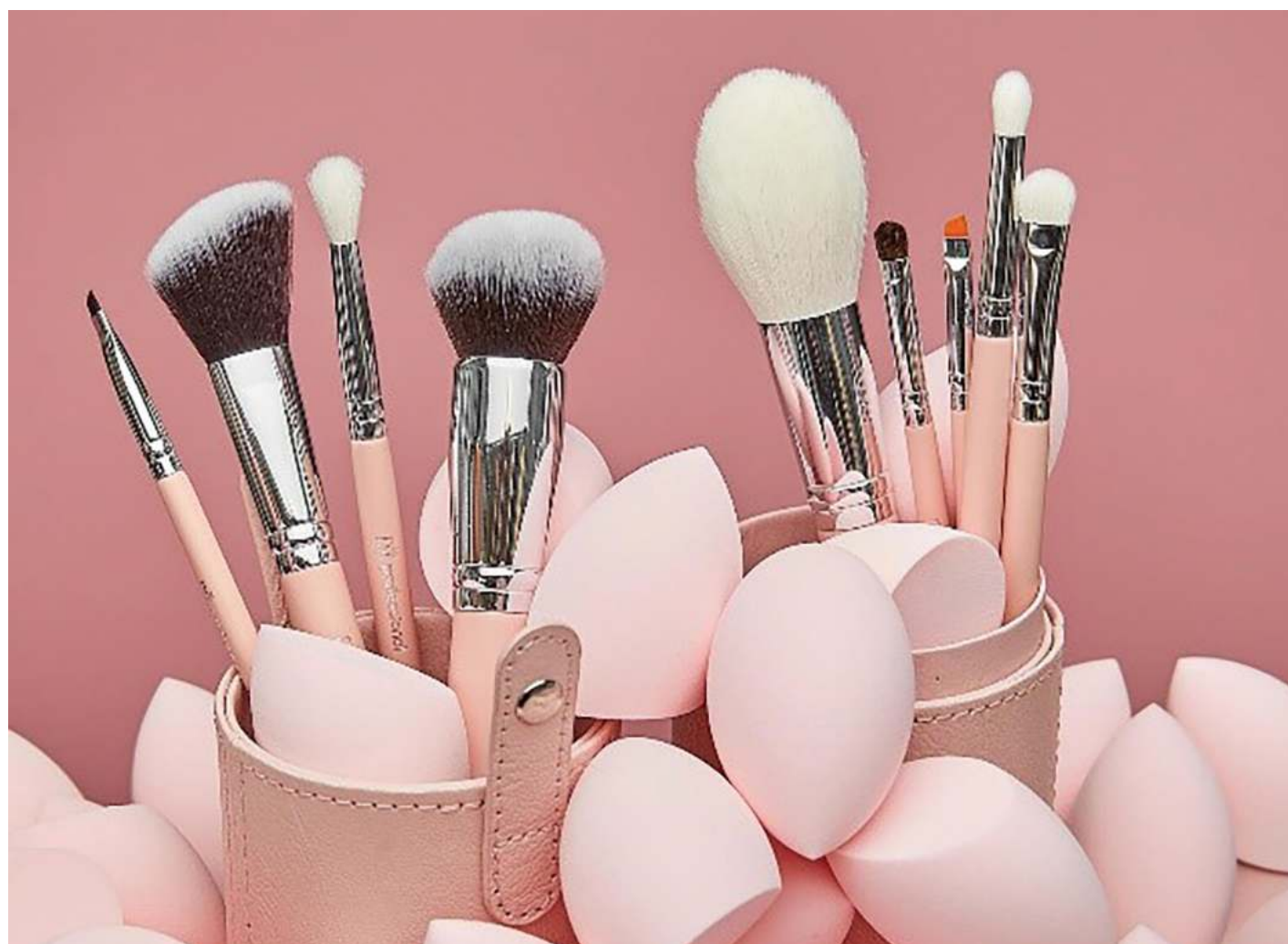
Друго популярно име е иконата Памела Андерсън, която е секс символ сред няколко генерации и до днес все още се счита за пример на женственост и сексапил. Още като тийнейджърка, Памела е привличала вниманието заради своята красота, но е смятала, че трябва нещо повече – един важен коз, с който ще успее в Холивуд, и е била права за това нещо. Тя е знаела, че трябва да се възползва от шанса, който е имала – затова вече дълги години все още разпалва сърцата на мъжете с провокативните си снимки.

Тези сексапилни жени и приносят им към модата са вечни. Внушителните визии, излъчване и поведение до днес задържат вниманието и дори дъха на повечето хора. Всяка жена мечтае да бъде наполовина толкова желана и сексапилна, колкото са били Монро, Тейлър и Андерсън, но не трябва да забравяме и своята индивидуалност, подражайки на своите кумири.





Ритъмът на четките



На снимката: Четките за грим на Евгения Джаферович, 'DZ Professional'

Изненадващо, но козметичните продукти датират още от каменната ера. Те винаги са били сред важните спътници на хората, независимо, че дори предците ни не са знаели точно защо се използват.

Според изследвания на учени гримът поставя своето начало преди около 10 000 г. пр. Хр. Първите доказателства за използването на козметичните продукти тогава са гримове за очи. Следвайки откритията за козметиката, първата тенденция е била в Древен Египет и то използвана от египетската владетелка Клеопатра. Всеки човек е виждал изображения на египтянката и винаги погледът му се е спирал върху очите. Тя е използвала чернило, с което е рисувала веждите и миглите си. Също така опушеното синьо често е доминирало в грима и особено се е забелязвало на горния клепач, а на долния е използвала наситено зелено. Клеопатра е използвала, дори може да се твърди, че е създавала тенденцията, да се поставя очна линия на око. Тя, не само издължава око, но му придава и „котешки“ вид. Тази техника продължава да се използва в съвременния грим и прави погледа изразителен.

Черните гримове са се правили от смесица между оловен сулфид и дървени въглища. Зелените гримове съдържали смоли, минерални пудри, силикати и меден карбонат, който прибавял тюркоазен нюанс. Веждите също били на фокус, подчертавани, издължавани и оцветявани посредством печени бадеми. Египетски роби дъвчели цветовете от мак до фина каша, след това ги изплювали и изсушавали, за да направят руж за своята жрица. Стривали охра, за да я смесят с вода, а след това с помощта на четка гримирали устните или скулите.

В Древна Гърция пък знатните гъркини използвали белила за лице и черна боя за очите. Интересното при тях е, че те са използвали грим, който е бил по-подчертан. Гъркините смесвали



На снимката: Червилата на Николета Лозанова, 'LOVE ME NL Series, NLBeauty'



На снимката: Балсамът за устни на Dior, 'Dior Lip Glow, color reviewer balm'



сажди, белтък и смола, за да приготвят смес, с която да почертаят миглите си. С минимум придавали червено-оранжев цвят на устните и скулите си, а с изящни чадъри пазели лицата си от силното южно слънце. Често гърците са злоупотребявали с козметични продукти, поради което законодателят Солон се е опитвал да ги забрани, но безуспешно. Сократ също не е постигнал голям успех в тази борба.

Най-големият разцвет в древността за козметиката се постига в Рим. Пудрите, ружовете и кремове са се използвали на воля. Грижата за кожата става изключително важна – целта е била да се задържи естественият вид. Миглите се започнали да се очертават и да почерняват, а скулите се градирали с руж. Очната линия не е била особено актуална за римлянките, за разлика от гъркините, които я обожавали.

В края на XVII век, предимно във Франция, по време на царуването на Луи XIV, бързо се развива декоративната козметика за сметка на хигиенните навици. Относно грима – дамите са използвали обилно количество пудра от пшенично или оризово брашно. Скулите са се оцветявали в розово-червено, а устните в тъмночервено. Започва и поставянето на изкуствени бенки, като те са считани за символ на красотата.

Голяма част от тенденциите от миналото се предават с годините, като се модернизират и подобряват. Ето как през 50-те години на миналия век, познато като най-женственото и елегантно десетилетие, се създават нови трендове. Гримът е бил коренно различен от 30-те и 40-те – имало е изключителни секси ретро визии и гримирането е било много по-смело и екстравагантно. Дамите от миналата епоха са предпочитали изкуствените или познати като „куклени“ визии. Както се очаква, акцентирало се е върху веждите и очите. Това, разбира се, не е изненада, защото както стана вече ясно – винаги се е акцентирало върху лицето на



На снимката: Минералната пудра на Huda Beauty, 'Easy Bake Loose Baking & Setting Powder in Sugar Cookie'



На снимката: Очната линия на LANCÔME PARIS, 'LANCÔME GRANDIÔSE EYELINER'

човека и начина, по които се променя то чрез грима. Известно е твърдението, че когато се променят веждите на човек, цялото му излъчване се променя с тях.

Една икона изгрява тогава на световната модна и актьорска сцена, която до днес вдъхновява жените и е любима визия на много гримьори, фотографи и артисти – Мерилин Монро – образът на свободолюбивата жена, която не толерира ограничения и уважава принципите си. Визията е позната на всеки един човек – тъмни, подчертани вежди със задължителна чупка, очна линия придаваща „cat eye“ (котешко око), нарисувана бенка или подчертана естествена, безупречна кожа, никакъв руж и червени устни. Това е била дамата, която е била истинска звезда – независимо на коя сцена ще бъде – дали модната, или актьорската. Тя е сред жените, които са оставили своя отпечатък и са започнали страхотни тенденции в изкуството. Сред иконите е, които са успели да променят възприятието на хората за естествена жена в шоу бизнеса.

Различните комбинации от техники и продукти в козметиката позволяват получаването на невероятни и смели трансформации. Все повече и повече се експериментира в света на гримове. Можем да кажем, че днес всичко е модерно. Както супер плътни и подчертани вежди, така и липсата на такива. Всякакви типове очни линии в различни цветове, както и различни цветове червила, руж, хайлайтъри и сенки. Едни от любимите продукти за тази година са представени на снимките.

Тенденциите в грима се изменят постоянно, но продукти като тези трудно биха били изместени. Продукти, които всяка една жена носи в себе си навсякъде. Ритъмът на четките следва наложените с годините правила, но ги пречупва през модерното и актуалното.



На снимката: Спиралата за мигли на Dior, 'Dior Addict It-Lash'



СТИЛ И СЪВЪРШЕНСТВО

Модата е изкуство. Като такова, то не познава граници и дори често се връща към своите корени. Едно нещо винаги се забелязва в модата – „старите“ тенденции отпреди 30 г. винаги се завръщат и се превръщат в интересни и вълнуващи трендове.

През 20-те години жените масово са подстригвали дългата си коса. Най-популярно е било така нареченото френско каре. Косата е с дължина до ушите. Прическата може да бъде с или без бретон, гладка или накъдрена. Както и преди 100 години, днес високото каре отново е на мода във всякакви вариации.

Изхождайки от визията с високото каре, след него веднага се нарежда унисекс тенденцията. Унисекс дрехите се прокрадват във все повече и повече колекции през последните няколко години – с други думи, те са тук и не възнамеряват да изчезнат скоро. За сезон пролет-лято 2022 г. унисекс гардеробът се предлага с подходящ за носене подход, който се връща периодично около идеята за ежедневно облекло.

Разглеждаме дрехите, които могат да се комбинират и да се съчетават безкрайно, независимо от пола. Например, костюмите са с неструктурирана форма и идват със завладяващи детайли, които привличат вниманието както на жените, така и на мъжете. *Alberta Ferretti* представи лъскава версия в сиво и жълто-кафяво, а *Balenciaga* заложи на дрехи с размери, които са по-големи от обичайното.



1920-та

днес



1970-те



днес

Друг писък на модата са ярките монохромни костюми. Модата от 70-те години се свързва предимно с изобилието от цветове. Едноцветният костюм в ярък нюанс е бил задължителен за всяка дама от онова време, особено комбиниран с поло. През 2021 г. дамските костюми в духа на 70-те отново са на върха на популярността. Особено почитани са нюансите на зеленото.

През 80-те години, по предложение на певицата Мадона, корсетите стават популярни като пълноценно облекло, а не само като бельо. След това за кратко изчезват от радара и отново



2000-те



днес



нахлуват в гардеробите в началото на ХХІ век. Обичайно е да се носят с ежедневни дрехи – панталони и поли. Тази тенденция се завръща през 2021 г. Вече може напълно спокойно да се носи корсет, с който хората биха помислили, че отивате на специална среща, с комбинация от дънки и просто да отидете да купите нормални покупки от кварталния магазин.

И широките панталони отново са тук. Популярността на хип-хоп културата през първото десетилетие на ХХІ век влияе на младите и заражда тяхната любов към широките и доста удобни панталони, които момичетата често носят с изрязани горници и тениски. Уличната мода, позната и с името си *стрийт стайл*, ус-



2000-те

днес

пешно напомня за този вид стил и дори успешно позволява комбинацията на такъв вид облекло и цели сетове, вдъхновени от тези широки панталони. Широкият панталон определено успява да измести някои видове дънки, които са били доста силна тенденция през годините.

Необходимо е да се споменат и роклите с флорален принт. Роклите в стил 50-те и началото на 60-те сега са особено популярни сред знаменитостите, които влияят в света на модата. Отличителните черти на тези тоалети са женственият силует, яркият цвят и романтичната флорална щампа: цветя и плодове. Например, моделът и дизайнер Харли Виера-Нютън избра черешов принт.

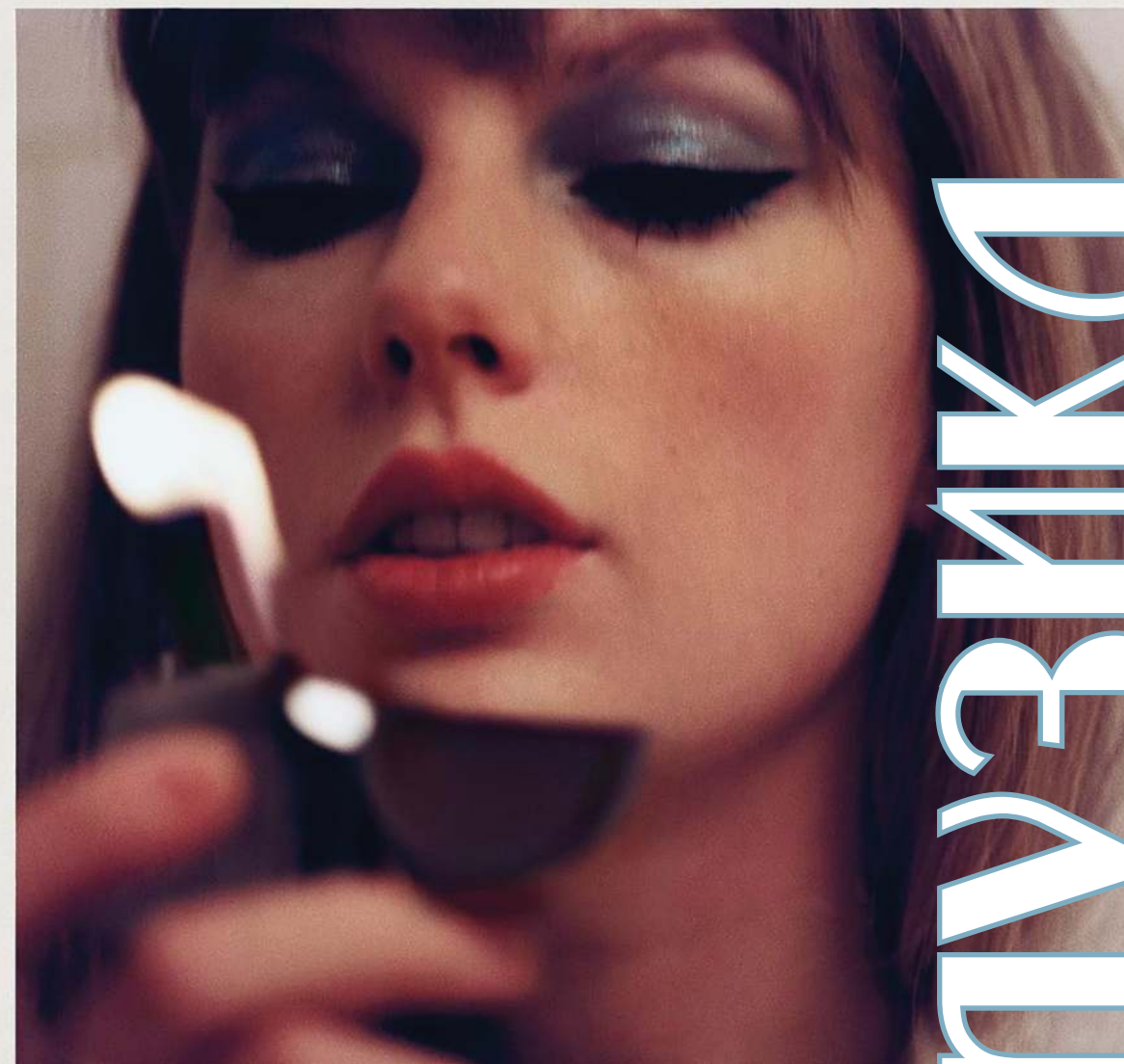


1960-те

днес

Ето как малко по малко едни от хитовите тенденции в миналото се завръщат, съществуват и доизживяват своята история. В света на модата всичко се върти, граници не съществуват и тенденциите се менят бързо, но красотата и вкусът остават за вечни времена.

Midnights



ТАЖИКА

Ивайло Аладжов



СИМБИОЗА НА МУЗИКАЛНИТЕ ЖАНРОВЕ

Симбиозата ни е най-вече позната от науката като взаимоотношението между два организма, от което те могат да имат едностранна или взаимна полза. Такъв вид симбиоза може да се наблюдава сред растения, животни, гъби и дори комбинация от тези 3 вида.

Неочаквано (може би) за някои хора, но този процес може да се наблюдава и в изкуството. Даже може да се счита, че след симбиозата в природата, на второ място е тази в изкуството – симбиоза при комбинирането на цветове, стилове или дори дрехи и платове в модата. Пример за последното е комбинирането на един вид облекло с друг или експериментирането с различни материи. Тези комбинации са симбиоза, защото от цвета на една дреха се акцентира върху друг детайл от облеклото. Известните дизайнери винаги

са и продължават да комбинират различни стилове като *Street style* с винтидж дрехи например. Пиерпаоло Пичоли е сред дизайнерите, които са явен представител на този вид работа. Като главен дизайнер на *Valentino*, той комбинира два стила – Средновековие и Северен Ренесанс. В колaborация със Зандра Роудс създават феноменална колекция за пролет 2017 г.

Сред най-известните и добре разпознаваеми симбиози в изкуство обаче е комбинирането на музикални стилове. Музиката е сред изкуствата, в които граници липсват. В нея артистите са на-

пълно свободни да експериментират с различни стилове. Както е известно, най-големият стил в музиката – поп, вече е изключително променен от симбиозите с други стилове. Поп музиката е претърпяла няколко промени, и то големи, особено през последните 50 години. Толкова големи, че се наричат „революции“ в музикалните среди. Тези революции са от три различни години – 1964 г., 1983 г. и 1991 г., в които ясно се вижда и чува как стиловете започват да си взаимодействат все повече и повече. През 1964 г. започват взаимоотношенията между поп и рок. През 1983 г. започва симбиозата между попа и технологиите, тоест използването на нови инструменти като синтезатори, електронни барабани и дори семплирането на песни. А през 1991 г. започва и използването на рап и хип-хоп в поп песните. Изпълнители като Мадона, Майкъл Джексън, Снуп Дог и Тина Търнър са сред артистите, променили музиката и създали революциите.

В България обаче поп музиката е нямала толкова голям разцвет, главно заради културното ни

затваряне покрай социализма. Рядко се забелязва или чува песен, която да е симбиоза от стилове. Хубаво е все пак да се отбележи, че когато естрадата е била в своя пик доста артисти са направили интересни комбинации за тогавашното време. Някои от тези албуми и песни все още радват публиката, заради използваната симбиоза в тях. Явни примери са изпълненията на Лили Иванова, Йорданка Христова и Паша Христова.

За разлика от Испания например, където Розалия от години създава музика, съчетаваща по-старото фламенко с модерните поп ритми, в момента на българската сцена тепърва изгряват новите млади артисти, които експериментират със смесването на стилове. Те съчетават различни стилове и се опитват да създават интересни комбинации между тях. Една симбиоза, която в близките години все повече и повече се използва от българските артисти, е поп и фолклор. Може да се каже дори, че българската поп музика получава своето прераждане с комбинирането на традицион-



На снимката: Пролетната колекция на Пиерпаоло Пичоли и Зандра Роудс през 2017 г.



На снимката: Деси Добрева



На снимката: Дара



На снимката: Група Молец

ни български ритми и обратното – народната ни музика се преражда чрез попа. Това създава едно интересно ново звучене, което дори се радва на внимание от други държави. По този начин започва повторното слушане на поп музика в България, която преди години беше в своето падение именно защото се правеха еднакви и твърде скучни песни с ниско ниво на експериментирание.

След като различните български фолклорни мотиви се смесват с поп и електро-поп звучене, публиката веднага показва своя позитивен отзвук. Благодарение на тази реакция на феновете, доста артисти вече започват по-смело да използват именно тези мотиви в песните си. Сред изпълнителите, които го правят, са Дара, Молец, 4Magic и най-известният български изпълнител, който използва тази симбиоза – Деси Добрева.

Деси Добрева е известна с това, че пее фолклорни песни и прави интересната симбиоза в песните си „Рада“ и „Марику“. Именно с тези два проекта тя показва интересен бленд и паралел между българския фолклор и модерния поп.

Певицата Дара също е известна сред публиката със своите поп песни. Тя е сред малкото певици в България, които все още се придържат към този жанр на музиката и също се занимава с различни експерименти и симбиози между стиловете,

като поп и трап, РнБ, регетон и български фолклор. Като певица, завършила народно пеене, тя е и доста по-запозната от колегите си с последния избран жанр. Един от по-известните експерименти е песента с румънския изпълнител и продуцент *Monoir* – *My Time*. Тя е с английски текст, но е снимана в България и е силно повлияна от българските фолклорни мотиви. Има симбиоза с поп и леко EDM звучене, което придава интересен туист.

Групата Молец, която започва да пробива успешно в България последните няколко години, също се възползва от симбиозата. В песента им „Има кой“ се откроява мистично звучене, изпято от женски глас, който придава на песента мелодия, караща слушателя да настръхне. Клипът към песента също влияе и подпомага за позитивното представяне на българския фолклорен мотив.

4Magic е друга изгряваща група, която стартира музикалната си кариера от сцената на XFactor с кавъра си на песента „Вечеряй, Радо“. След като предаването приключва, те правят още един кавър на тази песен, също с румънския продуцент *Monoir*. Той е отново толкова вълнуващ и мистичен, колкото и на сцената на музикалното предаване и успешно печели интереса на феновете не само у нас, а и в чужбина, рекламирайки чудните гласове на родните ни българки.

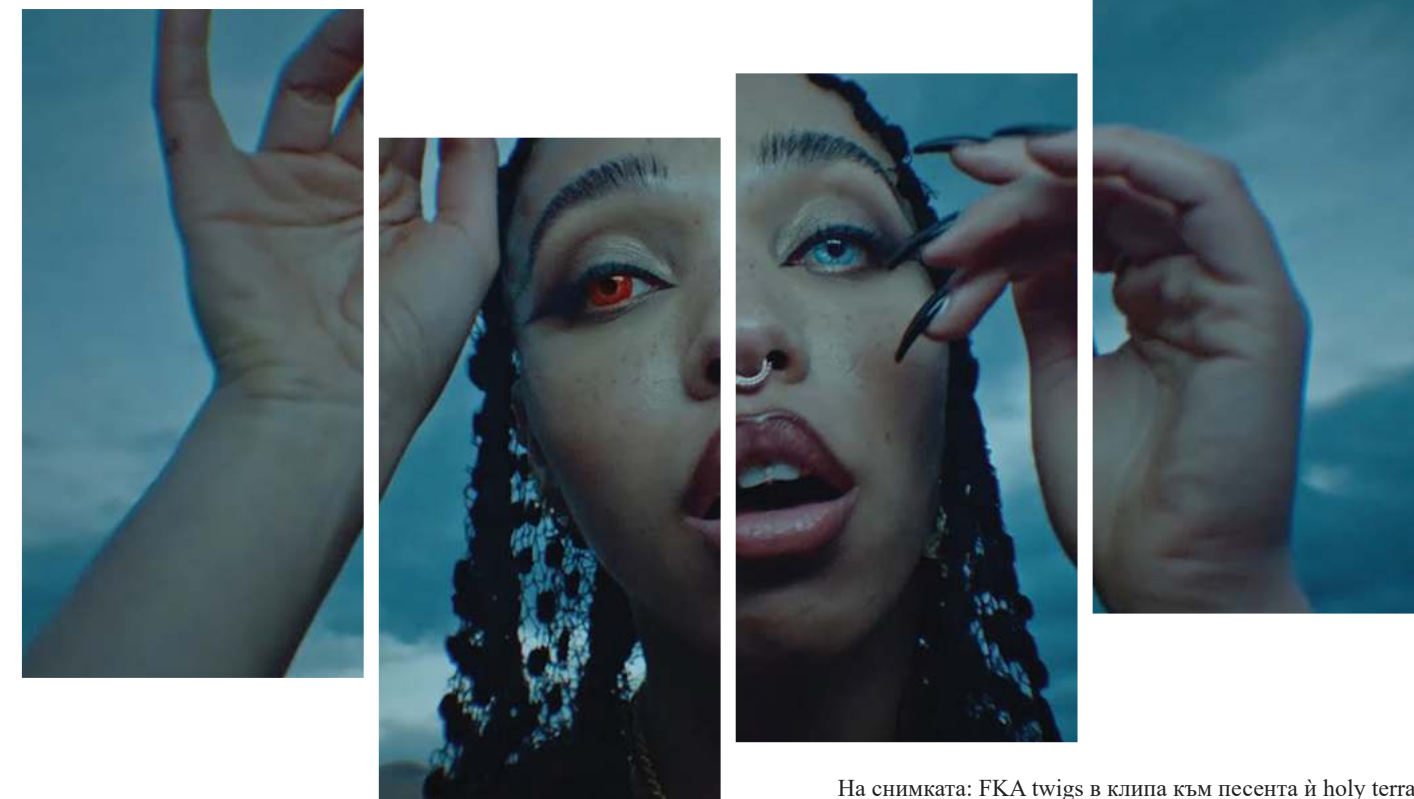
Може би вече е направило достатъчно впечатление от предишните параграфи, но румънският продуцент *Monoir* също е известен у нас с това, че използва българската народна музика в песните си. Най-добър пример за това е хитовата *The Violin Song* от 2016 г., в която е използвана песен от хора „Мистерия на българските гласове“. Песента получава голямо внимание не само през 2016 г., когато излиза, но и през следващите години, превръщайки се в хит както в България и Румъния, така и на целите Балкани.

Разбира се, румънските изпълнители и продуценти не са единствените запознати с българския фолклор. Певицата Рита Ора

например използва тези мотиви и в мелодията, и в клипа на песента си *Bang* от 2021 г., в която можем да я видим, облечена в носия из пернишкия квартал „Тева“ и на връх Бузлуджа. Хорът „Мистерията на българските гласове“ звучи и в песента *holy terrain* на известната английска певица FKA twigs. В нея интересното е, че се използва и симбиоза от електро-поп и РнБ стилове. Отново българската песен е включена, за да придава мистично звучене на песента, а самата певица в клипа е в ролята на самодива – метафора от заглавието, което в превод означава „свещено място“. Двете споменати песни са сред малкото примери за това как българският фолклор е използван

с голямо уважение и на световната сцена.

Музиката е свят, изпълнен с различни възможности. Като част от сферата на изкуствата, за нея няма граници. Жанровете отдавна не се спират пред препятствията, което е предпоставка за вълнуващите симбиози, които чуваме постоянно последните години. Българските мотиви и ритми стават все по-актуални и оценявани навсякъде по света, не само в нашия поп. Разбира се, българският фолклор има още възможности и способности за развитие и с навлизането на повече нови артисти, тепърва ни очакват все повече симбиози и експерименти.

На снимката: FKA twigs в клипа към песента ѝ *holy terrain*



Как се твори насред нощта

Midnights



Side A

Track One
Track Two
Track Three
Track Four
Track Five
Track Six

Side B

Track Seven
Track Eight
Track Nine
Track Ten
Track Eleven
Track Twelve
Track Thirteen



Всеки е изпитвал чувство на самота, тъга, гняв или пък неистово нещастие в онези студени страшни нощи, в които нещо ни мъчи и пречи да спим спокойно. Няма човек, който да не е усещал как започва да се самоунищожава отвътре със собственото си нестихващо разрушително пресмисляне. *Overthinking*-а, както още е известно това чувство, е сред големите „пандемии“ на генерация Z. Музиката обаче е мястото, в което много хора успяват да се преоткрият, да решат проблеми, с които се сблъскват, и дори да открият други хора, които преминават през същите неща. С други думи, да победят прекаленото си мислене, чрез ритмите, текста и мелодиите в песните.

Тейлър Суифт определено е известна със своите смислени текстове, които пише сама. Всеки нейн албум е изпълнен с поп песни, които са понякога и симбиоза от няколко жанра. Суифт е разпознаваема и с масивните продажби, които генерира, публикувайки нов проект. Петият

студиен албум например е сред най-продаваните албуми в света с общо 14 332 116 продадени екземпляра. А също и сред най-големите албуми досега, съдържащ и най-известните песни – *Shake It Off*, *Blank Space*, *Bad Blood*.

По време на пандемията Суифт пуска цели два нови проекта – *folklore* и *evermore*. Първият се превръща в един от най-добрите, приет позитивно както от публиката, така и от критиците. След това певицата сама споделя, че не е могла да спре да пише текстове от вдъхновение. Така създава и десетия си албум – *Midnights*.

Midnights е по-различен от останалите албуми, защото е най-краткият досега и засяга един по-безсънен период в живота.

Албумът е съставен от 13 песни, които разказват за тринадесетте безсънни нощи, през които е преминала. Той отново е в жанра, на който Суифт е майстор – попа. Разбира се, в типично нейн стил се забелязва един по-различен подход към поп звученето. Създава се и симбиоза между



техно поп, дрийм поп и голяма доза електроника. Но различното на *Midnights* е в това, че той е концептуален албум – свързан е с всичките преживявания, вдъхновени от онези самотни и безсънни нощи, през които вече можем да сме спокойни, защото знаем, че не сме сами, след като дори и Тейлър Суифт преминава през тях.

Албумът съдържа текстове, които са своеобразни изповеди за тревожността (*anxiety*), несигурността, самокритиката, самосъзнанието и самоувереността на певицата. Този път тя решава да избяга от фолклорното и алтернативно звучене, което представя в предишните си два албума, и залага на фините грудове, ретро синтезаторите и РнБ ритмите. Освен това можем да се порадваме и на един гост изпълнител – Лана Дел Рей, като това е първата колаборация между двете звезди.

Освен с интересния бленд от жанрове и теми, албумът успява доста бързо да постави нови рекорди за певицата и, като цяло, за музикален албум. Сред големите постижения на Суифт е това, че е първата жена и изобщо първият човек, който е успял да класира десет песни в класацията на *Billboard Hot 100*. Преди това, рекордът е бил на Ариана Гранде, която класира три свои песни на челните три позиции през 2019 г. (от хитовия си пети студиен албум – *thank u. next*).

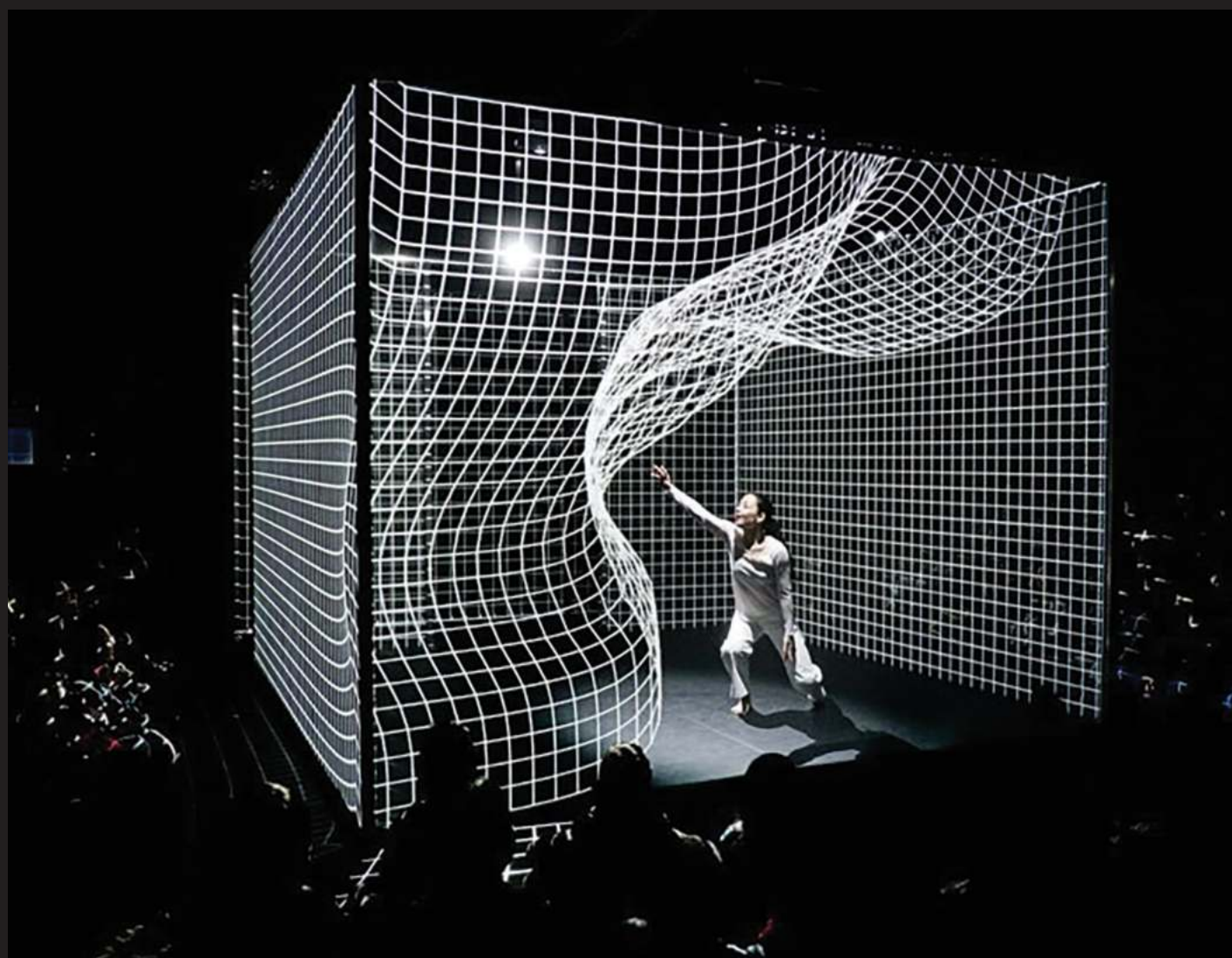
С *Midnights* Тейлър Суифт поставя няколко нови рекорда, сред които е и този за най-много стриймове в историята на Спотифай – най-слушан албум (184.6 млн. слушания) на Спотифай за 24 часа.

Така Тейлър Суифт успява да докаже, че е сред най-силните и влиятелни артисти в музикалната индустрия, сред най-силните представители на поп музиката и също така, че е един изключителен хамелеон, когато става дума за иновации и симбиози между жанровете.





Технологията на танца



Векове наред танцът позволява на хората да изразяват себе си чрез музика и движения, за да създадат свой собствен свят и да избягат от борбите на ежедневието. Представленията разказват истории чрез комуникация, емоция, музика и тяхната трансформация в движения. Публиката, която е свидетел на всичките чувства и усилия, вложени в стъпките, доставя удовлетворение и наслада дори на самите танцьори, горди от своите представления.

Попитайте всеки танцьор какво той или тя намира за най-основната част на танца и отговорите обикновено ще се обединят в една централна идея: човешкото тяло. От вдъхването на живот у музиката до тихото изразяване на идеи и емоции, танцьорите отдавна разчитат единствено на силата, изящството и издръжливостта на човешкото тяло, за да създават изкуство чрез движение. Тъй като технологията е проникнала в почти всеки сегмент от нашия модерен свят, включително изкуството, е интересно да се обмисли как тя може да предефинира ролята на човешкото тяло в танца и да повлияе на формата на изкуството.

Някои примери за това как технологията е успяла да стане част от танца включват: възможността хореографите да проектират движения с компютър и да станат свидетели как те ще изглеждат без да им се налага записването на всяка стъпка; напредничавостта на *FitBit*, които са в състояние да открият определени физически аномалии, преди те да се превърнат в голям здравословен проблем; или пък технологията, наречена *proximity*, при която танцьорите се заснемат предварително, за да може видеоклипът на техните движения да се възпроизведе на екран зад тях на сцената, имитирайки ги и добавяйки допълнителна реалност с геометрични форми например. Веднъж събрани



заедно, танцът и технологията са в състояние да осигурят на танцьорите повече баланс както в живота им, така и на сцената.

Може да не изглежда интуитивно, но дигиталните инструменти подобряват или запазват физическите свойства на танца – в умерени количества технологията може да бъде влята в движенията по начин, който отново се съсредоточава върху човешкото тяло и го възхвалява. Така технологията започва да прави за танца това, което е направила и за безброй други форми на изкуството – превръща се в средство, което допълва възможностите и способностите ни и издига тавана на нашия потенциал.

Появяват се все повече инструменти, които помагат на танцьорите и хореографите да станат по-добри в занаята си. Например *Electronic Traces*



е технологичен продукт, който използва малки сензори, поставени върху обувките на танцьорите, за да улови контакта им със земята. Тези данни могат да бъдат показани визуално с помощта на придружаващо ги мобилно приложение, в което танцьорите преглеждат движенията си незабавно и с по-голяма точност, отколкото ако използват обикновения видеозапис. А в полза на хореографите проекти като *Motion Bank* работят за създаване на онлайн библиотеки от танцови движения.

Този вид технологични инструменти са страховотни, защото оставят творческия процес напълно непокътнат, но премахват част от административната тежест на хореографирането и рационализират интерактивния процес на репетиращите танцьори.

Отминаха и дните на прости 2D фонове, които служат като неутрален акомпанимент на танцьорите – фонвете сега все по-често използват светлинни проекции, за да създадат обекти и сцени, около които е изградено цялото представление. Тъй като танцьорите взаимодействат със заобикалящата ги среда, техните движения са както информирани, така и контекстуализирани от проекциите.

Adrien M/Claire B Company е френска танцова компания, специализирана в авангардни физическо-дигитални изпълнения. Те правят най-смелите и емблематични опити, като спектакъла „Pixel“ например, използвайки такива инструменти за картографиране на проекции. Хореографията на групата се простира отвъд нейните танцьори, защото чрез прожектиране на светлина върху сцената и фона зад нея, компанията създава

динамични виртуални светове, които реагират и взаимодействат с хората сред тях. В „Pixel“ танцьорите се въртят във виртуални рингове, бягат от светулки, скачат върху камъни и държат чадъри, които ги предпазват от пикселизиран дъжд.

За съжаление, повечето представления все още поддържат и разчитат само на традиционната връзка между танцьори и публика. Чрез въвеждането на технология, която нарушава тази традиция обаче могат да се създадат представления, които преминават „четвъртата стена“ на сцената (или екрана). Само с помощта на слушалки за виртуална реалност (VR), публиката може да се транспортира заедно с танцьорите, за да изследва пространството интерактивно. Въпреки че не е широко разпространено и вероятно не е подходящо за всяка среда, този тип участие представя възможност за творческо ангажиране на публиката и изграждане на сетивни, грабващи преживявания, които съживяват пейзажа.

В крайна сметка, както е в случая с други видове изкуство, степента на използване на технология при създаването и изпълнението на танц е в основата си артистично решение и неизбежно варира от артист на артист. Въвеждането в това артистично пространство обаче заслужава похвала най-малкото за способността да намали бариерите на артистичното изразяване – цифровите среди могат да оживеят по начини, по които физическите комплекти не могат.





Карнавалите и новите технологии

През 2020 г. Бразилският карнавал има последната дума за технологиите. Далеч от научната фантастика, училището по самба *Rosas de Ouro* хореографира тематичен парад на *Индустрия 4.0*, съчетаващ физическо и виртуално забавление.

Основната идея на „Tempos Modernos“ („Модерни времена“), разработена от карнавалния художник Андре Мачадо, е да покаже чрез историята пристигането на новата ера на технологиите. Целта е да се представят на широката публика иновациите, които могат да преобразят живота на хората, предлагайки повече продуктивност и ефективност в ежедневието.



Технологии от различни доставчици са използвани в костюми и алегии, за да покажат как цифровите иновации могат да трансформират области като здравеопазване, селско стопанство, храна и градска мобилност, наред с много други. Университетският център FEI, партньор на *Dassault Systèmes*, например документира един от корабите, присъстващи на парада – цялата структура на поплавка е била дигитализирана и преустроена в 3D модел, за да се подобри физическата му конструкция. Освен този модел, са направили и такъв на фабрика, което е показателно за изместващата роля на роботизацията в работата на обикновения човек.

За това такова смело предложение за тема за карнавала, който е най-голямото културно събитие в Бразилия, е изключително интересно. Изследва се ролята на човечеството като слуга на технологиите, защото според организаторите четвъртата (индустриална) революция вече е реалност по целия свят.

Карнавалът все пак гарантира, че въпреки присъствието на технологии, страстта и талантът на един истински танцьор на самба никога няма да бъдат засенчени.

Част от новите и интересни технологии, които са включени и имат за цел да „хуманизират революцията“, както се изразяват организаторите, са:

- ROXPA, робот, който „пътува в миналото“ през четирите революции. Той се появява на екрана на телефона, когато се сканира QR кода му, и отвежда участниците на пътешествие във времето, изследвайки ефектите, които всяка индустриална революция е имала върху човечеството, от масовата урбанизация през формирането на средна класа до преминаването към софтуер и хардуер;
- 3D робот с добавена реалност, който имитира движенията на човешки танцьор на партито *Sambadrome*, използвайки сензори, прикрепени към участниците в представлението;
- Гривна, носена от танцьорите, която позволява на включените в приложението да следят пулса и консумацията на енергия на изпълнителите;
- Чипове, които в края на парада позволяват на зрителите да проследят въглеродния отпечатък на спектакъла и как брилянтните 2300 костюма с чип с антени за улавяне на радиочестотен сигнал ще бъдат рециклирани.



На снимката: Костюмът, наречен „Код за бъдещето“, има баркод, който може да бъде разчетен от приложение, което ще показва цялото карнавално съдържание на училището



Това е изключително важна кауза, която трябва да бъде наблюдавана с внимание от всички. Изживяваме един уникален момент от историята – технологичната революция дава възможност за пълна промяна на начина, по който живеем, работим и общуваме. Много е важно обществото да може да насърчава и вдъхновява дискусията за бъдещето, да разбира напредъка, да се подготви да използва напълно предимствата, които технологията може да донесе. Насочваме се към най-голямата трансформация в историята, като промените се случват от фабриките до начина, по който управляваме графичите на децата си в училище. Изправени сме пред нова парадигма, в която всичко, което консумираме и правим, ще бъде различно. Ето защо, въпреки че това не е първата индустриална революция, изживяна от човечеството, почти безспорно е, че тя ще бъде най-фрапиращата, със структурни промени в човешкия живот.



Модерните спектакли и в България

В нашата малка страна понякога е трудно да се намерят примери за нови и модерни концепции в която и да е област на изкуството. Но „НИНА“, танцовият спектакъл на PRJCT360, се включва като страхотно допълнение на българската художествена сцена като най-мащабното танцово шоу, някога правено в България.

Спектакълът е история за обикновеното момиче, поставено пред избор – да продължи да играе по правилата на живота с всичките му недостатъци или да вземе съдбата си в свои ръце и да се издигне. Или както го описват създателите: „Животът е игра на шах. Тя дълго време мислеше себе си за пешка, но съдбата предложи възможност да мине през играта като царица“.

В историята се срещат типичните тропи с неочаквани сюжетни обрати, любовни истории, ревност, детективски разследвания и покаяние, но освен тях в шоуто се включват и много сценични и модернистични изненади. Зрителите се пренасят в бляскавата атмосфера на бродуейското кабаре с присъщите му елементи – разкошни кос-

тюми, феноменална музикална селекция и стилни танцови изпълнения.

Танцовият спектакъл е мащабно и изключително впечатляващо шоу във всеки един аспект. Благодарение на усилията на международен екип от професионалисти, се създава и двуетажна сцена с вътрешни лабиринти, облицована с големи LED екрани, транслиращи специално изработено съдържание, което върви паралелно с историята, за да я разказва заедно с танца. Всички картини, които зрителите наблюдават са толкова реалистични, че в един момент публиката започва да се чувства като в килия на затвор, като на гости на най-шумната сватба или като част от уютните стени на изискано кабаре. Техническата част на спектакъла е дело на Сергей Кольцов, разработвал спектаклите на едни от най-именитите руски звезди.

Освен невероятните технически характеристики на спектакъла, танцовият компонент е не по-малко впечатляващ. Артистите на PRJCT360 са истински професионалисти, преминали през



ТАНЦИ

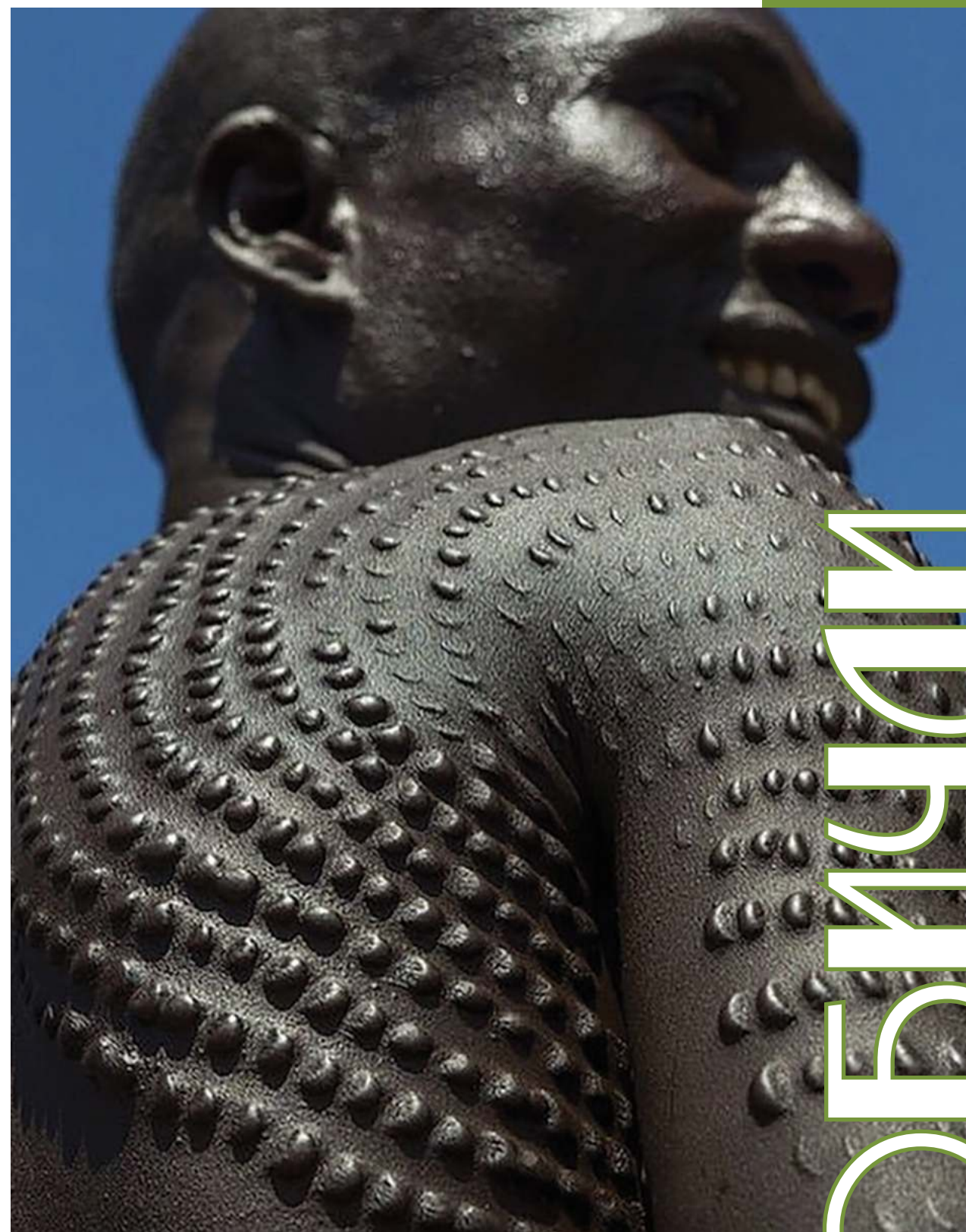
два тежки кастинга, летен тренировъчен лагер и безброй класове. Тренировките им са ежедневни, продължителни, в различни танцови стилове и спортни дисциплини. На сцена, както и в живота, се движат като единен организъм, но са и с уникални, различни характери, което прави образите им особено интересни за наблюдаване.

Хореографският състав на PRJCT360 се състои от трима души, работещи в различни танцови направления – Росица Терзийска, Симона Георгиева и Васил Золумов. Всеки един от тях е изключителен професионалист в областта си с богат опит в изпълнението и разработването на танцови



постановки, концерти и музикални клипове. Затова авторската хореография на шоу-спектакъла изумява с енергични, масови номера, нежни дуети и акробатични сола.

А за да се пренесем напълно в бляскавата епоха, още позната като „Джазовата Ера“, костюмите за спектакъла също са авторски и са дело на Никола Флоридов. С иновативния си творчески подход, той съумява да създаде мост между декадентската атмосфера на „Великият Гетсби“ и съвременните течения в модата.



ОБИЧКИ

Санта Стоянова



АЗИЯ И ОКЕАНИЯ

Годината е 2022. Човечеството се развива със скоростта на светлината. Стари държави изчезват, нови се появяват, но в края на деня има едно нещо, което обединява и сплотява огромни групи от хора. Това са обичаите. Онези традиции, които датират от преди стотици години. Онези традиции, които ни правят това което сме, и ни поддържат в трудните моменти. Онези традиции, които превръщат групата хора в народ. От раждането до смъртта човек е следван от обичаите на своите хора, като те са неизменима част от съзнателния му живот. Всяка държава има различни ритуали, които предците са определили, но в някои страни традициите са малко по-смущаващи от други. Точно с тези обичаи ще се запознаем днес.

Азия е най-големият континент на Земята, като броят на хората, населяващи го, е над 4 милиарда. 48 държави се намират на това огромно парче земя, което заема 30 процента от сушата на планетата ни. С толкова много държави и толкова голям брой заселници, със сигурност тази част на света може да ни изненада с много и най-различни видове традиции. Въпреки бързите темпове, с които се развиват, те имат много силно развито усещане за принадлеж-

ност. Семейството е всичко, а традициите са закони. Някои от практиките са се загубили във времето, но повечето от тях се изпълняват и до днес.

В Тибет някога е имало погребален обичай, по време на който се прави дисекция на тялото и частите от него се оставят на планински връх. Съгласно тибетските вярвания, душата напуска тялото в момента на смъртта, а човекът във всички етапи от живота си трябва да бъде в полза. Затова, като последно благо след смъртта, тялото се оставя на върха на планината като храна за птиците. Единственото изключение се е правило за далай-ламите и панчен-ламите. Техните тела са били балсамирани и покривани със злато. Китай изкоренява повечето местни ритуали, включително и небесните погребения. През 80-те години на миналия век обаче все още е възможно да се наблюдава нещо подобно с разрешение на семейството.

В Япония има фестивал наречен „Honen Matsuri“. В буквален смисъл това означава фестивалът на реколтата или плодородието. *Hōnen* означава просперираща година на японски (богата реколта), докато *Matsuri* е празник. Това е най-големият фестивал в страната и се чества всяка година на 15-и март.

Участниците дефилират с огромен двуметров дървен фалос. По традиция японките, които са се омъжили през последната година, се обличат в булчински дрехи и възсядат дървената статуя, разнасяна по улиците на града.

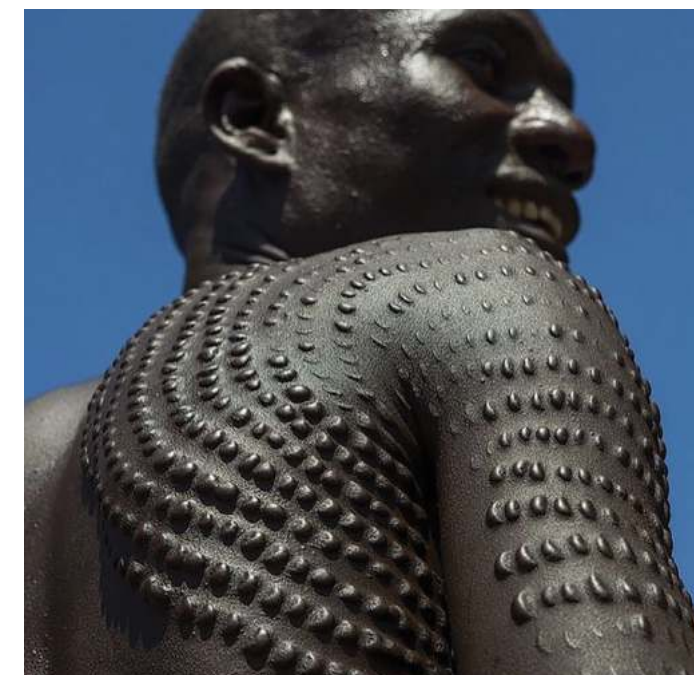
Скоковете с бърнджи са нещо популярно из целия свят, но на остров Пинтекост в Тихия океан, нещата стоят малко по-различно. Традицията повелява да се скочи от 30-метрова кула, като ластичите се заменят с лиани. Този ритуал е на почти 15 века, а легендата твърди, че е започнал, защото някога една жена от племето, малтретирана от съпруга си, бяга в гората. Съпругът я последва. Тя успява да се покатери на едно дърво и, когато вижда мъжа си по стъпките си, скача. Той скача след нея, без да знае, че тя е увила лиани около краката си. За да не бъдат и те подмамани, а и за да покажат смелостта си и да се превърнат в истински мъже, всяко едно момче от племената в Пинтекост трябва да скочи с лиани от кула.

Би трябвало сватбата да е един много радостен момент и на нея да се плаче само от радост, но според една древна китайска традиция на сватбата се плаче от мъка. В много селца в Китай тази традиция е запазена и до днес, особено сред етническата група туджия. Според техните традиции булката трябва да започне да плаче един месец преди сватбата. Тя плаче в продължение на един час всеки ден. Десет дена, след като е започнала да плаче, към нея се присъединява и майка, след още десет – баба. До края на месеца всички нейни роднини от женски пол трябва да заплачат с нея. Булката не плаче от истинска мъка – по време на този ритуал бъдещата невеста реди фалшиви думи на тъга, прикривайки радостта си. По този начин изразява благодарност към родителите си, с които се разделя с мъка, но и иска да излъже мистичните сили и завистливите хора, че е нещастна, за да не я прокълнат и да откраднат щастieto.

Освен това всяка от жените плаче по различен начин и накрая се получава нещо като песен.

В Нова Гвинея съществува много странен и болезнен обичай, който се извършва от племето Канингара. След период на изолация, юношите от племето биват подлагани на трансформация. Тялото им се разрязва с остри парчета бамбук, а целта е кожата им да наподобява тази на крокодилите. Вярва се, че крокодилите са създали хората, а белезите върху тялото са оставени от духа на крокодила, който е консумирал от тялото на младежа, а след това го е отпратил като вече пораснал мъж.

Идеята „ще те обичам, докато смъртта ни раздели“ е силно застъпена в много традиции по света. Племето Дани, което обитава Папуа и Нова Гвинея, изразява вечната любов чрез рязане на пръсти. След смъртта на един от съпрузите, другият си отрязва пръстите на ръката, за да изрази скръбта си. Пръстите представляват тялото и душите, които ще бъдат заедно завинаги. Починалият се погребва заедно с отрязаната част от ръката на любимия.





СЕВЕРНА И ЮЖНА АМЕРИКА

След като разгледахме някои от интересните обичаи в Азия и близките региони, е време да прелетим от другата страна на земното кълбо, а именно двете Америки. Два континента, обединяващи в себе си десетки държави и столетни традиции. Две различни вселени, събрали в себе си обичаи, които се спазват и до днес.

Всички страдаме от загубата на любим човек, но не ядем пепелта му, за да го помним завинаги. Това обаче прави племето Яномамо в Бразилия и Венецуела. Тъй като традицията им забранява да пазят, която и да е част от тялото, то се изгаря и смачква, а останките се разделят между членовете на семейството и се консумират от всички.

Според традицията в индианското племе Сатере-Маве от Амазонската джунгла подрастващите момчета трябва да носят плетени ръкавици, пълни с мравки куршуми. Тези, които са били ухапани от тези насекоми, казват, че усещането е все едно са простреляни в ръката. А младежите от племето

трябва не само да го издържат, но и да изпълнят десетминутно хоро с мравуняци в ръцете си. Според традицията това показва дали от момчето ще излезе истински мъж.

В Перу се празнува Денят на Писко Сур. Всяка година в първата събота на февруари в страната започва празник, който включва състезания, панаири и концерти. Основната тема е „най-елегантният коктейл в Латинска Америка“, приготвен на базата на гроздова водка писко. В деня на празника по улиците се раздават безплатно коктейли.

Ледът на река Танана в Аляска се натрупва на повече от метър дълбочина през зимата. През далечната 1906 г. шестима души в град Ненана се

обзалагат за точния час и ден, в който ще се счупи ледът през пролетта. Десетилетие по-късно малка група железопътни инженери палят отново ледения басейн и оттогава това се превръща в ежегодно събитие. Върху леда се поставя „триножник“ (с четири крака) и се свързва с часовник в града. Когато ледът се счупи, часовникът спира и победителят се обявява. От награда \$800 през 1916 г., печалбите са се повишавали малко по малко, достигайки върха си през 2014 г. – \$363 627.

От 40-те години на миналия век насам на специална церемония президентите на САЩ получават пуйка за Деня на благодарността, като понякога пощадяват живота на птицата и я помил-

ват официално. През 1989 г. Джордж Буш-старши прави помилването на пуйката постоянна част от церемонията, така че сега това е ежегодно събитие. Щастливите пуйки се изпращат във ферма, за да изживеят остатъка от живота си, който, за съжаление, обикновено продължава по-малко от година, тъй като птиците са толкова прехранени, че се разболяват. И, ако се чудите дали има някакъв по-дълбок смисъл или символична обосновка в този ритуал – няма.

На втори февруари всяка година дупките на мармотите в САЩ са подложени на интензивно наблюдение за способността им да предсказват сезонни промени. Фолклорът гласи: ако е облачно, мар-



мотът ще излезе от дупката си и пролетта ще дойде по-рано. Ако е слънчево, той ще се върне в дупката и зимата ще продължи още шест седмици. Традицията да се излиза за гледане на мармот съществува още от XVIII век, а най-големият празник в наши дни е в Пънксътун, Пенсилвания – щатът, откъдето традицията произхожда и става известна с филма „Денят на мармота“ от 1993 г.

С толкова много диви животни, които се скитат наоколо, и толкова много коли, които се дви-

жат по магистралите, непременно ще има някои неприятни съпътстващи щети. Но всеки септември хората в Марлингтън, Западна Вирджиния, организират *Roadkill Cook-off*, където можете да опитате изкушения като бисквити, покрити със сос от катерици, мечка, маринована със сос терияки, или еленска наденица, всичките открити на пътя след нещастен инцидент.





ЕВРОПА

И последно, но не по важност, ще разгледаме традициите на втория най-малък континент на земята, а именно Европа, който пази обичаите на всяка една от множеството държави, намиращи се на територията му.

Една стара традиция от XVI в. например е все още жива в Дания. Ако на 25-ия или на 30-ия ви рожден ден сте все още неомъжени, приятелите ви с удоволствие ще ви окъпят с канела. Традицията се свързва с някогашните търговци на тази подправка, които обикновено били толкова заети заради пътуванията си, че нямали време за брак.

Каталунците имат една доста забавна коледна традиция. Сред декорациите, изобразяващи сцени от раждането на Христос, те крият малки статуи-

ки на хора, ходещи по нужда, които роднините и приятелите им трябва да намерят. Традицията съществува от XVII в. и днес е често срещана практика фигурките да са с ликове на знаменитости.

В Португалия и Унгария има едно определено правило за покана на булката на танц. Тези, които искат да танцуват с младата жена, трябва да вкарат монета, предварително поставена в центъра на сватбената зала, в една от обувките.

В Словашката република има традиция да се разменят подаръци между бъдещи съпрузи. Бул-

ката подарява на любимия си пръстен и копринена риза, бродирана със златни конци. Отговорът на младоженеца трябва да бъде сребърен пръстен, кожена шапка, броеница и пояс за целомъдрие с три ключа.

Историята на някои сватбени обичаи е странна сама по себе си. Идеята за кума произхожда от Германия, където младоженецът избира приятел, с когото да отвлече булката преди сватбата. Смята се, че кумът е изпълнявал ролята на защитник на избраницата на приятеля си – трябвало да я пази от други ухажори.

В Шотландия булката е изправена пред съвсем различно предизвикателство. Практиката на „почерняне на булката“ включва покриването с неприятно миришещи продукти като развалени яйца, мистериозни сосове, брашно и каквото друго шаферките могат да измислят. Задължително е булката да опита от тях.

Тораблот е исландски обичай, кръстен на месец тори, който се отбелязва през януари. На този ден исландците ядат отвратителни ястия, като кисели тестиси, варени овчи глави или ферментирали акули. В исторически план традицията идва от средновековието, но никой не знае как се е празнувал в миналото. В съвременната исландска култура способността да се яде



тази храна се счита за признак на сила.

В България имаме обичай, при който се вади кръст от ледени води. Народът нарича празниците Богоявление и Йордановден – общо „Водици“, заради връзката им с водата. На този ден всеки мъж, който иска здраве през годината, се окъпва или поне се измива в реката. На този ден се извършва ритуално хвърляне на кръст от местния свещеник във водоема. Стотици мъже се хвърлят в ледените води, в ожесточена битка, за да го извадят. След изваждането на кръста се служи тържествена литургия, наречена Велик водосвет. По време на нея се обновява светената вода в храмовете, от която всеки носи вкъщи. Тя пази от болести и пречиства душата. Пази се през цялата година

за тежки моменти в семейството, ако някой легне болен.

Кукерите, наричани още чауши, бабугери, станчинари, дервиши, старци, сурати, бабари, суровари, са главната част от карнавалния маскарад в Югоизточна Европа на Балканския полуостров. Обикновено се провежда в началото на Великия пост, най-често на Сирни понеделник, но в някои райони, като в Западна България, това може да се случи между Коледа и Богоявление. Кукерските игри включват, променяща се в различните региони, група от сюжети и персонажи, представяни от мъже с характерни кожени маски и костюми със звънци и дървени фалоси. Основните лица в кукерските игри са:



- Кукер – главен герой в игрите, облечен в специален костюм и въоръжен с метла, прът или дървена сабя, често с червен дървен фалос, с който симулира сексуални действия върху бабата;
- Баба – съпруга на кукера, облечена в старешка женска носия, с гърбица, понякога представена като бременна, а другаде – носеща повито в парцали дърво, имитиращо дете;
- Момци и моми – с празнични носии, не носят маски, а само грим;
- Цар – празнично облечен, често с фалшива бяла брада и кошница или чалма за корона, обикновено возен на колесница от предната част на каруца, теглена от телохранителите;
- Телохранители (също войници, пазаванти, сеймени, министри) – придружители на царя, понякога в турско облекло;
- Кадия и харачари (също пуфкари) – носят вериги и тефтер и събират данък от срещнатите;
- Поп (поякога ходжа) – обикновено със свещенически дрехи или покрит с черна черга, венчава кукера и бабата или момците и момите;
- Цигани (също мечкари) – с парцаливи дрехи и начернени лица;
- Бръснар – гони хора от публиката с дървен бръснач, за да ги бръсне;
- Лекар – помага на паднали от удар или болни участници в игрите.

Освен тези персонажи, кукерската група включва и трохобери – немаскирани участници, които вървят с кукерите и събират подаряваните им храни. Често кукерите имат и гайдар, но музикалният съпровод не е ключов. Кукерските игри се провеждат из цялото село – по улиците и в частните дворове – а публика са всички жители, които в тези дни не работят. Кукерите обикалят на различни места по двойки, на по-големи групи или всички заедно. Драматургичните сюжети се представят изцяло мимически, понякога с имитация на животински звуци, но винаги без текст. В същото време игрите се съпровождат от силен шум от звънците, които са важна част от кукерските костюми. Публиката участва активно в действието, като дразни кукерите или отвлича бабата, детето, някои от момите, за което е гонена и наказвана от кукерите. Кукерът се опитва да предпази бабата или закача момичета от публиката, с които активно взаимодействат и кадията, харачарите и бръснарят.

Първият момент в кукерския обичай е обхождането на всички домове с пожелания за здраве,

плодородие и благополучие, при което се събират подаръци от стопаните (брашно, боб, яйца и др.). Във всеки дом кукерите изпълняват различни битови и комични сцени. Накрая, на селския мегдан, кукерите играят буйни танци, като раздрънкват силно окачените по тях звънци. Вторият основен момент е обредното заораване и засяване, където централна фигура е царят. Обикновено се избира най-личният стопанин с първо мъжко дете или баща на близнаци, за да бъде плодородна годината. За „царя“ може да бъде сложена трапеца на селския мегдан, на която той хапва три залька, отпива вино и нарича за здраве, берекет и плодovitост. Там стоят и телохранителите, селски първенци, но не и останалите кукери. След това подкарва впрегнатите в ралото кукери начело с бабата, изорава три бразди в кръг и ги засява. Докато оре, царят често спира, за да гони и бие с прът хора от публиката. Кукерите символично убиват царя (или крадат кукерската булка – на из-

ток) с носеното оръжие (за царя), след което това обредно лице възкръсва. В края на деня царят е отведен в дома си, където дава угощение.

Кукерите танцуват по улиците, за да изплашат лошите сили и да пропъдят студа, а за плодородие и здраве извършват обредни действия като оране и сеитба. Кукерските игри и обичаи се изпълняват само от мъже, главно ергени. Всяка кукерска дружина си има водач, който единствен е женен мъж, стопанин с установено социално положение. В Източна България има само по една дружина, водена от булка и младоженец. В този регион водачите са облечени в обичайните булчински и младоженски костюми. В останалите части на България са облечени с кози, овчи или сърнешки кожи с козината отвън, имат кожени маски на главите или са с начернени лица. На кръста им са окачени звънци (чанове), в ръка се държи обагрен в червено дървен фалос и пометаш (дървен прът с привързан накрая парцал за измитане на пещта).



TATTOO



UNIVERSITY

Василена Гидикова



Татуирането като занаят в миналото и днес



@patteef

Татуси – дума, която гледаш да не споменаваш пред вашите, още повече пред баба ти и дядо ти. Но защо? Всички сме чували вечната асоциация – татуировките са за затворници и мафиоти, но така ли е наистина?

Татуирането всъщност е много древен занаят и килията далеч не е неговият създател. Татуировки, използвани като украшения, амулети, символи за статус, религиозни знаци и дори под формата на наказания, са широко разпространени в различни древни племена и в почти всички култури още преди около 5 000 години.

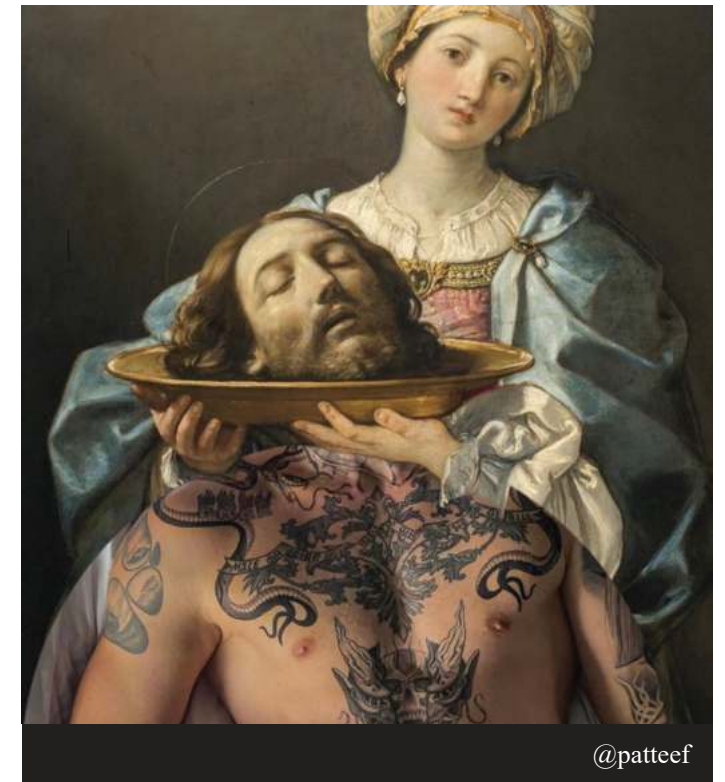
Нека ви разкажа за Йоци – човекът, открит замръзнал в ледовете на Алпите. На 19 септември, през не толкова далечната 1991 г., двама туристи излезли на разходка в италианските Алпи. Отклонявайки се от главната пътека в търсене на пряк път, те се натъкват на нещо, приличащо на човешки труп. След подаден от тях сиг-

нал, тялото се предава на археолозите, които правят заключението, че Йоци е живял между 3350 – 3100 г. пр.н.е. Една от най-интересните му характеристики е, че той е покрит с над 50 татуировки под формата на групи от линии и кръстове. Изследванията показват, че татуираните места по тялото му са свързани с голям източник на болка и съвпадат с акупунктурните линии по кожата. Тоест, вероятно е татуировките по това време да са започнали като форма на терапия.

Сами можем да си представим колко е древен произходът на този занаят и изобщо културата около него. Разбира се, с времето придоби-

ва различни форми, тълкувания и стигми. Освен като лечение, по-късно при египетските мумии са откривани следи от татуировки, напомнящи на украшения, а в древна Гърция елините маркират варварите и престъпниците с тях, като отличителен белег, ако избягат на свобода. В Япония също се е практикувало татуирането като наказание – престъпниците закона получавали права линия на челото си за първо провинение, съответно втора и трета при следващи провинения, а след тях ги очаквала екзекуция. През XVIII в. обаче татуирането в Япония е забранено със закон.

Белязването на тялото под различни форми не спира да разширява практиките си във всяка една култура по света. Доказателства за това могат да се намерят дори тук на Балканите по време на Османското робство. Много от жените са си татуирали кръстове и други символи

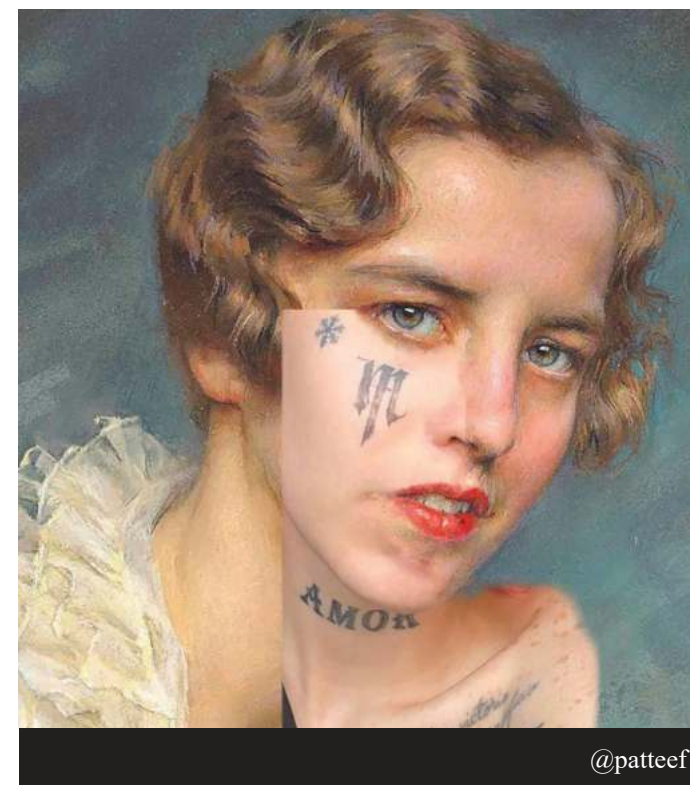


@patteef

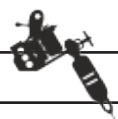
върху телата, за да се защитят от еничарите и да се предпазят от евентуално отвеждане в хареми. Считало се е, че подобни рисувани символи носят благодат, закрила и свързват човека, който ги носи, с боговете.

Времената обаче се променят и днес татуирането се е превърнало в нещо различно – себеизразяване, колекциониране на изкуство. В днешно време татуировки не се правят с чукче и трън или с натриване на сажди в разрез, а с електрическа машинка, различни техники и мерки за безопасност и хигиена. Това променя начина, по който се възприемат татуираните от останалата част на обществото.

Вдъхновението в днешно време, човек да бележи кожата си с рисунки, обикновено произлиза от личните му преживявания – хората си татуират скъпи за тях спомени, мисли, важни дати или кумири. Други пък избират да колек-



@patteef



ционират изобразително изкуство не по стените си, а по телата си и обикалят различни артисти, за да си направят техни оригинални дизайни, независимо дали изображението само по себе си има някаква символика или смисъл.

Все още съществуват клишетата, че татуирането обезчестява тялото и би попречило на кариерата и на начина, по който татуираните се възприемат от останалите. Последни проучвания обаче показват, че малко над 1 милион българи имат поне една татуировка. Младата част от населението свързва татуирането с колоритност, артистичност и начин да покаже принадлежността си към определени субкултури. Въпреки това е нормално мнението в поколенията да варира, заради различните начини на възпитание и особеностите на времената, в които сме израснали.

Например баба ми все още смята, че татуировките са за наркомани и престъпници.



@patteef



@patteef



@sashetattoo; игнорант стил

Old school vs. Contemporary tattoos

Независимо дали подкрепяте твърдението, че ретрото винаги е на мода или не го, факт е, че дизайнът в днешно време, с намесата на дигиталните техники и похвати, ражда изобилие от различни стилове и течения, които заслужават нашето внимание. Изключение не правят и стиловете в татуирането, които днес крещат индивидуалност и оригиналност, прекрачвайки всякакви граници на досегашните разбирания за татуировка.



@pharaohs.horses; традиционен тигър



@steeve.ttt; игнорант тигър

Предимства: абсолютно оригинален дизайн, който имаш само ти, предпоставка за започване на интересни разговори на партита и при нови запознанства и ти позволява да изглеждаш доста над нещата.

Ignorant style (игнорант стил) – стил, който е лишен от всякакви граници и позволява на артиста да прави буквално каквото си поиска. Думите, които го описват най-точно са абстрактност, бунт, примитивност и експресивност.



@pharaohs.horses; традиционна пантера

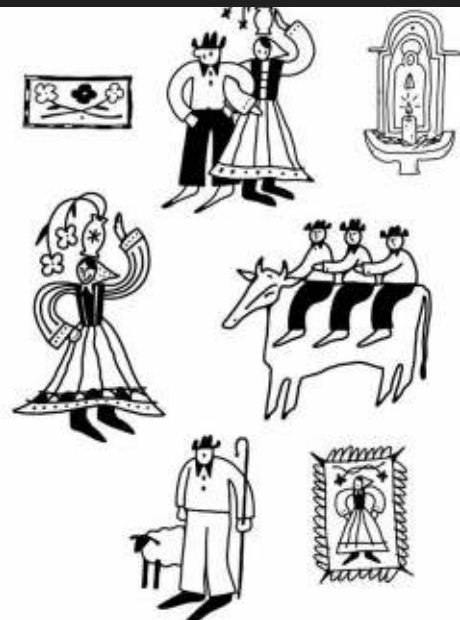


@not.cool.tattoos; игнорант пантера

@terribletuckey; традиционен флаш



@fil_the_void; игнорант флаш



Негативи: майка ти не разбира какво е, нарича татусите ти драсканици.



@terribletuckey; традиционен скорпион



@xmomchilx; традиционен скорпион с туйст

Предимства: отново оригинален и интересен дизайн, който изглежда толкова добре, че кара всичките ти приятели да искат същия татус.

Illustrative style (илюстративен стил) – стил, който не е традиционен, японски, реалистичен, игнорант или блекуорк, а това, което остава извън тях. Представява илюстрации, които не се вписват в конкретен жанр и тематика, но спазват някакви структурни правила за анатомия, светлосянка, палитра, перспектива. Може да съчетават няколко стила в себе си.



@summers.tattoos; традиционна русалка



@tattoos.haha; илюстративна русалка

Негативи: много често приятелите ти наистина си правят същия татус, което убива персоналното и уникалното на дизайна.

@mors_philosophica; традиционен флаш



@emilopezredroses; илюстративен флаш



ЗАД КУЛИСИТЕ: *underground* или тренд?



@vlad_tapas; Владимир Тапата; DEATHMAG TATTOO

Владимир Тапата;
DEATHMAG TATTOO
@vlad_tapas

Как седят нещата от първо лице? Все още ли татуирането се смята за стигма или се е превърнало в мода? Кой се татуира днес?

Тук ще споделя с вас малка част от опита на двама татуисти от София, които работят и се изразяват в различни стилове, за да оставя на вас – читателите, да направите паралела между преди и сега.

Как определяш стила, в който работиш?

Определям стила си като традиционен. Идеята е с най-малко да се каже най-много. Старая се да правя татуировки, които издържат дълъг период от време. Този стил се характеризира със семпъл дизайн, изчистени линии, по-малко цветове и игра с контрасти.

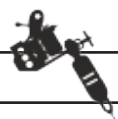
Какво е за теб татуирането: по-скоро занаят или индустрия? Кое го отличава от останалите занаяти/индустрии?

За мен е занаят, превърнат в начин на живот, в който занаятът е вечен чирак. Занаятът винаги съдържа в себе си голяма част изкуство. Много колеги превръщат татуирането в индустрия, но тогава изкуството изчезва и татуировката губи духа и енергията си.

Какви жертви трябва да направиш, за да се занимаваш с това, и какво печелиш?

Стилът, в който работя, е специфичен и по-трудно се възприема от широката публика. В този случай жертвата е в това да приемеш, че няма да имаш толкова много работа, колкото колегите,





които практикуват татуирането като индустрия. От друга страна, обаче печелиш удовлетворение от това, че правиш това, което ти харесва, и от усещането, че влагаш душата си в него. Така в работата ти има магия, която клиентите усещат дори само на подсъзнателно ниво.

Кои хора си правят татуи?

Днес е по-трудно да намериш човек, който няма татуировки, отколкото такъв, който има. В близкото минало беше обратното, но не трябва да забравяме, че в по-далечното е имало култури, за които татуирането е било неразделна част от живота. Човекът се е татуирал, поради една или друга причина, през цялата си история. Може би по-различното днес е, че си имаме *чалга култура*, която си е проправила път дори и в татуирането и е повод за по-повърхностното му разбиране.

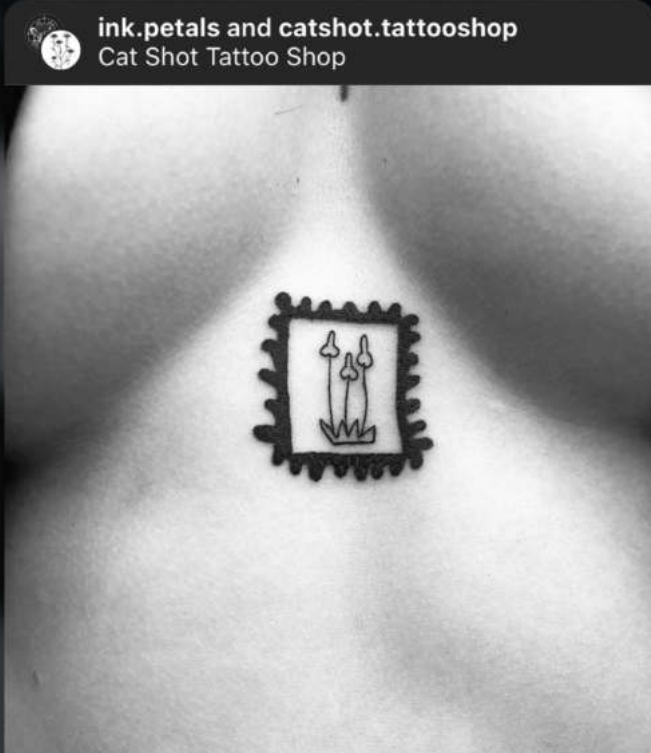
Как виждаш татуиста след 20 години?

Хората са различни. Всеки татуист има различни схващания и тласка занаята в различна посока. Времето ще покаже. Каквото трябва да остане, ще остане. Каквото трябва да отпадне, ще отпадне.

София Баева
Cat Shot Tattoo Shop
@ink.petals

Как определяш стила, в който работиш?

Стильът, в който работя, е някакъв мой си стил (*смее се*). Блекуорк, дудъл, игнорант, лайнуърк – като цяло някаква смесица от странни същества с много очи, идващи от друга планета, повечето пъти изразени в черно мастило.



Какво е за теб татуирането: по-скоро занаят или индустрия? Кое го отличава от останалите занаяти/индустрии?

И двете определения важат за тази професия. Смятам обаче, че чиракуването успя да се съхрани във времето. Аз имах късмета да имам учител и вярвам, че това ми помогна много. Започнах да се уча на изкуствена кожа и доста време бях на сухи тренировки, докато дойде заветният момент да започна върху човек. Доста адреналин е това, сега когато поглеждам назад. Смятам, че да бъдеш татуист си е малко или много призвание. Различава се от другите индустрии по това, че винаги има накъде да се развиваш, да опиташ нещо ново, стилно или технически, като една огромна вселена е.

Какви жертви трябва да направиш, за да се занимаваш с това, и какво печелиш?

Ако си отдаден на професията си, без жертви няма да има развитие. В този занаят трябва да си много търпелив, а аз лично не съм от тези хора, но се оказва, че доста добре ме балансира. Трябва да се примириш, че не винаги хората харесват дизайните, които на теб ти се струват страхотни. Непостоянният доход също е едно от нещата, с които трябва да се свикне, когато си се захванал с артистична професия, и най-накрая трябва да забравиш, че имаш гръб, защото той е винаги в поза скарида. Позитивното обаче смятам, че е повече от жертвите. Моята мечта се превърна в реалност и аз съм супер щастлива, че мога да се занимавам с арт, да се срещам нови и готини хора.

Кои хора си правят татуи?

В днешно време се татуират всякакви хора от всякаква възраст, което мен лично много ме радва, защото обществото все повече гледа на татуировките като на нещо нормално и допълващо нашата



същност, като това да идеш на фризьор или маникюр например. Преди 20 години моите спомени са, че много по-малко хора се татуираха и това бяха главно рокери, метали и скинари. Гледаше се на татуировките като на нещо лошо и хората се чувстваха несигурни в компанията на татуираните, вместо да се замислят, че това дава индивидуалност на всеки от нас. Тялото е като да имаш бял лист и на него да можеш да си нарисуваш всякакви неща, които ще са с теб до живот.

Как виждаш татуиста след 20 години?

Еха! Ами след 20 години сигурно ще има някакви много яки принтери за татуи или дори, може би, някакъв вид изкуствен интелект, който да те татуира, знам ли?! Според мен винаги ще си остане по-годино обаче връзката с артиста, с който да си паснете и да споделите няколко часа в приказки, докато ти оставя спомен до живот, вместо с татуиста-робот.

